

Majkl Ots

**KAKAV JE
to
BOG?**

Odgovori na 10 popularnih optužbi

2. izdanje

SOTERIA
Beograd, 2013

Naslov originala: What Kind of God?/Michael Ots

Izdavačko pravo za R. Srbiju: Soteria d.o.o., Beograd,

© Michael Ots 2008

All rights reserved. This translation of *What Kind of God?* first published in 2008 is published by arrangement with Inter-Varsity Press, Nottingham, United Kingdom.

Izdaje: Soteria, d.o.o, Sloga 2, 11060 Beograd

u saradnji sa Evandeoskim studentskim pokretom u Srbiji (EUS)

Jug Bogdanova 16/14, 11000 Beograd

tel-faks: 011 26 23 576

email: eus@eunet.rs

web: www.eus.rs

EUS je nevladina, neprofitabilna, interdenominacionalna hrišćanska studentska organizacija, registrovana 1991. godine u Beogradu koja promoviše Biblijske vrednosti akademskim građanima u Srbiji. EUS je članica međunarodnog studentskog hrišćanskog pokreta IFES (www.ifesworld.org) iz Oksforda, Velika Britanija, koja ima članice u preko 150 zemalja.

Za dalji kontakt www.eus.rs

Produced in cooperation with Literature And Teaching Ministries
www.latm.info

Za izdavača: Dane Vidović

prevod: Teodora Jovanović

korektura: Daniela Kokan

lektura: Predrag Jovanović

Štampa: Curent, Beograd

Tiraž: 2000

ISBN 978-86-6207-009-8

SADRŽAJ

REČ ZAHVALNOSTI.....	5
PREDGOVOR SRPSKOM IZDANJU	7
UVOD.....	9
1. DALEK, NEZAINTERESOVAN I NEM?	12
<i>Kakav je to Bog koji jasnije ne objavi svoje postojanje?</i>	
2. ZASTAREO, NEBITAN I STAROMODAN?	22
<i>Kakav je to Bog i dalje relevantan?</i>	
3. SILOVANJA, ZLOSTAVLJANJA DECE I SIDA.....	32
<i>Kakav je to Bog koji ne sprečava patnju?</i>	
4. EMISIJE GASOVA, GLOBALNO ZAGREVANJE I KLIMATSKE PROMENE.....	43
<i>Kakav je to Bog koji ne brine o svojoj tvorevini?</i>	
5. KRSTAŠKI RATOWI, INKVIZICIJA I PODMETANJE BOMBI U AUTOMOBILE.....	51
<i>Kakav to Bog dozvoljava nasilje u svoje ime?</i>	
6. LICEMERSTVO, PODELE I SKLONOST OSUDI.....	63
<i>Kakav to Bog dopušta da ga predstavlja crkva?</i>	
7. SITNIČAV, NETOLERANTAN I ISKLJUČIV?	74
<i>Kakav to Bog omogućava samo jedan put?</i>	
8. REPRESIJA, OGRANIČAVANJE I SPUTAVANJE? ..	85
<i>Kakav je to Bog koji ograničava moju seksualnost?</i>	

9. NEPRAVEDNI, OSVETOLJUBIVI TIRANIN? 94
Kakav je to Bog koji šalje iskrene ljude u pakao?
10. „ZLONAMERAN, SADOMAZOHISTA I
OSVETNIK?“105
Kakav je to Bog koji je poslao svog sina da umre?
11. SILAN, PUN LJUBAVI I PREDIVNE MILOSTI..... 114
Kakav je to čovek koji odbacuje tako dobrog Boga?
12. DA PREĐEMO NA TEBE 123

REČ ZAHVALNOSTI

Veoma sam zahvalan onima koji su uložili u moj život i pomogli mi da uvidim da je Bog dobar. Hvala mami i tati, što su bili tako verni u svojoj ljubavi i podršci. Hvala Timu i omladinskim vođama u Evanđeoskoj slobodnoj crkvi Najton u Lesteru, što su me voleli, podučavali Svetom pismu i odgovarali na moja pitanja. Hvala Tomu, za govor u omladinskom klubu koji je zauvek promenio moj život i za njegovo stalno prijateljstvo od onda.

Duboko sam zahvalan Piteru Dreju i Stentonu za mnoge sate telefonskih razgovora u kojima smo diskutovali o svakom poglavlju kao i za ideje koje su mi dali. Ova knjiga ne bi bila napisana da nije bilo njih. Hvala i drugima koji su dali svoj doprinos i iščitavali razna poglavlja: Ketii, Sandri, Maksu, Markusu, Malkolmu i Lindi. Hvala i brojnim univerzitetskim hrišćanskim udruženjima sa kojima sam imao zadovoljstvo da radim, držeći mnoge od ovih poglavlja kao govore.

Veoma mi je koristilo slušajući ljude kao što su Rodžer Karsvel i Riko Tajs. Hvala i Timu Keleru, koga nikada nisam upoznao, ali čije su propovedi uticale na moja razmišljanja u mnogim oblastima.

Dejvid i Sju Pikard su mi predstavljali neprestano ohrabrenje. Hvala im za njihovo gostoprimstvo dok sam pisao. Hvala svima u Baptističkoj crkvi Lendsdaun u Bornmutu. Veoma sam zahvalan Bogu što sam imao čast da budem deo takve crkvene porodice, tople i pune podrške. Hvala Eleonori Troter iz izdavačke kuće *IVP*¹ što mi je pomogla da se usredsredim na zadatak te da ova knjiga bude tu gde je sad. Hvala na kraju i svima ostalima koji su imali udela u ovoj knjizi i u mom životu.

Juna, 2008.
Majkl Ots

PREDGOVOR SRPSKOM IZDANJU

Čini se da je ovo vreme u kome nema Boga. Kao da je definitivno isteran iz naših života. Kao da je potpuno suvišan i da nam uopšte ne treba. Kao da nikada i nije bio potreban. Kao da je jednostavno izmišljen.

Obrazovani misle da je reč o predrasudi. Pitam se da li su dovoljno obrazovani. Tvrdokorni ga brane dogmom, isključivošću i fanatizmom. Pitam se da li je Bogu potrebna takva tvrdoća. U ime te tvrdoće proliveno je mnogo nevine krvi. Zato se klatno Božijeg postojanja njiše između ove dve krajnosti. To je Božiji sat i ljudsko vreme koje nam je dato. Za trgovce u hramu, a mnogo ih je, to je vaga na kojoj mere ljudska srca, a ne znaju da na kraju mere svoje.

Pitanja i odgovori iz ove knjige su jednostavna i direktna. I pitanja i odgovori potvrđuju neophodnost Božijeg prisustva i razlog njegovog nesumnjivog postojanja. Pojava Isusa Hrista je ne samo nada za čoveka, već otvaranje novoga čula koje svi treba da probudimo u sebi. Božansko se otkriva unutra koliko i spolja – u nama i prirodi, u meni i tebi.

Ovo je praktična knjiga. Ona uvodi čoveka u smisao postojanja. Vraća mu najboljeg prijatelja punog topline i razumevanja – njegovog veoma bliskog BOGA. Danas bez takvog prijatelja život postaje mlin koji melje bez zastoja i milosti naše kosti i baca na groblje izgubljenih duša. Zato čitaj ovu knjigu da vratiš veru, da ojačaš svoj duh, da daš sebi šansu, da zapališ iskru. Te iskre u ljudima stvaraju žive buktinje novog čovečanstva. Ostrašćeno bezbožništvo ovde gubi bitku, jer ova knjiga nudi živu vodu sa izvora. Nudi lek. Pijte onda slobodno.

Branislav Lečić

UVOD

„Bog Starog zaveta verovatno je najneprijatniji lik u celoj književnosti: ljubomorani i ponosan na to; sitničavi, nepravedni, zlopamtilo opsednuto time da sve nadzire; osvetoljubivi, krvožedni etnički čistač; ženomrzac, homofob, rasista, čedomorac, genocidan, decoubica, sejač zaraza, megalomanijakalan, sadomazohist, zlobni hiroviti nasilnik...“² Ričard Dokins ovako započinje javno čitanje svoje knjige *Zabluda o Bogu*. Masa koja sluša glasno odobrava i aplaudira.

„Koncept sveznajućeg Boga je naneo veliku štetu čovečanstvu... svet bi mogao biti mnogo bolji bez 'njega'“³, kaže na ovu temu kratak sadržaj jedne druge knjige. Optužbe nemaju toliko veze sa time da li Bog postoji, već više sa time kakav je to Bog. Frenk Zapa je to ovako sročio u svojoj pesmi *Dumb all over*⁴: „Ej, sad ozbiljno... zna Bog šta radi... On je napis'o tu knjigu, koja kaže: 'Napravio nas je da budemo baš kao on', pa... ako smo mi glupi – i Bog je glup (a možda i malo ružnjikav).“⁵

Veliki deo svog vremena provodim na univerzitetima, gde objašnjavam poruku Svetog pisma i odgovaram na pitanja.

Ono što sam shvatio u posljednje dve godine je da se većina pitanja odnosi na Božiju ličnost. Ne postavlja se toliko pitanje da li Bog postoji, već kakav je njegov karakter. Kako Bog može da bude dobar kada dozvoljava ratove, patnju, potiskuje seksualnost, kažnjava sopstvenog sina i isključuje ljude na osnovu njihovih verovanja, osuđujući ih na pakao? Kakvog to Boga predstavljaju licemerne crkve i fundamentalistički pokreti? Zašto Bog dozvoljava uništavanje naše životne okoline? Kako jedan tako staromodan koncept može biti relevantan i danas?

Ko god da smo, ova pitanja imaju ogromnu važnost. Pitanje Božije dobrote nije samo intelektualno pitanje. Ono je takođe duboko emotivno pitanje. Zaključak do koga ćemo doći imaće ogroman uticaj na svaku oblast našeg života. Ako Bog nije dobar, čak i ako postoji, ne želimo da mu verujemo. A opet, ako Bog JESTE dobar, onda će to promeniti način na koji vidimo ne samo njega, već i same sebe.

Kao hrišćanin, smatram da su ova pitanja veliki izazov. Bog kojeg opisuje Dokins veoma se razlikuje od onog Boga u koga sam poverovao kao mladić koji je rastao u Lesteru u Engleskoj. Bio sam došao do zaključka da je Bog dobar i da voli ne samo ceo svet, već i mene lično. Bio sam ubeđen da je sasvim pravedan i u potpunosti vredan poverenja.

Međutim, nije mi dugo trebalo da shvatim kako ne misle svi isto. Kao tinejdžer u školi u koju su išli samo dečaci, shvatio sam da ima mnogo ljudi koji koncept Boga smatraju smešnim i represivnim. Preda mnom je bio izazov. Mogao sam da zanemarim optužbe i da uprkos njima nastavim da verujem. Sa druge strane, mogao sam da se suočim sa pitanjima i da razmislim o njima: jesu li opravdana?

Na kraju sam izabrao ovo drugo. Ako je hrišćanstvo istinito za sve, a nije samo lično verovanje, onda mora da se suoči sa razumnim pitanjima i sa izazovima. Ja i druga dva hrišćanina u školi organizovali smo diskusiju *Prorešetajte hrišćanina*, tokom pauze za ručak, gde su ljudi imali priliku da dođu i da

pitaju šta god hoće o Bogu. Zvali smo i člana svoje lokalne crkve da dođe i pomogne nam da odgovaramo na pitanja.

Tokom pripreme za ovaj događaj, po školi smo izlepili plakate, a na sâm dan događaja činilo se da svi pričaju o tome. Stigli smo do učionice i shvatili da je već puna. Pretilo je da izbije pravo nasilje. Banane i polupojedeni sendviči leteli su na sve strane, a neki učenici su pušili na prozoru. Bio sam nervozan. Nisam imao pojma kako će farmer iz lokalne crkve uspeti da se izbori sa pitanjima šezdeset ljutih učenika.

Ne znam da li je narednih sat vremena ostavilo bilo kakav dugoročan uticaj na nekog drugog, ali utisak koji je ostavilo na mene bio je velik. Dok sam slušao odgovore na pitanja, jednostavne i razumne, najednom sam shvatio: ono u šta sam oduvek verovao zaista je istinito. Odolelo je ispitivanjima. Postojali su odgovori na pitanja i imali su smisla.

Od tada, težim da imam isti stav kada mi postavljaju pitanja. Želim da iskreno razmislim o njima i da dam najbolji mogući odgovor zasnovan na Svetom pismu. Upravo to sam i pokušao u ovoj knjizi. Očigledno, odgovori se ne bave detaljnim proučavanjem tema (pa se nadam da neće biti iscrpni). Ipak, prilažem i spisak dalje literature, za slučaj da želite da još detaljnije istražite neka pitanja.

Kako početi?

Na vama je da odlučite kako želite da započnete čitanje ove knjige – možda postoji neko poglavlje koje vas posebno interesuje (neki motivi se ponavljaju, pošto su relevantni za više tema koje se obrađuju). Ne morate da pročitate svako poglavlje, ali savetujem vam da pročitate poslednje kad odlučite da završite sa čitanjem. Naravno, možete da čitate i na konvencionalan način, tako što ćete početi od početka a završiti na kraju. Nije važno kako čitate, ali vas molim da je pročitate!

1. DALEK, NEZAINTERESOVAN I NEM?

Kakav je to Bog koji jasnije ne objavi svoje postojanje?

Legenda kaže da su filozofa Bertranda Rasela jednom pitali kako bi objasnio Bogu (kada bi na kraju shvatio da on zapravo postoji) zašto nije verovao u njega. Odgovorio je: „Pogledao bih ga u oči i rekao: 'Nedovoljno dokaza.'“

Kada je u pitanju traženje Boga, zar nam ne preostaje ništa bolje od igranja žmurke u svemiru? Zašto se Bog ne pokaže jasno? Sigurno bi mogao da svoje postojanje učini jasnijim, tako što bi se vizuelno pojavio ili tako što bi nam glasno govorio.

Ričard Dokins kaže: „Postojanje ili nepostojanje Boga, naučna je činjenica o svemiru koja se može otkriti, ako ne u praksi, onda u načelu. Ako Bog postoji i odluči da otkrije svoje postojanje, sâm on bi bučno i nedvosmisleno pružio neoborivi dokaz u svoju korist...“⁶ Očekivano, njegov zaključak je da veruje da Bog gotovo sigurno ne postoji. Dalje priznaje da se nečije nepostojanje ne može dokazati, isto kao što se ne može dokazati ni da u cvetnoj dolini ne postoje vile. Ili, kako kaže Rasel, samo zato što ne možemo dokazati da ne postoji porculanski čajnik koji se okreće oko Sunca po elipsastoj orbiti, iz toga ne proizlazi da je njegovo postojanje verovatno.

Kakva god da je naša tačka gledišta, da li je moguće znati bilo šta o Bogu sa imalo sigurnosti? Jednom sam sedeo na plaži i čitao neku knjigu, kada je jedan vremešni čovek došao i seo pored mene. Bacio je pogled na knjigu i dubokoumno rekao: „Ja samo znam da ništa ne znam.“ Takav skepticizam možda zvuči veoma intelektualno, ali da li je to najbolje čemu možemo da se nadamo? Da li je jedini odgovor da odgovora nema?

*Da li je jedini
odgovor da
odgovora
nema?*

Jedan prijatelj mi je pričao o nečemu što se desilo kada se bio doselio u studentski dom. Za kratko vreme je upoznao mnoge studente u domu. Međutim, jedan student je ostao misterija. Iako bi nekoliko puta pokucao na vrata, nije dobijao odgovor iz sobe D23. Niko od drugih studenata ga nije upoznao. Neko vreme su se pitali da li je ta soba zapravo prazna. Međutim, njihova teorija je dovedena u pitanje kada su počeli da se pojavljuju određeni nagoveštaji. Za početak, ispod vrata bi se promaljšao čudan miris – verovatno hrane, iako nije mirisalo naročito prijatno. Zatim, čudan zvuk oboe bi se čuo noću, istovremeno sa neobičnim zvukom oticanja vode u slivniku! Ovi tragovi nisu dokazali postojanje „D23“, kako su zagonetnog studenta od milja zvali ostali iz tog dela zgrade. Ali to su bili veoma značajni pokazatelji koje je trebalo razmotriti.

Kada dodjemo do pitanja postojanja Boga, takođe postoje važni pokazatelji na koje treba da obratimo pažnju.

Svet oko nas

Kada govorimo o poreklu života i svemira, postoje četiri važna pitanja koja treba da postavimo:

- Zašto bilo šta uopšte postoji?
- Zašto postoje živa bića, a ne samo nežive stvari?
- Zašto postoje složena bića, a ne samo amebe?

- Zašto postoje složena živa bića (ljudi), svesna, misaona stvorenja koja se uopšte zamaraju postavljanjem ovakvih pitanja?

Danas je opšteprihvaćeno reći da je evolucija potpuno uništila sve argumente u korist postojanja Boga. Kako god, ona nema odgovore na sva naša pitanja. Od četiri gore navedena pitanja, evolucija može da objasni samo treće.

Uzmimo na primer pitanje: „Zašto bilo šta uopšte postoji?“ Evolucija nema šta da kaže na ovu temu. Dugo se verovalo da je svemir oduvek postojao. A onda su naučnici otkrili da se svemir širi. Ako to uzmemo u obzir, znači da je svemir nekad morao imati svoj početak: tačku u vremenu pre koje ništa, uključujući vreme i prostor, nije postojalo. Taj događaj možemo nazvati velikim praskom, ali šta je izazvalo prasak i zašto je bio tako velik?

Ostaje nam ideja da je svemir nastao zbog toga što je nešto vrlo snažno, što se samo po sebi nalazi izvan prostora i vremena, izazvalo njegovo nastajanje. Zanimljivo je da se ovo uklapa u ono što Sveto pismo kaže o Bogu. On je večan, prema tome nema uzrok; beskrajno moćan; i izvan je prostora i vremena.

Iako je ideja o večnom, vanvremenskom i vanprostornom Bogu mnogima teška za razumevanje, druga opcija nije ništa manje zbunjujuća. Bez Boga ne preostaje ništa. Onda je to ništa eksplodiralo i postalo sve.

Ovaj argument nužno ne dokazuje postojanje Boga. Zapravo, isprva nije ni smišljen zbog toga, već mu je namena da pokaže logičku koherentnost teističkog pogleda na svet – koji uključuje Boga tvorca. Verovanje u Stvoritelja nije ništa neverovatnije od verovanja u drugu opciju.

Ako je Bog stvoritelj, on se nalazi izvan svoje tvorevine i nezavisan je od nje. Ovo znači da ne treba da odbacimo mogućnost postojanja Boga samo zato što ne možemo da ga nađemo **u** svemiru. Bilo bi to kao odbacivanje postojanja Džejmsa

Dajsona⁷, jer ne možemo da ga nađemo kako trčkara u našem usisivaču! Kristofer Hičens tvrdi da je „religiji ponestalo argumenata. Otkad postoje teleskop i mikroskop, ona više ne može da pruži dokaz za bilo šta važno.“⁸ Međutim, Bog se ne može naći u svemiru. Ne možemo ga naći teleskopima i mikroskopima. Bog se ne nalazi u svojoj tvorevini, ali cela ta tvorevina ukazuje na njegovo postojanje.

Sveto pismo naučava da u odsustvu nekih drugih dokaza, sve stvoreno oko nas ukazuje na Boga. „Jer od stvaranja sveta, Božije nevidljive osobine – njegova večna moć i božanska priroda – jasno se vide; one se vide u onome što je stvoreno, tako da ljudi više nemaju izgovora.“⁹

Svemir nam ne govori sve o Bogu, ali nam govori nešto. Ukazuje na kreativnog i moćnog Boga, Boga lepote. To je važan putokaz, kada je u pitanju razmatranje Boga.

Svemir nam ne govori sve o Bogu, ali nam govori nešto.

Savest u nama

Još jedan putokaz je naša savest: svest o tome šta je dobro a šta loše, koja se čini univerzalnom. Odakle nam taj urođeni mehanizam za razlikovanje stvari koje smatramo dobrima i kojima se divimo od onih koje su loše i zaslužuju prezir?

Kada pomislimo na pojmove poput zlostavljanja dece, ljubavi, ubistva, sebičnosti, zavisti i saosećanja, nije ih teško razvrstati prema tome da li su dobri ili ne. Zbog čega je tako? Odakle dolazi moral? Postoji nekoliko mišljenja o tome.

Stvar izbora

Neki kažu da je moral prosto stvar izbora. Ako postoji saglasnost o određenim stvarima, to je samo zato što smo svi mi slučajno izabrali iste vrednosti. Opšteprihvaćeno je reći da sami formiramo svoje moralne vrednosti i da nam niko drugi ne može reći šta je ispravno, a šta pogrešno.

Osobi koja ovako razmišlja želim da postavim jednostavno pitanje: postoji li u ovom trenutku neko na svetu za koga smatrate da čini nešto loše? Većina nas bi odgovorila „da“. Ne sviđaju nam se neke stvari koje čine određeni ljudi: svako ko teroristi, zli diktatori ili zlostavljači dece. No ako je moral stvar ličnog izbora, odakle nam pravo da osudimo druge? Ono što zapravo želimo jeste izbor za nas same, ali ne i za druge. Želimo pravo da donosimo odluke na osnovu svojih sopstvenih vrednosti i da ih istovremeno nametnemo drugima. Ako je moral samo stvar izbora, onda se gubi osnova da tvrdimo da je nešto krajnje dobro ili loše. Isto tako, znamo da naši moralni standardi mogu imati mane i da nismo uvek u pravu.

Opšta saglasnost?

Drugi možda veruju da odlučujemo o tome šta je ispravno a šta pogrešno na osnovu opšte saglasnosti u društvu. Ako se celokupno društvo slaže u pogledu određenih vrednosti, onda po njima treba da živimo.

To možda zvuči kao dobro objašnjenje, ali i njega treba ispitati. Nekada je opšta saglasnost u britanskom društvu bila da je ropstvo prihvatljivo, ali da li je ono samim tim bilo i ispravno? U svojim pismima iz zatvora u Birmingemu u Alabami, tokom borbe za ljudska prava, Martin Luter King je napisao kako je jedini način da se utvrdi da li je ljudski zakon nepravedan eventualno postojanje višeg zakona na koji možemo da se pozovemo.

Najkorisnije?

Još jedan način na koji ljudi pokušavaju da objasne moral je da biramo moralne vrednosti u zavisnosti od toga šta je za nas najkorisnije i šta će najverovatnije poboljšati našu evoluciju. Ljubav i briga za druge će verovatno biti korisne za nas na duge staze, jer će nas ljudi voleti zauzvrat i brinuti za nas. Nasuprot

njima, ubistva i mržnja su loši jer povećavaju šanse da i sami budemo omraženi ili ubijeni.

Ipak, dobrota nije uvek neposredno korisna. Oni koji su štiti-tili Jevreje u nacističkoj Nemačkoj činili su dobro, ali to nije u ovom smislu bilo „korisno“ za njih. Ako oženjen čovek sazna da njegova žena ne može da ima decu, onda je za njega sa evolucionističke tačke gledišta najkorisnije da pronađe drugu ženu.

„Trebalo bi“ i „jeste“

Da bismo mogli da kažemo je li nešto dobro ili loše treba nam više od izbora, opšte saglasnosti ili razumevanja onoga šta je najkorisnije. Na kraju krajeva, treba nam standard koji je iznad nas samih i našeg društva. Treba nam Bog. Bez Boga možda možemo da kažemo kakve stvari *jesu*, ali nikada ne bismo mogli reći kakve stvari *treba* da budu.

Možemo primetiti da postoje s jedne strane ljubav, saosećanje i briga, a s druge strane ubistva, mržnja, silovanja i zlostavljanja. Međutim, bez nekog višeg standarda ne možemo istinski tvrditi da neke od njih treba da postoje, a druge ne. Pisac Džejms Sajer kaže: „Među modernim misliocima koji prihvataju da Boga nema još niko nije utvrdio osnovu za razlikovanje dobra od zla. Ja tvrdim da je u principu to nemoguće utvrditi. Ako treba da budemo dobri (zaista dobri, a ne samo takvima da se činimo), mora da postoji Bog koji je dobar.“¹⁰

Možemo se istinski truditi da zanemarimo postojanje save-
sti kao putokaza. No, ona i dalje ostaje važna smernica kada dođemo do pitanja postoji li Bog. Ne tvrdim da morate vero-
vati u Boga da biste donosili moralne odluke. Svakako, Božije postojanje ne zavisi od toga da li ja verujem u njega. Međutim, bez realnosti postojanja Boga savesti ne bi bilo.

Više od putokaza

Iako naša savest ukazuje na postojanje Boga, možda nam sve ovo i dalje deluje pomalo nejasno. Postoji li još nešto sem naučne rasprave i psihološke diskusije što možemo navesti?

Da je moj prijatelj na fakultetu stvarno želeo da sazna više o studentu „D23“, trebalo bi mu u tom slučaju više od putokaza. Najbolje bi bilo da je upoznao tu misterioznu osobu (Mislim da se to nikad nije desilo!). Kako god, zapanjujući istorijski dokazi otkrivaju da se Bog svemira objavio u njemu.

Bog na planeti Zemlji

Na početku Jovanovog evanđelja u Svetom pismu piše: „U početku beše Reč Božija, i ta Reč beše u Boga, i Bog beše Reč.“¹¹ U nastavku saznajemo da je ta „reč“ zaslužna za nastajanje sveta i da je izvor sveg života. Vrlo upečatljivo! Ali ono što Jovan dalje govori još više zapanjuje:

„I Reč se ovaploti i stanova među nama, i gledasmo njegovu slavu, slavu kao jedinorođenoga od Oca, punog blagodati i istine.“¹²

U ovom predivnom stihu Jovan tvrdi da se Bog, koji je stvorio svet i koji je izvor života, otkrio kao istorijska ličnost od krvi i mesa. Predmet ispitivanja u Jovanovom evanđelju je jedna osoba: sâm Isus. Jovan i ostali pisci evanđelja tvrde da se kroz Isusa Bog objavio u istoriji, kao čovek. Ovo je snažna tvrdnja, i od ogromne važnosti za nas.

Ako se Bog objektivno i javno prikazao u vremenu i prostoru, znači da to i sami možemo da proverimo. Pošto Jovan tvrdi nešto o konkretnoj osobi koja je živela i delovala u istoriji, možemo da pogledamo objektivne dokaze. Možemo da vidimo šta istorijski spisi kažu o njemu i da proverimo jesu li pouzdani. Odbaciti postojanje Boga, a da prethodno ne uzmemo ozbiljno u obzir Isusa, nepromišljeno je.

No, upravo ovo radi Ričard Dokins. U knjizi, čiji je cilj da pobije postojanje Boga, Dokins posvećuje samo pet strana dokazima o Isusu. Njegove tvrdnje su neosnovane, stihove iz evanđelja vadi iz konteksta, pokazujući time da neozbiljno shvata ono o čemu ti stihovi zapravo govore. On zaključuje:

„Iako je Isus verovatno postojao, ugledni proučavaoci Biblije ne smatraju, u načelu, Novi zavet (očigledno, ni Stari zavet) pouzdanim prikazom autentičnih istorijskih dešavanja, i zato neću dalje analizirati Bibliju kao dokaz za postojanje bilo kakvog božanstva.“¹³

Smatram da biblijski zapisi o Isusovom životu zaslužuju mnogo više ispitivanja. Koristeći standardne metode za proveravanje istorijske pouzdanosti tekstova, saznajemo da evanđelja stoje u mnogo boljoj poziciji od velikog broja tekstova iz istog vremena koje uopšteno smatramo pouzdanim. Puki broj ranih prepiski, počev od onih koje su nastale veoma blizu prvobitnog datuma pisanja, govori nam da imamo dobar razlog da verujemo da su evanđelja zaista autentični izveštaji o Isusovom životu koje su napisali njegovi savremenici. Na osnovu broja rukopisa možemo znati da Sveto pismo nisu promenili politički moćnici u četvrtom veku, niti u bilo kom kasnijem trenutku u istoriji.

Podjednako je važno odsustvo drugih spisa iz tog perioda koji negiraju tvrdnje iz evanđelja. Ljudi su te tvrdnje tek mnogo kasnije počeli da ispituju. U ono vreme to nije bilo moguće, jer čak i oni koji nisu bili hrišćani nisu mogli javno poreći događaje vezane za Isusov život. Oni su bili svima dobro poznati, i bilo je previše svedoka. Teško je objasniti brzo rano širenje jedne vere zasnovane na istorijskim događajima da su ovi događaji smatrani izmišljenim.

Čemu uverenost?

Sećam se da sam jednom ćaskao sa prijateljem koji je strastveno podržavao teoriju evolucije i koji je verovao da Bog ne može postojati. Na kraju, kada je shvatio da me nije ubedio, okrenuo se ka meni i upitao: „Zašto veruješ u Boga? Zašto si toliko siguran da si spreman da provedeš ceo život govoreći ljudima o njemu?“ Sjajno pitanje.

„Nije to zato što sam ubeđen da je Bog stvorio svet“, odgovorio sam, „iako jesam ubeđen u to. Verujem, jer ne mogu pobeći od čoveka po imenu Isus: čoveka koji je tvrdio veće stvari od bilo kog drugog čoveka do sada; koji je uradio stvari veće nego ikad iko; čoveka za koga ne mogu da pronađem nijedno razumno objašnjenje osim da je ono što je tvrdio da jeste.“

Šta proizlazi iz svega ovoga kada je u pitanju Bog?

Dalek?

Bog nije dalek, već naprotiv. Jedno od Isusovih imena je „Emanuel“, što znači „Bog sa nama“. Isus nam pokazuje da se, umesto da bude daleko od nas, Bog približio i živio među nama. Sveto pismo kaže da je, za one koji veruju u njega, i dalje sa nama svakog trena, posredstvom svog Duha.

Nezainteresovan?

Bog nije ni nezainteresovan za ovaj svet. Dovoljno je zainteresovan da dođe na njega i postane deo njega. Tokom istorije Bog je uključen u dešavanja u svetu koji je stvorio.

Zamislite da negde na Univerzitetu u Aberdinu postoji grupa ljudi koja ne veruje da ja postojim. Nazovimo ih amajkli-sti. Oni se sastaju sredom za vreme ručka da bi raspravljali o mom nepostojanju i da bi pokazali da su dokazi o mom postojanju podmetnuti i lažni. Kada bih želeo, mogao bih da odem u Aberdin sledeće srede za vreme ručka i da im se pokažem. Mogao bih uverljivo da im dokažem da zaista postojim. Pa ipak,

iako bih im time uštedeo malo vremena, ne bih im promenio ili poboljšao živote.

Kada je kročio na ovaj svet u obličju čoveka Isusa, Bog nije samo zadobijao argument ili dokazivao svoje postojanje. Došao je da se suoči sa najvećim problemom našeg sveta. Bio je dovoljno zainteresovan za vas i mene ne samo da dođe, nego i da pristane da umre. Ishod toga je da možemo ne samo da saznamo nešto o njemu, već možemo i lično da ga upoznamo.

Nem?

Kroz Isusa Bog je jasno i glasno govorio. Poslanica Jevrejima iz Svetog pisma kaže: „Bog, koji je od davnine mnogo puta i na mnogo načina govorio našim očevima preko proroka, u ove poslednje dane progovorio nam je preko Sina.“¹⁴ Bog nam je prišao i govorio nam. Mogu da slušam radio kad god i gde god hoću, samo treba da ga uključim. Isto tako, Bog nam može neprestano govoriti. Ako hoćemo da čujemo šta Isus ima da nam kaže, sve što treba da uradimo je da pročitamo jedno od evanđelja iz Svetog pisma. Zašto ne uzmeš jedno i ne pročitaš ga?¹⁵ Ako je Bog progovorio, onda ga sigurno vredi saslušati!

2. ZASTAREO, NEBITAN I STAROMODAN?

Kakav je to Bog i dalje relevantan?

Hladno je februarsko jutro. Stojim sa upitnikom u ruci nasred univerzitetskog grada sa još nekim članovima *Hrišćanske unije*, za vreme nedelje našeg udruženja. Neki ljudi zastanu i dugo razgovaraju sa nama. Drugi prođu pored nas u petoj brzini, kao da hoćemo da ih upišemo u *Klub padobranaca bez padobrana*. Neki vide ko smo i ljubazno odvrata: „Religija me ne zanima“, na sličan način na koji bi odbili člana *Društva ljubitelja naučne fantastike*. Poneko pak kaže: „Prezauzet sam da bih razmišljao o Bogu.“

Irelevantan?

Nekima se Bog prosto čini irelevantnim. Možda nisu vatreni protivnici religije, jednostavno ne vide zašto je Bog važan za njih. Pretpostavljam da ste, zbog činjenice da čitate ovo poglavlje, bar malo zainteresovaniji od takvih. Međutim, možda se pitate da li je Bog zaista toliko važan kao što hrišćani često naglašavaju. Prvo, zar nije previše staromodan da bi bio bitan?

Život u prošlosti?

Zapadno društvo se često ponosi svojom sposobnošću da ne-
prestano evoluirati i ide napred. Pomisao na verovanje u nešto
što je staro dve hiljade godina čini se kao veliki korak unazad.
Zar nismo prevazišli takva primitivna shvatanja? Zar ne zna-
mo za bolje?

Koliko se svet promenio za dve hiljade godina? Sa jedne
strane, promene su ogromne. Samo za mog života, napredak
u tehnologiji i komunikaciji je ogroman. Mobilni telefon neka-
da je bio statusni simbol, a računar sa 64 kilobajta memorije
nekada se smatrao naprednim. Desile su se ogromne promene
u moralnim i etičkim stavovima. Pre nekoliko godina samo su
marginalne političke grupacije govorile o globalnom zagreva-
nju i problemima koji pogađaju život-
nu okolinu. Danas se oni razmatraju
kao osnovni problemi čovečanstva.

*Kako znamo da se
krećemo u pravom
smeru?*

Ipak, dok su se neke stvari prome-
nile, druge nisu. Osnovne potrebe i
želje društva nisu se toliko izmenile.
U Isusovo vreme ljudi su grcali u problemima kao što su rat,
siromaštvo, patnja, nepravda, bolesti, strana okupacija i briga
za sigurnost naroda.

Istina, u Svetom pismu Bog ne kaže ništa o tome kako da
popravimo računar, koja kola ili koji model mobilnog telefona
da kupimo. Međutim, kada su u pitanju važniji i dublji proble-
mi života i društva, Sveto pismo ima štošta da kaže.

Mi volimo da mislimo da kao društvo napredujemo i po-
boljšavamo se. No, kako znamo da se krećemo u pravom sme-
ru? Na kraju krajeva, mnogi su slavili i napredak nacističke
Nemačke. Pogrešno je misliti da je svaka promena pozitivna.
Hoćemo li se *svega* što danas slavimo i smatramo napretkom
za pedeset godina sećati kao nečeg pozitivnog? Zašto mislimo
da znamo odgovore na sve i da je sve što je prošlo bilo loše?
Novo nije nužno i bolje.

Život na drugoj planeti?

Želimo da znamo kako da se borimo protiv terorizma, kako da smanjimo stopu kriminala, plaćamo kredit za kuću, otplaćujemo kredit za školovanje i rešimo problem zdravstvenog osiguranja. Ove stvari nam se čine važnijim od pevanja pesama i razgovora o drevnim spisima. Možda izgleda kao da hrišćani žive na drugoj planeti: previše su usmereni na nebo da bi bili od nekakve koristi na zemlji. Nažalost, ovo je možda istina za neke hrišćane, za koje odlazak u crkvu predstavlja tek nešto više od bega od surove realnosti savremenog života.

Međutim, Bog opisan u Pismu ima da kaže mnogo toga što je vrlo značajno za brige savremenog čoveka, iako se možda te brige neće spominjati sve pojedinačno. Sveto pismo nije priručnik pojmova od A do Š za rešavanje problema u našem svetu – ne možemo pronaći „terorizam“ pod „T“ i dobiti jednostavno rešenje u tri koraka.

Ono što Sveto pismo čini jeste da naše probleme stavi u kontekst priče koja se odnosi na ceo svet. Saznanje o tome koja nam je polazna tačka i u kom pravcu se krećemo pomaže nam da razumemo izvesne probleme sa kojima se danas suočavamo. Određeni problemi sa kojima se sreće svaka generacija zapravo su simptomi dubljeg problema koji prožima istoriju čovečanstva.

Ako me boli glava, mogu da popijem paracetamol da odstranim bol. Međutim, to će otkloniti samo simptome onoga što je možda daleko ozbiljnija bolest. U Svetom pismu Bog nam pomaže da razumemo svet u kome živimo i stvaran razlog zašto sve trenutno ide po zlu. Kada sagledamo širu sliku, moći ćemo bolje da rešavamo pojedinačne situacije sa kojima ćemo se sretati.

Univerzalno relevantan

Možda se ježimo na staromodne aktivnosti nekih hrišćana, ali jednako odbojni znaju da budu i hrišćani koji se previše trude

da budu „kul“. U pokušaju da „učine“ Boga relevantnim za ovu generaciju sve mora da bude savremeno. Bilo kako bilo, da li hrišćanski rok koncerti, internet sajtovi i slavne ličnosti čine Boga značajnim?

Stvarnost je da hrišćanstvo ili jeste ili nije bitno. Nikakva količina savremenog stila neće hrišćanstvo učiniti bitnim ako ono to nije, i nikakva količina staromodnog nasleđa neće ukloniti relevantnost hrišćanstva, ukoliko ono to nije.

Zamislite da se nalazim na plaži na Tajlandu 26. decembra 2004, nekoliko sati pre nego što će naići cunami. Tu postavim mali štand i pozovem ljude da dođu i čuju govor o tektonskim pločama i njihovim uticajima na priobalne oblasti. Niko ne dođe. Očekivano: na kraju krajeva, ljudi su na odmoru i ne žele čas iz geografije. Šta sada da radim? Mogao bih da održim interaktivni govor uz prezentaciju sa računara. Mogao bih da pustim modernu muziku u pozadini i da ponudim besplatan čaj i kafu posle predavanja. Da li bih time uspeo da privučem više ljudi? Verovatno ne!

Ako stvarno želim da privučem pažnju, sve što treba da uradim je da im stavim do znanja da nailazi cunami. Ne moram da pravim cunami bitnijim tako što ću izgledati „kul“. Uzbuniću ljude, jer cunami jeste bitan, sviđalo se to njima ili ne.

Ukoliko su tačne, onda Isusove tvrdnje imaju ogromnu važnost za svakoga ko živi na planeti Zemlji. Te tvrdnje važe za svakoga, svidelo se to nama ili ne i bez obzira da li to znamo. Neki ljudi odbacuju Isusa kao stvar ličnog izbora; on je dobra osoba da u njega verujete, ako imate takve sklonosti. Ali Isus nam ne daje to kao izbor. Kratak pregled njegovih tvrdnji pokazuje da su one preozbiljne da bi se olako ignorisale.

Tvrdio je da je njegov dolazak najvažniji događaj u istoriji

Isus je tokom svoje rane službe išao u sinagogu u svom rodnom mestu. Tamo je pročitao reči proročanstva iz knjige:

„Duh Gospodnji je na meni, zato me je pomazao da objavim radosnu vest siromašnima, da javim zarobljenima da će se pustiti i slepima da će progledati, da otpustim potlačene, da najavim prijatnu godinu Gospodnju.“¹⁶

Čitanje knjiga u sinagogi nije bilo ništa neobično za jednog Jevrejina. Ali ono što se sledeće desilo bilo je stvarno izuzetno. Dok su sve oči bile uprte u njega, Isus je jednostavno rekao: „Danas smo čuli ispunjenje ovog pisma.“¹⁷ Malo po malo, prisutni su počeli da shvataju šta to Isus tvrdi: da te reči govore o njemu. On je ta osoba o kojoj govori Stari zavet. Nedugo potom, masa se razbesnela i doslovno je pokušala da ga ubije.

Isusova tvrdnja ima ogromnu težinu. Da ja uđem u svoju crkvu, uzmem Sveto pismo i kažem: „Danas, u mom prisustvu, biće ispunjena ova knjiga“, ljudi bi pomislili da sam lud i bili bi u pravu. Isus je tvrdio da je najvažnija osoba u istoriji: onaj u kome sve nalazi svoje postojanje.

Tvrdio je da će ono što govori zauvek biti značajno

Drugom prilikom Isus je govorio grupi religioznih fundamentalista. Uvređeni onime što je podučavao, upitali su ga: „Da nisi ti veći od oca našega Avrama – koji je umro? I proroci pomreše – za koga se ti izdaješ?“¹⁸ Umesto da se povuče i izvini zbog svojih tvrdnji, Isus je odgovorio: „Zaista, zaista, kažem vam: ja postojim¹⁹ pre no što se Avram rodio.“²⁰

Masa nije ravnodušno odgovorila: „Pa, lepo je što to misliš“, već su uzeli kamenje da ga ubiju. Shvatili su šta proizlazi iz njegovih reči. On nije govorio gramatički nepravilno. Kada je rekao „Ja jesam“, sebe je nazvao imenom za koje je Bog rekao Jevrejima da je samo njegovo. Isus nije tvrdio samo da je video čoveka koji je umro pre dve hiljade godina; tvrdio je da je večni Bog.

Ovo je odgovor na optužbe da je hrišćanstvo zastarelo. Da je Isus bio samo čovek, bilo bi razumno misliti da stvari koje

je govorio imaju malo uticaja na nas danas. Međutim, ako je večan, onda stvari koje je govorio nisu samo proizvod njegovog vremena, već imaju večni značaj i dolaze od večnog Boga. Mnoge njegove priče su možda govorile o zemljoradnicima iz prvog veka, ali istine koje ilustruju relevantne su za svaku kulturu.

Tvrdio je da je jedini put do Boga

Sećam se da sam jednom ćaskao sa nekim studentom iz Francuske. Rekao je da nije važno u šta verujemo, jer je Isus bio samo dobar čovek, poput mnogih drugih religijskih vođa.

Pronašli smo neke stihove iz Jovanovog evanđelja koji su uključivali Isusovu tvrdnju: „Ja sam put, istina i život. Niko ne dolazi k Ocu, osim kroz mene.“²¹ Kada je shvatio isključivost Isusovih tvrdnji, promenio mu se izraz lica. „Isus nije bio dobar čovek“, uzviknuo je, „bio je pun sebe, čim je tako nešto rekao!“ Upravo u tome i jeste srž Isusovih tvrdnji. Ako nisu istinite, neverovatno su nadmene. Ali ako jesu istinite, važne su za sve nas. Kada bih za sebe tvrdio ono što je Isus tvrdio za sebe, to bi bilo krajnje egoistično i osiono.

Tvrdio je da je Bog

Tek nekoliko rečenica nakon ove tvrdnje dolazi još šokantnija izjava. Isus kaže: „Ko je video mene, video je Oca“²² (Otac je jedan od naziva za Boga koji se često koristi u Jovanovom evanđelju). Iz ovoga proizlazi da je svako ko je video Isusa, video i Boga. Mnogo puta Isus govori stvari koje samo Bog može da kaže. On oprašta grehe i govori sa autoritetom daleko većim od autoriteta običnog čoveka. A to nisu samo prazne reči. Svaki put Isus ih potkrepljuje čineći ono što samo Bog može. Smiruje oluje, hoda po vodi i hrani hiljade ljudi. Iz ovoga proističe da je Isus Bog sa licem čoveka.

Tvrdio je da ima rešenje za smrt

Kasnije u toku svoje službe Isus je posetio grobnicu svog bliskog prijatelja. Ožalošćena porodica se okupila, u neverici zbog iznenadnog gubitka. Isus nije izjavio uobičajene reči saučešća, koje se obično čuju u ovakvim prilikama, već je rekao: „Ja sam vaskrsenje i život.“²³ Zamislite da ja kažem tako nešto na nečijoj sahrani. Ne bih najbolje prošao. Ali Isus nije ovo samo izjavio, već je i potkrepio pokazujući svoju moć nad smrću. Oživeo je umrlog čoveka.

Za razliku od mnogih religijskih vođa, Isus ne nudi samo učenje o smrti. On tvdi da je *on* nada za pobeđu nad smrću.

Tvrdio je da ceo svet treba da sledi njegova učenja

Pri kraju svoje službe na zemlji Isus je uposlio svoje sledbenike. Poslao ih je da idu i načine sve narode njegovim učenicima, krsteći ih... i učeći ih da drže sve što im je naložio.²⁴ Isus je očekivao da ovo učenje pronesu celim svetom, i da svi treba da ga slede.

Zamislite da ja uradim tako nešto. Mogu da smislim četiri teze koje smatram odličnim:

- Svi treba da navijaju za ragbi tim *Tigrovi* iz Lestera.
- Ljudi bi trebalo da jedu dva parčeta tosta sa marmeladom od jagode za doručak.
- Pečurke imaju ukus gume. One su zlo i ne bi trebalo da se jedu.
- Nedeljom svi treba da nose plave karirane košulje sa kratkim rukavima.

Kako biste se osećali kada bih svima koji čitate ovu knjigu rekao da putujete po svetu i podučavate ljude da slede *moja* učenja? Takav predlog bi bio van pameti. Možda su učenja jako dobra (na kraju krajeva, pečurke su užasne), ali nemam prava da mislim kako ljudi treba da me prate u tome. Time bih

tvrdio da imam opštevažeći autoritet. No, upravo je to tvrdio Isus.

Tvrdio je da vaš stav prema njemu utiče na vašu večnu sudbinu

U razgovoru sa veoma religioznim čovekom Isus je rekao: „I kao što Mojsije podiže zmiju u pustinji, tako treba da se podigne Sin čovečiji, da svaki – ko veruje – ima u njemu život večni.“²⁵ Isus ovde misli na nešto zapisano u Starom zavetu. Narod Izraela se pobunio protiv Boga i zbog toga su se suočili sa Božijim sudom. Otrovne zmije su ujele mnoge ljude i veliki broj njih je umro. Kada su shvatili gde će ih odvesti njihova pobuna, zavapili su Bogu za milost. Bog je Mojsiju rekao da sačini bronzanu zmiju i da je stavi na stub. Svako koga je ujela zmija, a pogledao bi u bronzanu zmiju, preživeo bi. Isus tvrdi da je, baš kao što je pogled na bronzanu zmiju bio jedina nada za ljude koje je ujela zmija, verovanje u njega nada za nas danas. Celo čovečanstvo, samo po sebi, stoji u poziciji gde je suočeno sa pravednim Božijim sudom, zbog toga što smo ga odbacili. Isus kaže da je naša jedina nada vera u njega. To je pitanje života i smrti.

Rekavši ovo, Isus daje iskaz koji, ako je istinit, utiče na svakog ko je ikada živeo, bez izuzetka. K.S. Luis je rekao: „Hrišćanstvo je učenje koje ako je lažno nema nikakvu važnost, a ako je istinito ima nesagledivu važnost. Hrišćanstvo manje od svega ima osrednju važnost.“²⁶

Ono što ne možemo reći

Isusove tvrdnje su toliko teške i dalekosežne da ih ne možemo otpisati kao da imaju malo važnosti. No, baš to je greška koju pravi Ričard Dokins zaključujući da je Isus možda „prosto bio u zabludi“. Tako teške tvrdnje nije mogao postaviti niko ko je „prosto bio u zabludi“^{27,28}. To su ili reči ludaka ili lošeg čoveka ili samoga Boga. Ishod toga je da je hrišćanstvo ili neverovat-

no važno za svakoga ko živi na planeti Zemlji ili nerazumna zabuda zasnovana na lažima. Ne možemo otpisati hrišćanstvo, a istovremeno se držati Isusa kao dobrog učitelja ili moralnog primera. Ta dva ne idu zajedno. Isusove tvrdnje su toliko teške da, ako nisu istinite, on nije ni dobar ni moralan.

U filmu *Armagedon* ljudi otkrivaju da će celu Zemlju oduvati ogroman asteroid pri sudaru sa našom malom zelenom planetom. Vesti o neizbežnom uništenju brzo putuju svetom preko televizijskih i radio-stanica. Bez obzira na to gde se ljudi nalaze – u pustinji Sahari ili u centru Menhetna – svi će pretrpeti posledice. Svi znaju da se ova vest odnosi na sve. To što ćemo je zanemariti ne menja situaciju. Niko neće reći da ih baš ne zanimaju asteroidi. Naravno, pošto je ovo holivudski blokbuster, sveopšta katastrofa se izbegava u poslednjem trenutku i svet je spasen.

Isto kao što bi vesti o ovoj barabi od asteroida uticale na sve, Isusove izjave su od univerzalne važnosti. One nisu relevantne za svega nekoliko ljudi ili za određeno vremensko razdoblje. Ako jesu istinite, onda utiču i na vas i na mene i od presudne je važnosti da ih ozbiljno uzmemo u obzir.

Ipak, važno je da ne doživljavamo Isusa kao neki ogroman asteroid koji pretil planeti Zemlji. Odmah nakon Isusovih reči o opasnosti od suočavanja sa Božijim sudom, u Svetom pismu piše: „Jer Bog je tako zavoleo svet da je svog jedinorođenog Sina dao, da svaki – ko veruje u njega – ne propadne, nego da ima večni život. Bog, naime, nije poslao Sina u svet da sudi svetu, nego da se svet spase njegovim posredstvom.“²⁹ Isus nije došao da osudi svet. Njegov dolazak nas ne ugrožava. On nam prosto skreće pažnju na opasnost u kojoj se već nalazimo zbog naše pobune protiv Boga. Isus je došao da spase svet. Došao je da ponudi nadu onima koji je ne zaslužuju.

Naša najveća potreba nije zdravlje, novac, stabilna vlada, obrazovanje ili zabava. Da jeste, Bog je mogao poslati lekara, ekonomistu, političara, profesora ili komičara. Naša najveća

potreba je da se spasemo posledica našeg odbacivanja Boga. Zato je Bog poslao Spasitelja.

Bog nije zastareo, nebitan ili staromodan. Isusove izjave su toliko značajne da imaju sveopštu važnost. One se bave jezgrom problema ljudskog roda kroz svaku generaciju. Ako poslušamo šta Bog ima da nam kaže, to će nam pomoći da razumemo svet u kome danas živimo. Za razliku od čudnih tradicija nekih hrišćana, Isusove reči nisu staromodne. One su i dalje relevantne i nikada neće zastariti.

3. SILOVANJA, ZLOSTAVLJANJA DECE I SIDA

Kakav je to Bog koji ne sprečava patnju?

Dok završite sa čitanjem ovog poglavlja, deset žena će biti silovano, sto devedeset dece biće zlostavljano, a šezdeset ljudi će umreti od side.³⁰ Statistika je užasna. Teško je shvatiti toliku patnju.

Nedavno sam bio gost u kući jednog prijatelja. Neka knjiga na stočiću privukla mi je pažnju. Bila je to priča o XX veku ispričana kroz slike, gde je nekoliko strana bilo posvećeno svakoj godini. Na skoro svakoj strani bile su slike rata, nasilja i krvoprolića. Nakon nekoliko minuta morao sam da ostavim knjigu. Nijedna godina nije prošla bez nasilja i bola. U proseku, tokom XX veka, gotovo dvaput više ljudi od broja poginulih u terorističkom napadu 11. septembra 2001, *svakodnevno* je umiralo širom sveta nasilnom smrću.³¹ Ni ovaj vek ne pokazuje mnogo naznaka da će biti bolje.

Patnja nije samo deo statistike. U pojedinim životnim trenucima ona nas sve pogađa. Što duže živimo, više patimo. Patnja nije problem samo hrišćana. Svi moramo da se suočimo sa njom.

Neki ljudi reaguju na patnju tako što odbacuju i samu mogućnost Božijeg postojanja. Da Bog postoji, zasigurno bi uradio nešto u vezi sa ovim neredom u kome se nalazi svet.

Iako razumem zašto možda razmišljamo ovako, samim tim što poričemo Božije postojanje ne znači da ćemo imati manje pitanja. Zapravo, imaćemo ih još više. Kao što smo već spomenuli, kakvu osnovu bez Boga imamo da kažemo da je nešto krajnje loše ili dobro? Zašto nas uopšte pogađa ono što gledamo oko sebe i zašto uopšte očekujemo nešto bolje? Ričard Dokins to ovako objašnjava:

„U svetu nasumičnih fizičkih sila i genetskih kopija neki ljudi će imati sreće, a neki će biti povređeni i nema tu nikakvog smisla i nikakve pravde. Svemir koji posmatramo ima upravo one odlike koje treba očekivati ako u osnovi svet nije nastao prema nacrtu, ako nema ni svrhe, ni dobra, ni zla. DNK ništa ne zna, niti ju je briga za bilo šta. DNK jednostavno postoji i mi igramo kako ona svira.“³²

Jesmo li zadovoljni pomišlju da u krajnjoj liniji ne postoji ni dobro ni zlo? Svakog dana u vestima gledamo slike rata, gladnih i bolesnih ljudi i osećamo da svet ne bi trebalo tako da izgleda. Stvoreni smo za mnogo više od toga. Dok sedimo pored prijatelja na samrti, nešto nam govori da nije trebalo tako da bude.

Još jedan način da objasnimo patnju i zlo je da ne odbacimo postojanje Boga, ali da posumnjamo u njegovu dobrotu. Bog možda postoji, ali ako postoji, prisustvo patnje nam nagoveštava da on ne može biti dobar. Argument za to zvuči otprilike ovako: da postoji dobar i moćan Bog, on bi i želeo i mogao da spreči patnju. Međutim, on to ne čini. Prema tome, dobar i moćan Bog ne postoji.

Međutim, postoji još jedna mogućnost. Bog je možda i dobar i moćan, ali ima razloge zbog kojih dozvoljava patnju, razloge na koje možda nismo pomišljali.

Bog dozvoljava patnju

Prva poglavlja Svetog pisma nam govore da je Bog stvorio svet. Ljudi mogu da raspravljaju o tačnim detaljima kako se to desilo, ali osnovna istina je jasna: Bog ga je stvorio, i bio je dobar. Taj svet je bio onakav kakav je trebalo da bude, svet za kojim čeznemo. Bez bolesti i patnje. Bez sukoba i ratova.

Sa namerom da žive u dobrom svetu koji je stvorio, Bog je stvorio ljude. I oni su bili dobri. Zapravo, nakon što je stvorio ljude, Bog opisuje svoju tvorevinu kao „dobru veoma“³³. Bog je ljudima koje je stvorio dao istinsku odgovornost i slobodu. Mogli su da žive pod vladavinom milostivog Boga i da uživaju u životu kakav je Bog osmislio, ali su imali i slobodu da žive po svome i odbace ga.

Zašto bi Bog ljudima pružio takav izbor? Zašto bi ostavio mogućnost da se okrenu od njega? U suštini, mi to ne znamo. Sveto pismo kaže da je jednostavno tako bilo. U svakom slučaju, naše životno iskustvo može nam pomoći da razumemo više. Da bi ljubav bila prava, moramo imati slobodu da ne volimo. Bez mogućnosti izbora ne može postojati prava ljubav.

Zamislite da je Dan zaljubljenih. Devojka dobija buket crvenih ruža od svog momka. „Jao, nije trebalo!“, uzvikne ona. „Jeste trebalo“, odgovara on u stilu 'tako stoje stvari', „nisam imao izbora. Dan je zaljubljenih i samo sam radio ono što se mora.“ Takva veza verovatno neće potrajati! Da bi bila prava, ljubav mora biti više od dužnosti.

Sveto pismo kaže da nas Bog voli. U toj ljubavi nas je stvorio sa sposobnošću da mu svojevoljno uzvratimo ljubav. Da nam nije pružio taj izbor, bili bismo poput nekog dobro osmišljenog robota. Pošto nas voli, Bog nas je udostojio tog izbora.

Jedan od mojih omiljenih filmova je *Trumanov šou*. Glavni lik, Truman, zvezda je rijaliti TV emisije, ali to ne zna. Od svog rođenja živi na ogromnom filmskom setu, za koji misli da je grad po imenu Siheven. Osim Trumana, svi ostali u emisiji su glumci: njegova žena, njegove kolege s posla i njegovi drugari – svi su glumci koji glume po režiserovom scenariju. Oni nemaju slobodu da rade šta žele. Kako film odmiče, shvatamo da Trumanovi odnosi sa ljudima nisu iskreni. Deluju izveštano. Žudimo za tim da Truman pobjegne iz tog lažnog sveta u pravi.

Kad je Bog stvorio svet, nije od njega napravio ogroman Siheven. Ljudi koje je stvorio nisu prosto dobili svoj scenario i naređenje da čitaju svoje uloge. Bog je stvorio ljude sa slobodom izbora. Tragedija istorije sveta je u tome što ljudi uzimaju slobodu koja im je data i zloupotrebljavaju je. Umesto da je iskoristimo za uživanje u dobrom svetu koji je Bog stvorio i da mu uzvratimo ljubav, mi je zloupotrebljavamo i povređujemo druge.

Jako je lako posmatrati patnju na ovom svetu i kriviti Boga. Ne bi trebalo da krivimo Boga što nam je dao slobodu. Bilo bi to kao kad bi čovek za svoju preljubu krivio ženu koja mu je dozvolila da izađe iz kuće. Bog nam je dao slobodu, ali mi smo odgovorni za to kako je koristimo.

Ko je kriv?

Nakon što sam završio školu, zaposlio sam se u firmi V.H. Smit³⁴. Jedna od najgorih dužnosti na mom poslu bila je usluživanje mušterija za pultom. Tamo sam morao da, između ostalog, radim sa ljudima koji žele da vrate neispravnu robu. Često su bili vrlo ljuti i uglavnom su želeli da im se vrati novac. Mene su učili da, kada ih saslušam, procenim da li je problem nastao pri proizvodnji ili je korisnik pogrešno rukovao proizvodom. Ko je kriv? U slučaju da je to proizvođač, korisniku bi

se vraćao sav novac, a ako je to korisnik, došlo bi do polusatne rasprave i pozivanja upravnika!

Kada posmatramo naš svet, moramo se zapitati isto: da li se radi o grešci pri proizvodnji ili o pogrešnom rukovanju korisnika? Već smo utvrdili da je svet koji je Bog stvorio bio dobar. Problem našeg sveta leži u ljudima koji na svetu žive.

Jedan čovek je u razgovoru sa svojim prijateljem rekao: „Voleo bih da pitam Boga zašto ima toliko patnje i nepravde na svetu, kada bi on mogao da učini nešto po tom pitanju.“ Drug mu je odgovorio: „Bojim se da bi Bog meni mogao da postavi isto pitanje.“ Veliki deo patnje na našem svetu neposredno su izazvali ljudi. Nije Bog taj koji upadne u školu i pobije đake. Nije Bog taj koji otima, siluje i zlostavlja decu. Sve ove stvari čine ljudi koji odbacuju Boga i žive po svome. Čak ni problem gladi ne bi prouzrokovao toliku patnju da nema pohlepe i sebičnosti onih koji žive u bogatijim zemljama.

Postoji, međutim, i patnja za koju se čini da niko nije odgovoran. Ko je odgovoran za cunamije, uragane i poplave? Ko je kriv za rak, za Daunov sindrom i za Alchajmerovu bolest?

Sveto pismo objašnjava da su sve ove stvari dokaz da živimo u svetu u kome je sve naopako. Kada se čovečanstvo pobunilo protiv Boga, usledile su katastrofalne posledice ne samo po nas, već i po svet u kome živimo. Božija tvorevina nosi ožiljke greha. Svet je „potčinjen ništavnosti“ i „uzdiše i muči se kao u porođajnim bolovima“³⁵, kaže jedan od pisaca Svetog pisma³⁶.

Metafora o porođajnim bolovima nas podseća da patnja sama po sebi ne mora biti kraj. Majka koja se porađa ima nadu da će posle bola uslediti radost zbog novog života. Isto tako, Sveto pismo nam pruža nadu da, iako sada patimo, to ne mora biti kraj priče. Svet u kome živimo nije isti onakav kakav je nekad bio, a nije ni onakav kakav će biti jednog dana.

Bog će okončati patnju

Ako je Bog moćan i pun ljubavi, zar ne može da stavi tačku na zlo i patnju sa kojom se suočavamo? Međutim, važno je razmotriti odakle dolaze zlo i patnja. Mi ponekad odmah krivimo političare, diktatore, teroriste, razbojнике i kriminalce za sve probleme na svetu.

Isus kaže da krivci za probleme na ovom svetu nisu samo u zatvorima i u parlamentima. Problem je mnogo rasprostranjeniji od toga. „Jer iznutra iz ljudskog srca izlaze zle misli, blud, krađe, ubistva, preljube, lakomstva, zloće, prevare, raspojasanost, zavist, hula, oholost, bezumlje.“³⁷ Srž problema je u našim srcima. Za Boga *koji nas voli* nije tako jednostavno da stavi tačku na zlo kao što mislimo.

Često pitam ljude: „Da ste vi Bog i da želite da prekinete patnju i bol na svetu, koga biste se najpre rešili?“ Naravno, teroristi, silovatelji, zlostavljači dece i ubice dolaze na vrh spiska. A šta kada bi ovi zločinci nestali sa sveta? Da li bi svet onda bio savršeno mesto? Koga još da se „rešimo“? Ljudi obično predlažu lopove, huligane, švercere automobila i službenike parking-servisa³⁸. Ali da li bi svet tada bio savršeno mesto? Koga još da se rešimo?

Srž problema je u našim srcima.

Malo-pomalo, dolazimo do zaključka: negde na dno spiska dolazimo mi. I mi povređujemo druge onim što uradimo ili kažemo. Ponekad problem nastaje zato što ne činimo ono što bi trebalo. Iz bolnih iskustava znamo da patnju ne izazivaju samo teroristi i diktatori. To mogu biti i oni koje volimo, a svesni smo i da smo svi mi itekako sposobni da nanesimo drugima bol. Prečesto, u svojoj sebičnosti, povređujemo sebi najbliže. Na kraju shvatimo da smo i mi deo problema. Ali, naravno, ne želimo da se Bog otarasi *nas*. Hoćemo da Bog sredi ovaj svet, ali nećemo da sredi *nas*.

Jednom prilikom neki ljudi su došli kod Isusa i pitali ga za mišljenje o tragediji koja se prethodno dogodila. Desio se pokolj u obližnjoj oblasti u Galileji. Možda je tim ljudima koji su postavili pitanje palo na pamet da su ovi Galilejci uradili nešto naročito loše, pa su zaslužili takvu smrt. Ljudi se možda danas pitaju isto o ljudima koji umiru u tragičnim događajima: da li je smrt takvih ljudi osuda zbog nekog određenog greha koji su počinili?

Isusov odgovor pokazuje da je ovo pogrešno razmišljanje: „Mislite li da su ovi Galilejci bili grešniji od svih Galilejaca, što su tako postradali? Ne, kažem vam!“³⁹ Iz ovoga vidimo da ne treba da gledamo na patnju kao na kaznu za određene grehe

*Isus nas poučava
da se celo
čovečanstvo
nalazi u
opasnoj
situaciji.*

koje smo počinili.

Međutim, ono što Isus sledeće kaže veoma je strašno: „Nego, ako se ne pokajete, svi ćete tako izginuti!“⁴⁰ Na patnju ne treba da gledamo kao na određenu kaznu za greh, ali ne treba ni sebe da smatramo nevinima. Isus kaže da smo *svi* krivi i da zaslužujemo

kaznu. Ovo se protivi onome što toliko često mislimo: da smo u suštini dobri ljudi koji zaslužuju Božiji blagoslov. Isus nas poučava da se celo čovečanstvo nalazi u opasnoj situaciji. Mi zaslužujemo Božiji sud i treba da se odvratimo od življenja po svome i vratimo se Bogu.

Pa zašto Bog ne sprovede taj sud u delo sada? Kasnije u Svetom pismu pronalazimo odgovor: „[Bog] pokazuje svoju strpljivost prema vama jer ne želi da iko propadne, nego da svi dođu do pokajanja.“⁴¹ Iako bi Bog u svojoj pravednosti bio sasvim pošten kada bi nas kaznio za grehe, u svojoj ljubavi on je strpljiv sa nama i želi da se vratimo njemu i oproštaju koji nudi. Svaki novi dan u kojem ovaj svet još postoji znak je Božijeg strpljenja prema onima koji u njemu žive. Bog bi mogao odmah da završi sa svetom, ali šta bi nam tada preostalo?

Baš zbog toga što je strpljiv, Bog još nije okončao sa zlom i patnjom. On ljudima daje šansu da mu se vrate. Pre nego što promeni ovaj svet, Bog mora da promeni nas.

I Bog je patio

Sve ovo možda pomaže da shvatimo zašto Bog dozvoljava patnju u svetu i zašto još nije okončao sa njom. Ali pomaže li nam ovo u našim sopstvenim patnjama? Kako podnosimo bol kada sami prolazimo kroz njega? K.S. Luis je napisao knjigu *Problem of pain*⁴². Nakon što je knjiga objavljena, njegova žena je umrla od raka. Kasnije je napisao još jednu knjigu pod nazivom *Grief observed*⁴³. Iako obe knjige obrađuju istu temu, bol i patnju, to čine na veoma različite načine. Za nekoga ko prolazi kroz patnju, ona nije intelektualni problem, već emotivni.

Kada lično patimo, osećamo da želimo više od odgovora. Želimo nekoga ko nas razume i ko može da bude uz nas. Ali šta Bog zna o patnji? Mnogi istočnjački pogledi na svet vide patnju kao iluziju, dok zapadnjačke religije često Boga zamišljaju kao dalekog i udaljenog. Samo nam hrišćanstvo govori o Bogu koji je iskusio našu patnju. Jedan pisac govori o tome ovako:

„Nikada ne bih mogao da poverujem u Boga da Isus nije stradao na krstu... U stvarnom svetu bola, kako neko može da slavi Boga koji je na bol imun? Bio sam u mnogim budističkim hramovima... i s poštovanjem stajao pred statuom Bude, koji ima prekrštene noge, savijene ruke, zatvorene oči, a oko usana mu obigrava privid osmeha... odvojen je od svih agonija ovog sveta. Svaki put, nakon izvesnog vremena, morao sam da skrenem pogled. U svojim mislima došao sam pred onu usamljenu, čudnu, izmučenu priliku na krstu, sa rukama i stopalima probodenim klinovima, sa razderanim leđima i iščašenim udovima, sa slepoočnicom krvavom od trnja, suvih usana i nepodnošljivo žednu, gurnutu u tamu, zaboravljenu od Boga. To je za mene Bog! Odrekao se

svoje otpornosti na bol. Došao je među ljude od krvi i mesa, na svet suza i smrti. Stradao je zbog nas.“⁴⁴

Bog može da se poistoveti sa nama u našoj patnji, jer je i sam, kao čovek, iskusio kakav je ovaj svet. Mnogi su njegovo rođenje smatrali vanbračnim. Odgajan je kao izbeglica. Živeo je i radio u zemlji pod okrutnom stranom okupacijom. Porodica ga nije razumela, prijatelji su ga napustili, a jedan od sledbenika ga je izdao. Prošao je stravična mučenja i umro u agoniji.

Kada patimo, Bog zna kako je to. On nije poput prijatelja sa dobrim namerama, koji možda tvrdi da saoseća sa nama, a zapravo to ne može. Bog je patio na najužasniji način. Upoznao je bol i može da saoseća sa nama u našem.

Više od saosećanja

Isusova patnja znači da on može da se poistoveti sa našom, ali samo poistovećivanje ne menja našu situaciju. Ako mene ne boli glava, ne mogu da se poistovetim sa osobom koju boli. Naravno, mogao bih da udarim glavom o zid tako da i sâm dobijem glavobolju. Međutim, time nisam ništa uradio da promenim situaciju u kojoj se nalazi ta osoba. Sada samo imamo dve glavobolje: svako po jednu. Kada patimo, želimo više od saosećanja. Želimo da znamo da se nešto može učiniti po tom pitanju.

Isusova smrt je više od prostog poistovećivanja sa nama u našoj patnji. Svojom smrću se izborio protiv suštinskog uzroka naše patnje, a to je naš greh. Uzeo je na sebe zlo i izopačenost ovog sveta i poneo kaznu koju mi zaslužujemo. Zbog njegove smrti na krstu možemo da primimo Božiji oproštaj i ostvarimo poznanstvo sa njim.

U svetu patnje i zla Isusova smrt na krstu je najveća nada koja postoji. On je Bog koji ne samo da razume i oseća naš bol,

već i svojevolumno uzima naš greh, krivicu i sramotu da bi nam bilo oprošteno.

Piscu i govorniku Džejmsu Sajeru otac je umro od raka. Pošto ga je gledao kako umire u strašnoj agoniji, počeo je da se pita kako je Bog mogao da dozvoli da njegov otac prođe kroz takvo užasno iskustvo. Kako je on, Džejms, mogao da se pomiri sa onim što se desilo; kakav mu je odgovor dala hrišćanska vera u tom vremenu iskušenja? On zaključuje:

„Privlači me Isus. On je prošao kroz bol kakav nijedno ljudsko biće nije iskusilo. Na sebe je uzeo sve grehe sveta, grehe mog oca, moje grehe i za nas obojicu je prošao iskustvo odvojenosti od Boga. On, koji je Boga zvao *Ava, Oče*, bio je napušten. 'Onoga koji nije znao greha Bog je učinio grehom za nas, da mi u njemu postanemo pravednost Božija.' Ne mogu da razumem takvu ljubav. Ne mogu da kažem Bogu koji je ovo uradio da je bio nepravedan prema meni ili mom ocu."⁴⁵

Ovo ne znači da imamo odgovore na sva pitanja. Ipak, ono što znamo pomaže nam da verujemo Bogu u onome što ne znamo. Isusova smrt na krstu nam ne govori zašto Bog dozvoljava određene patnje u našim životima, ali nam pokazuje šta nije slučaj: nemoguće je da nas ne voli. Ako je Bog voljan da ide tako daleko da bi me spasao, mogu li da kažem da me ne voli? Jedan od pisaca Svetog pisma je rekao: „Bog, koji nije poštedeo sopstvenog Sina, nego ga je predao za sve nas, kako nam neće s njim i sve drugo darovati?”⁴⁶

Predivna nada

Patnja nije kraj priče. Biblija gleda i u budućnost. U njoj je dato predivno obećanje da će zbog Isusove smrti na krstu patnja jednoga dana biti iza nas. Pretposlednje poglavlje u Bibliji opisuje nadu koja čeka one koji su se pouzdali da će im Isusova smrt doneti oproštenje greha:

„I videh novo nebo i novu zemlju, jer prvo nebo i prva zemlja prođuše, i mora nema više. I videh sveti grad, novi Jerusolim, kako silazi sa neba od Boga, opremljen kao nevesta koja je ukrašena za svog muža. I čuh kako jedan jaki glas sa prestola govori: vidi skinije Božije među ljudima, i on će stanovati s njima, i oni će biti njegov narod, i sâm Bog biće s njima, pa će otrti svaku suzu s njihovih očiju, i neće više biti smrti, ni žalosti, ni vike, ni bola, jer ono prvo prođe. I reče onaj što sedi na prestolu: vidi, činim sve novo.“⁴⁷

Kada pročitamo ovakav opis, osećamo se kao da udišemo miris ukusnog jela kada smo jako gladni ili kao da vidimo sliku veličanstvenog letnjeg dana usred vlažnog januarskog jutra. Možemo samo da zamislimo kako će biti.

Sveto pismo kaže da „stradanja današnjeg vremena ne znače ništa u poređenju sa slavom koja će se na nama otkriti“⁴⁸. Te reči je napisao neko ko je iskusio život patnje i nedaća. Patnje na ovom svetu su stvarne i bolne, ali ne mogu ni da se porede sa onime što će nam Bog jednoga dana dati.

Bog nije nemaran i neosetljiv. Nije on kriv za patnju kroz koju prolazimo na ovom svetu. Jednoga dana će je okončati. U međuvremenu, on zna kakva je patnja i može da bude uz nas u našoj.

4. EMISIJE GASOVA, GLOBALNO ZAGREVANJE I KLIMATSKE PROMENE

Kakav je to Bog koji ne brine o svojoj tvorevini?

Nedavni izveštaj u vestima govori o tome da je još jedno ostrvo u Južnom Pacifiku ugroženo zbog podizanja nivoa mora. Ono je na samo četiri i po metara iznad nivoa mora pa bi ga i najmanja promena potpuno uništila.⁴⁹ Postupci industrijalizovanih zemalja udaljenih hiljadama kilometara uskoro će doprineti nestanku i ovog ostrva.

Iste te nedelje, u jednom radijskom izveštaju, predvideli su da bi se svetska populacija do polovine veka mogla povećati za 50%. Zbog toga bi došlo do pojačanog zagađenja koje bi dovelo do katastrofalnog globalnog zagrevanja. Čitav Antarktik bi se mogao otopiti, što bi dovelo do podizanja nivoa mora za šest do sedam metara i time ne samo da bi bila zbrisana čitava ostrva, već bi i gradovi, kao na primer London, bili nenaseljivi. Ser Dejvid King, bivši glavni savetnik za nauku vlade Ujedinjenog Kraljevstva, izjavio je: „Globalno zagrevanje je veća pretnja za planetu od terorizma!”⁵⁰

Razlozi za ovako mračne prognoze su jasni. Emisije ugljen-dioksida, koje se dramatično povećavaju, imaju ogroman uti-

caj na životnu okolinu. Zemlje u razvoju sustižu ostatak sveta, pa je potrošnja energije rekordna. Predviđa se da će do kraja veka emisija ugljen-dioksida porasti za 350%, dok će se svakodnevno uništavati prirodne šume površine 71 000 fudbalskih terena.

Pre nekoliko godina činilo se da klimatske promene brinu samo bučnu manjinu. Većina populacije nastavila je da živi bez neke istinske promene u načinu života i navikama. Danas je situacija obrnuta. O životnoj okolini se redovno govori u vestima i sve vodeće političke partije govore o tome, i to ne bez razloga. Pre nekoliko godina pretnja po životnu sredinu činila se dalekom i neprimetnom. Danas vidimo i kratkoročne posledice klimatskih promena.

U društvu gde je briga za životnu sredinu važna vera u Boga često može da bude izgovor da se ništa ne uradi po tom pitanju. Na primer, SAD, koje mnogi vide kao većinski „hrišćansku“ zemlju, nerado se suočavaju sa problemom klimatskih promena. Kao zemlja, one predstavljaju svega 4% svetske populacije, ali su odgovorne za 24% emisije ugljen-dioksida u celom svetu.⁵¹ Jedan zvaničnik njihove vlade ironično je predložio da je najbolji način za borbu protiv globalnog zagrevanja da se uvede više rashladnih klima-uređaja!

Izgleda da i hrišćani razdvajaju fizičku i duhovnu stvarnost. Čini se da Boga više zanima ljudska duhovnost od praktičnih stvari kao što je briga za životnu okolinu. Ali šta nam znači da čitamo Sveto pismo, da se molimo i pevamo kada se svet oko nas uništava? Zar ne treba da sadimo drveće, recikliramo smeće i štedimo energiju?

Još jedan problem je biblijsko učenje o kraju sveta. Ako će na kraju svet biti uništen, zašto bismo se uopšte zamajavali brigom za životnu sredinu? Kada bih znao da će sutra moj blok zgrada biti srušen, ne bih trošio novac na krećenje sobe danas. Jedan od prethodnih sekretara Unutrašnjih poslova

SAD izjavio je: „Ne moramo da štitimo okolinu, drugi Hristov dolazak je na vidiku.“⁵²

Kada sagledamo ove primere, lako je razumeti zašto ljudi možda krive vernike za mnoge probleme životne okoline sa kojima se suočavamo. Zar nije najbolje zaboraviti na biblijskog Boga kada se radi o očuvanju životne sredine, pošto se čini da drugi pogledi na svet imaju bolja rešenja za to?!

Na primer, panteizam je verovanje da je Bog deo prirode, pa se čini da nas to verovanje više podstiče da za prirodu brinemo. Da Bog nije samo stvorio drvo, već da *jest*e drvo, dvaput biste razmislili pre nego što ga posećete! Možda se takođe čini da radikalni prirodnjaci koji naglašavaju čudesa materijalnog sveta imaju više razloga da paze na životnu sredinu. Na kraju krajeva, ako je ono što vidimo oko sebe sve što imamo, onda bolje da to i čuvamo!

Šta Sveto pismo kaže da Bog misli o svojoj tvorevini?

Bogu je stalo do životne sredine

Kada čitamo Sveto pismo, tri važna događaja u njemu govore nam o Božijoj brizi za vidljivi svet.

Bog je stvorio fizički svet

Biblija naučava da je Bog tvorac sveta u kome živimo. Sav život potiče od njega. U opisu Božijeg stvaranja sveta više puta nam se govori da je ono što je Bog stvorio „dobro“⁵³. Svet nosi pečat Božijeg odobrenja. Prašume, reke, planine i okeane – sve je to on osmislio.

Svet u kome živimo pokazuje kreativnost i raznolikost koje oduzimaju dah, odražavajući deo slave svoga Tvorca. Slavljenje Boga je mnogo više od običnog odlaska u neku građevinu i pevanja pesama. Ono je uključeno u svaku oblast naših života. To podrazumeva poštovanje sveta koji je Bog stvorio i radovanje njemu. Sedenje na plaži i uživanje u veličanstvenom zalasku sunca ili stajanje na planinskom vrhu i divljenje prirodi

mogu se smatrati slavljenjem. Mogu slaviti Boga i dok skijam niz planinu u Švajcarskoj ili dok jedrim u Perl Harboru. Boga zanima sva njegova tvorevina i želi da i mi imamo takav odnos prema njoj.

Međutim, sve dobro ovog sveta je uništeno i iskvareno. Pobuna ljudi protiv Tvorca dovela je do ogromnih posledica po prirodu. U Svetom pismu se iščekuje dan kada će „i sama tvorevina biti oslobođena ropstva propadljivosti – za slobodu slave dece Božije.“⁵⁴ U međuvremenu, iako je svet iskvaren, Bog i dalje pokazuje brigu za svoju tvorevinu tako što nam daje uputstva kako da se brinemo za nju. U Starom zavetu smo upozoreni da ne budemo okrutni prema životinjama i da brinemo o materijalnim stvarima kao što su drveće i biljke.

Bog se otelotvorio

Kada pređemo na Novi zavet, otkrićemo zapanjujuću činjenicu da je Bog, koji je stvorio materijalni svet, došao na njega. I to ne kao duh, već kao prava osoba od krvi i mesa. Sveto pismo kaže da se u Isusu Bog otelotvorio.⁵⁵ Isusova fizička priroda se naglašava kada Jovan, jedan od njegovih sledbenika, o njemu govori kao o onom koga „smo videli, koga posmatramo i koga su naše ruke opipale.“⁵⁶

Činjenica da je Bog postao osoba od krvi i mesa ima ogromne implikacije što se tiče načina na koji doživljavamo svet. Neke rane hrišćanske struje podučavale su da je materijalni svet zlo, dok je duhovni svet dobro. Isus pokazuje da je ovo viđenje pogrešno, jer se ta dva ne mogu razdvojiti. Time što je uzeo ljudsku, fizičku prirodu, Bog pokazuje da mu je stalo do ovog fizičkog sveta. Materijalni svet nije zlo koje treba izbegavati, već dar u kome treba uživati i na koji treba paziti.

Prava i opipljiva nada

Pored toga, ova materijalna tvorevina nije privremena. Po Svetom pismu, nada za budućnost je takođe prava i opipljiva. Ovo znamo zbog toga što je Isus vaskrsnuo.

Pisci evanđelja jasno kazuju da se, kada je Isus vaskrsnuo, to nije desilo tek u nekom duhovnom ili metaforičkom smislu. Njegovo vaskrslo telo je bilo opipljivo – mogao je da jede, da dodiruje, da gleda i da govori. Biblija dalje naučava da je Isusovo vaskrsenje prasluka onoga što će hrišćani dobiti, a to su prava, fizička tela.

Ovo se veoma razlikuje od predstave mnogih ljudi o paperjastom, lebdećem, oblačastom postojanju. Fizička tela ne mogu da žive na oblacima, propala bi kroz njih! Fizičkim telima je potreban fizički svet, a to je ono što se u Bibliji i iščekuje. Otkrivenje Jovanovo govori ne samo o novom nebu, nego i o novoj Zemlji.

Prema tome, fizička tvorevina nije zla, niti je tek privremeno pristanište na putu za isključivo duhovan svet. Fizički i materijalni svet bio je – i uvek će biti – Božija ideja. Bio je dobar, a jednoga dana biće sasvim nov.

Treba da brinemo za životnu okolinu

Kako ovo utiče na način na koji bi ljudi trebalo da vide fizički svet? Kako ovo menja naš stav prema životnoj okolini?

Ispravna motivacija?

Briga za životnu sredinu nije nešto po čemu su hrišćani jedinstveni. Nedavno se u jednom dokumentarcu razmatralo kako da ljudi budu pažljiviji prema životnoj sredini. Čini se da postoji nekoliko različitih faktora koji motivišu ljude:

- Finansijski faktor: učiniti da zagađivanje bude skuplje tako što će se oporezovati gorivo.
- Faktor porodice: govoriti ljudima kako će svet biti

užasan za njihove unuke ako ne promene svoje navike.

- Faktor straha: govoriti ljudima kako će svet biti užasan za *njih* ako ne promene svoje navike.
- Faktor popularnosti: učiniti brigu o životnoj sredini modernom i tako podstaći ljude da pred drugima budu poštovani zato što idu biciklom na posao ili recikliraju svoje smeće.

Problem sa svim ovim faktorima jeste u tome što igraju na kartu moje sebičnosti da bi me naterali da se promenim: ljubav koju gajim prema *svom* novcu, *svojoj* porodici, *svojoj* budućnosti, *svojoj* popularnosti. Svi oni utiču na *mene*. Baš zato mediji često naglašavaju neposredne posledice globalnog zagrevanja, jer ono što me pogađa sada biće ubedljivije od onoga što će pogoditi moju prauučad za 100 godina.

Ako nema Boga, ne postoji izvorna motivacija za brigu o životnoj sredini: životna sredina je nastala pukom slučajnošću. Možda i želimo da je čuvamo, ali nemamo krajnju moralnu osnovu za to, niti pravi razlog da se nerviramo kada drugi to ne čine. Ni panteizam nije ništa bolji: ako je svet isto što i Bog, onda svaki problem u prirodi mora biti iluzija. Prema tome, odgovor se traži u prevazilaženju te iluzije, a ne u pokušajima popravljanja planete praktičnim sredstvima.

Nasuprot ovome, biblijsko učenje o Bogu nam daje pravu i istinsku motivaciju da se brinemo za životnu sredinu. To čini tako što nam pokazuje kakav treba da bude naš odnos i sa tvorevinom i sa njenim Tvorcem.

Korisnici, a ne vlasnici

S obzirom na to da sam uvek iznajmljivao stan, nisam znao mnogo o vlasničkom tržištu. Međutim, kada sam počeo da se zanimam za kupovinu sopstvenog doma, brzo sam saznao nekoliko zanimljivih stvari, a posebno da je moguće kupiti kuću

a još je ne posedovati. Kupovina kuće na lizing podrazumeva da je kuća moja da je koristim i čuvam, moguće i ceo život. Samo, neko drugi je i dalje njen vlasnik.⁵⁷

Sveto pismo nas podučava da neke sličnosti sa ovim ima naš odnos prema svetu. U jednom stihu čitamo: „Gospodnja je zemlja i što je god u njoj“⁵⁸, dok u drugom kaže: „a zemlju je [Bog] dao sinovima čovječijim.“⁵⁹

Kome pripada svet? Na neki način pripada nama, ali u krajnjoj liniji on je Božiji. Mi treba da živimo kao upravnici u Božijem svetu, dok se za njega brinemo. Bog je čoveku dao položaj odgovornog i nadležnog, ali ne i položaj gospodara.

Ako iznajmite automobil na jedan dan, možda ćete pasti u iskušenje da nagazite na gas i vidite koliko brzo može da ide. Možda nećete previše brinuti kako se ponašate prema njemu. Na kraju krajeva, nije vaš i ne poznajete lično vlasnika. Međutim, ako auto pozajmite od dobrog prijatelja, očekivao bih da imate drugačiji stav. To što poznajete vlasnika automobila podrazumeva da treba sa poštovanjem da se ophodite prema automobilu.

Isto tako, ako poznajemo Boga koji je stvorio svet, znači da treba da se prema onom što nam je dao ponašamo brižno i sa poštovanjem. Naše ponašanje prema ovom fizičkom svetu otkriva deo našeg stava prema Bogu. Nemamo izgovor da zloupotrebavamo ovaj svet i uništavamo ga. Briga za životnu okolinu i trud da je očuvamo deo je onoga što podrazumeva život pod Božijim rukovodstvom.

Bez obzira na to da li moja briga za životnu sredinu ima neke posledice po mene lično, svejedno treba da brinem za nju. Sveto pismo nas ne podstiče da delamo kako bismo zadovoljili svoju sebičnost, već zbog odgovornosti koja nam je Bogom dana!

Ono što činimo sada ostavlja trag u večnosti

Možda i dalje izgleda da bijemo unapred izgubljenju bitku. Ako će Bog na kraju stvoriti novi svet, zašto bismo previše brinuli o ovom sadašnjem? To možda izgleda kao pokušaj da popravimo kola koja ćemo svejedno slupati. Ali ako se tom logikom vodimo u drugim životnim oblastima, možemo se uveriti koliko je smešna.

Ako kupite buket cveća za nekog koga volite, nećete, nadam se, to smatrati uzaludnim činom. Samo zato što će cveće na kraju uvenuti, ne znači da ga ne treba poklanjati. Iako je zadovoljstvo samo privremeno, taj čin je stvaran i njegova lepota ostaje i kada cveće uvene.

Isto tako, naša dela na ovom svetu imaju večne posledice. Kada govori o ljudima koji su umrli, Sveto pismo kaže da „dela njihova idu za njima“⁶⁰. Ne treba da obavljamo samo radnje koje se čine „duhovnim“, poput molitve i čitanja Biblije. Za hrišćane ništa nije uzaludno: sađenje drveća, sprovođenje toplotne izolacije u kući, recikliranje smeća i vožnja biciklom na posao nisu besmislene radnje.

Počnimo danas

To što znamo da Biblija obećava novi fizički svet trebalo bi da bude podsticaj da brinemo o ovom. Briga za životnu okolinu i čuvanje sveta nije nešto što se radi samo privremeno. To će se nastaviti i na novom svetu. Umesto da nas obeshrabri, neka nas ovo podstakne da se uključimo u to već sada.

Bog nije kriv za promene životne okoline sa kojima se danas suočavamo. On ne samo da je stvorio svet, već mu je i stalo do njega. Životna okolina je važna Bogu, a trebalo bi da bude važna i nama. Boga žalosti kada se Zemlja uništava zbog sebičnosti i pohlepe. Njega interesuju sve sfere našeg života, a ne samo ono što radimo nedeljom. Živeti po njegovom podrazumeva otkrivanje svrhe za koju smo stvoreni. To uključuje i privilegiju da se brinemo o Božijoj tvorevini, i sada, a i u večnosti.

5. KRSTAŠKI RATOVI, INKVIZICIJA I PODMETANJE BOMBI U AUTOMOBILE

Kakav to Bog dozvoljava nasilje u svoje ime?

„Više ljudi je ubijeno u ime Isusa Hrista nego u ime bilo koga drugog u istoriji“, tvrdi američki pisac Gor Vidal. Imajući to u vidu, pretpostavljam da ste u iskušenju da pomislite da bi svet bez religije bio bolje mesto za život. Kristofer Hičens ide tako daleko da čak kaže: „Religija truje sve što dotakne. Osim što je smetnja razvoju civilizacije, postala je i pretnja samom čovekovom opstanku.“⁶¹ Oskar Vajld je izjavio: „Kada pomislim na sve zlo koje je Biblija izazvala, plašim se da ne napišem nešto slično tome.“

„Zamislite, zajedno s Džonom Lenonom, svet bez religije. Zamislite da nema bombaša samoubica, da se nije dogodio 11. septembar, niti 7. jul⁶², da nije bilo krstaških ratova, lova na veštice, Barutne zavere⁶³, podele Indije, izraelsko-palestinskih ratova, srpsko-hrvatsko-muslimanskog masakra, da nije bilo progona Jevreja kao Hristovih ubica, nemira u Severnoj Irskoj, ubistava zbog ukaljane časti, da nema teleevanđelista u šljaštećim odelima i sa natapiranom kosom koji pelješe lakoverne ljude („Bog želi da

dajete dok vas ne zaboli“). Zamislite kako nema talibana koji dižu u vazduh drevne statue, javnih pogubljenja zbog bogohuljenja, bičevanja žena čiji je zločin što su pokazale delić svoga tela.“⁶⁴

Bar bi Ričard Dokins želeo da to zamislimo na početku svog bestseler *Zabluda o Bogu*.

Od terorističkih napada 11. septembra pitanje verskog nasilja u žiži je interesovanja. A ono svakako nije novo pitanje. Pre 300 godina francuski filozof Blez Paskal izjavio je: „Nikada se zlo ne čini tako potpuno ni tako laka srca kao kada se čini iz (religijskog⁶⁵) ubeđenja.“⁶⁶ Jedan od problema koji se javljaju pri razmatranju ovog pitanja je u tome što je često teško ostati objektivni. Sve što ima veze sa ratom budi toliko emocija da se javlja sklonost preterivanju i neistinite tvrdnje pritom. Na primer, u Den Braunovom *Da Vinčijevom kodu* tvrdi se da je tokom inkvizicije ubijeno šest miliona žena. U stvari je broj mnogo manji, nisu sve žrtve žene i nije crkva izvršila sva ubistva. Ne kažem da su takva dela opravdana, ali, sa druge strane, nisu ni preterivanja.

Ričard Dokins je 2006. godine vodio jednu dokumentarnu TV seriju na Kanalu 4 pod nazivom *Koren sveg zla*. U knjizi koju je kasnije objavio on objašnjava da zapravo ne veruje da je religija koren baš *sveg zla*. Međutim, stiče se utisak da ga naziv serije nije preterano uzrujao.

Da li je religija osnovni problem većine sukoba na ovom svetu? Da li vera u Boga neizbežno vodi u nasilje i u sukobe?

Koren sveg zla?

Samo kratak osvrt na prošli vek pokazuje da religija nije podstakla nastajanje dva režima koja su izazvala neverovatno mnogo nasilja. Hitlerov nacionalni socijalizam i komunizam bili su inspirisani ateističkim filozofima Ničeom i Marksom. Često putujem u Rumuniju i lično sam čuo užasne potresne priče o patnjama kroz koje su prošli mnogi hrišćani za vreme

komunizma. Neverovatno naivno je reći da ateizam nije imao ništa s tim – baš zbog ateističke ideologije hrišćani su često fizički i psihički zlostavljani, u pokušaju da ih nateraju da se odreknu svoje vere u Boga. Nestajanjem religija sigurno ne bi prestali svi sukobi, koliko god nas u to ubeđivali ateisti kao što su Dokins i Hičens.

Ne podstiče samo religija ratove. Dok sam bio u srednjoj školi, nastavnik matematike mi se podsmevao zbog toga što sam hrišćanin. „Religija izaziva polovinu ratova u svetu“, tvrdio je, „i neću da imam ništa s njom“. Možda ovo nije bilo najmunđrije, ali uzvratilo sam pitanjem: „Ako novac uzrokuje ratove, da li ni sa njim nećete ništa da imate?“

Šta je religija?

Važno je razmotriti kako ćemo definisati religiju. Možda je opšteprihvaćeno reći da su sve religije iste. Prava istina je da se one, čak ni na najosnovnijem nivou, ne slažu. Budisti uopšte ne veruju u Boga, hindusi veruju u mnoge bogove, a hrišćani veruju u jednog Boga. Reći da religije uopšteno uzrokuju nasilje znači ne videti da postoje ogromne razlike između religija. Religija može izazvati nasilje, ali isto to može i bilo koje drugo verovanje ili filozofija. Možda sebe ne smatramo religioznima, ali svi imamo vrednosti i verovanja po kojima živimo. Možda ona nisu zvanično utemeljena, možda nemaju ni naziv, ali ona duboko utiču na način našeg života. Ako bismo uklonili sve organizovane religije, time ne bismo odstranili sva verovanja.

Profesor na Oksfordu i pisac Alister Makgra objašnjava: „Kada društvo odbaci mogućnost postojanja Boga, ono teži da transcendentalizuje druge opcije (da postavlja nešto drugo kao apsolutno i nepobitno na mesto Boga), kao na primer, ideje o slobodi i ravnopravnosti. Ove ideje postaju kvazi-božanski autoriteti, koje niko ne sme da dovede u pitanje.“⁶⁷ On dalje navodi primer madam Rolan, koja je pogubljena za vreme francuske revolucije, kada su tradicionalne ideje o Bogu od-

bačene, ustupivši mesto idealima o čoveku i uzdizanju čoveka. Kada je prišla giljotini, podrugljivo se naklonila statui slobode i rekla: „O slobodo, slobodo, kakve

*Svaki sistem
vrednosti i
verovanja
podložan je
zloupotrebi.*

zločine čine u tvoje ime!“ Svaki sistem vrednosti i verovanja podložan je zloupotrebi, bez obzira na to da li ima uporište u veri u Boga ili ne. Zloupotrebe se neće sprečiti tako što ćemo ukloniti tradicionalna verovanja.

Pitanje doslednosti

Pogrešno je postavljati pitanje da li religija uopšteno uzrokuje nasilje, jer je jasno da ona to čini, kao i mnoge druge filozofije i ideologije. Umesto toga, treba da se zapitamo: kada ljudi počine neko nasilje, da li se ponašaju u skladu sa onim u šta veruju?

Ovo bi bilo dobro pitanje za svaki primer nasilja, bilo da su ga učinili ljudi koji za sebe tvrde da su hrišćani, muslimani, ateisti ili nešto drugo. Međutim, želim da se usredsredim na optužbe protiv hrišćanstva. Šta je važno spomenuti o hrišćanstvu i šta nam to govori o hrišćanskom Bogu?

Loši predstavnici

Zamislite da grupa mojih prijatelja odluči da osnuje Kvin tribjut bend⁶⁸. Oni su puni entuzijazma i strasti prema muzici te grupe, ali postoji samo jedan problem: oni ne znaju ni da pevaju, ni da sviraju! Ipak, zanemaruju savete drugih, te iznajmljuju lokalni pab za svoj prvi nastup. Sva sreća pa je većina ljudi te sporne noći dovoljno mudra da izbegne taj događaj – ali ne svi. Slučajno se desi da je grupa mongolskih studenata na razmeni. Pošto nemaju šta da rade, a niša ne znaju ni o grupi Kvin, ni o muzičkom umeću mojih prijatelja, upute se u *Pig and Whistle*⁶⁹ da saznaju više. Tamo ne dožive prijatno iskustvo. Nakon otprilike pet minuta, brzo izađu i odu što je

dalje moguće od paba. Dok im u ušima još odzvanja jedna od najgorih izvedbi pesme *Bohemian Rhapsody*⁷⁰, jedan od studenata kaže: „Kvin je najgora grupa na svetu. Nikad više neću da čujem nijednu njihovu pesmu.“

Lako je razumeti zašto ovi studenti tako misle, ali to ne znači da su došli do pravog zaključka. Pošto su čuli lošu izvedbu pesme jednog sjajnog benda, izgubili su svaku želju da čuju više. Tužno je to što ovo važi i za utisak velikog broja ljudi o hrišćanima. Pošto su ih razočarali mnogi loši predstavnici Isusa, nikada se više ne potrude da saznaju pravu istinu.

Nažalost, brojni su primeri u istoriji kada su se ljudi pozivali na Hristovo ime, ali su se ponašali potpuno u neskladu sa njegovim primerom. To se dešava iz nekoliko razloga.

Pogrešno razumevanje Isusa

Ponekad se to dešava zato što ljudi ne razumeju pravu prirodu hrišćanstva. To sigurno važi za krstaške ratove koji su uzrokovani političkim poimanjem hrišćanstva. Oni koji su bili vođe ratova, verovali su da širenje Hristovog carstva znači preuzimanje Palestine od muslimana. Sasvim suprotno tome, Isus je podučavao da se vera u njega ne svodi samo na politiku i na teritorijalnost. Nije važno gde se geografski nalazimo, već ko smo u duhovnom smislu.

Ovo vidimo u razgovoru koji je Isus jednom vodio sa ženom druge religije. Ona je želela da zna gde ljudi treba da slave Boga: da li sa Jevrejima u Jerusalimu ili u blizini, na jednoj gori na kojoj je njena porodica inače slavila Boga. Isus je objasnio: „Ni na ovoj gori, ni u Jerusalimu... nego ide čas i već je tu kada će se pravi bogomoljci moliti Ocu u duhu i istini.“⁷¹

Isusove reči nam govore da za pravo slavljenje ne treba da budemo na određenom geografskom mestu, ili da budemo deo „hrišćanskog naroda“. Ne postoji hrišćanski narod, već samo hrišćani koji žive u mnogim zemljama. Osnova naše vere nije neko mesto, već jedna osoba: Isus.

Nisu samo hrišćani iz srednjeg veka pogrešno razumeli Isusa. U Svetom pismu je zabeleženo da su ponekad i njegovi prvi sledbenici imali isti problem. Kada su shvatili da je Isus Mesija (dugo očekivani car koga je Bog obećao da će poslati), prebrzo su doneli pogrešne zaključke. Odmah su pretpostavili da će on postati politički vođa, da će ih osloboditi rimske vlasti i da će doneti mir i napredak. Zato su bili šokirani kada je Isus najavio da će, umesto da pobije svoje neprijatelje, umreti za njih.⁷² On nije bio došao da uspostavi političko carstvo, a to ne bi trebalo da čine ni njegovi sledbenici.

Pogrešno razumevanje Biblije

Ljudi često naglašavaju da je Biblija poznata po nasilju, što se nekada koristi kao izgovor za nasilje. Stari zavet svakako sadrži izveštaje o ratovima, a i u Novom zavetu se koristi ratnički jezik. Međutim, važno je čitati Bibliju onako kako je napisana i tumačiti je na pravilan način. Ona nije prosta lista uputstava i primera koje treba slediti, već je pre svega naracija.

To što u Starom zavetu čitamo o ratovima koje su vodili Izraelci nije primer za sleđenje crkvi ili narodu. Ratovi u Starom zavetu bili su deo određene Božije kazne za zlo i bezbožnost okolnih naroda. Oni nisu bili posledica Božijeg hira, već su im prethodili dugi periodi njegovog strpljenja, u kojima je Bog davao šansu ljudima da mu se vrata. Moralo se ozbiljno suočiti sa zlom, kao što se protiv raka borimo hemoterapijom. Ako se zlu ne stane na put, ono se širi. Ne bi trebalo, ipak, da mislimo da je Bog prosto mrzeo druge narode a da je njegov narod bio izuzet. Kada su se Izraelci okretali od Boga, i oni bi po kazni bivali predani u ruke svojih neprijatelja. Kada su se drugi narodi okretali Bogu, bili bi pošteđeni kazne i ne bi se suočili sa njom.

Kada pređemo na novozavetni deo Svetog pisma, tu ne čitamo o drugom Bogu. On se i dalje strastveno protivi zlu, ali su starozavetni ratovi bili slika još strašnijeg suda koji će tek

uslediti. Osim toga, čitamo o Božijem strpljenju i o tome kako možemo da mu se vratimo. Sveto pismo ne daje hrišćanima za pravo da misle da je njihova uloga u tome da budu sudije, kao što je to činio izraelski narod u Starom zavetu.

Novi zavet možda koristi ratničku terminologiju, ali ga ne treba uzeti doslovno. On jasno govori da naša borba nije fizička, protiv ljudi, već duhovna, protiv zla.⁷³

Skriveni motivi

Ponekad je ponašanje onih koji se izjašnjavaju kao hrišćani podstaknuto više njihovom sekularnom ambicijom nego li istinskom verom. Često putujem u Severnu Irsku, koja je mnogo godina bila poprište očiglednih religijskih sukoba. Ipak, mnogi ljudi ne shvataju šta je podstaklo na nasilje one koji su ga izazvali. Za mnoge pripadnike tih grupacija to ima malo veze sa pravim hrišćanstvom, a mnogo više sa odanošću naciji, osvetom i položajem.

Jedan moj prijatelj je odrastao u Belfastu i već se u svojoj mladosti uključio u jednu paravojnu grupaciju. Zbog svojih delovanja je uhapšen i proveo je nekoliko godina u zloglasnom zatvoru Mejs. Tek nakon što je oslobođen, postao je predani hrišćanin. Kada pogleda iza sebe, on kaže: „Radio sam ono za šta sam tada verovao da je ispravno, ali sam pogrešio. I druge grupe su pogrešile. Ali dva zla ne daju jedno dobro.“ On je sada sveštenik u tamošnjoj velikoj crkvi, a njegovu zajednicu čine pripadnici obe zaraćene strane.

Dobri predstavnici

Hajde da se vratimo našim mongolskim studentima. Kao što postoje loši tribjut bendovi, poput onog koji su mongolski studenti upravo čuli, znam da postoje i oni dobri, koji izgledaju i zvuče sličnije originalu. Kada bih želeo da popravim štetu koju je napravio bend mojih prijatelja, mogao bih da odvedem studente da čuju neku dobru tribjut grupu. Tako bi stekli mnogo

bolju predstavu o tome kakva je zaista bila grupa Kvin. Isto tako, možemo da sagledamo mnogo bolje predstavnike Boga. Pod tim „bolji“ ne mislim samo da su njihova dela dobra i miroljubiva, već i da su dosledni onome u šta veruju.

Neki hrišćani, kao što su Vilijam Vilberfors i Martin Luter King, dobro su poznati po svom pozitivnom uticaju na društvo. Drugi možda nisu tako poznati, ali i danas imamo koristi od onoga što su ostavili za sobom. Zdravstvena nega, besplatno obrazovanje i zabrana izrabljivanja dece spadaju u dela ranijih generacija hrišćana. Za njih je dosledno hrišćanstvo podrazumevalo protivljenje zlodelima društva i neumoran rad za promenu na bolje.⁷⁴

Ipak, izgleda da su i Ričard Dokins i Kristofer Hičens potpuno slepi za pozitivan uticaj koje je hrišćanstvo izvršilo na tok istorije. U njihovim pojedinim knjigama ti pozitivni uticaji su gurnuti pod tepih i uopšte se ne razmatraju. Izvukli su zaključak, a zanemarili mnoge podatke.

Danas veliki broj hrišćana još radi u mnogim delovima sveta u pokušajima da obezbede hranu za gladne, pravdu za potlačene i negu za bolesne. Crkva čiji sam član ima, pored drugih redovnih projekata, jedan dan u svakoj godini u kome skuplja značajnu sumu novca namenjenu za probleme u većem delu sveta. Nedavno smo otvorili sirotište u Malaviju, koje sada pomažemo. Dosledno hrišćanstvo podrazumeva brigu za siromašne i one sa potrebama, kao i borbu za pravdu. To što hrišćani rade nije slučajnost, već je to ishod njihovih ubeđenja i verovanja.

Ono pravo

Hajde da se poslednji put vratimo našim mongolskim prijateljima. Tribjut bendovi mogu biti i dobri i loši, ali postoji nešto još bolje: original. Ako studenti zaista žele da znaju kakva je grupa Kvin, treba da kupe CD ili da „skinu“ MP3 snimak originalnog benda. Isto tako, ako želimo da saznamo kakvo je pra-

vo hrišćanstvo, najbolje je da se okrenemo ka onome koji ga je osnovao.

Isusova učenja se radikalno protive nasilju i osveti. Kada je Isusa odbacila jedna religijska grupa, njegovi sledbenici su predložili sprovođenje božanske osvete. „Gospode, hoćeš li da kažemo da siđe oganj s neba i da ih uništi?“⁷⁵, upitali su. Isus je dao odgovor koji nisu očekivali. Umesto da im oda počast zbog religijske revnosti, prekorio ih je što ne razumeju u čemu je suština njegovog dolaska.

U svojoj čuvenoj Besedi na gori Isus podučava ljude kako da se ponašaju sa onima koji se sa njima ne slažu. On kaže: „Blaženi su mirotvorci... Ljubite neprijatelje svoje.“⁷⁶

Činite ono što propovedate

Isusova učenja jasno pokazuju da hrišćani prema svojim neprijateljima treba da se ponašaju s ljubavlju umesto da im se svete. Ali da li su to bile samo prazne priče? Da li je Isus bio dosledan sopstvenom učenju? I verske i političke vođe mogu biti poznate po tome što kažu jedno, a urade drugo. Smučili su nam se govori koji lepo zvuče, a koje drže ljudi čiji nam životi poručuju nešto sasvim drugačije.

Nasuprot tome, kada pogledamo Isusov život, vidimo nekoga ko je krajnje dosledan sopstvenom učenju, čak i do smrti. To je čovek koji je činio ono što je propovedao čak i kada je trpeo bol. Kad je uhapšen, prekorio

*Njegovo učenje,
kao i dela, primer
su beskompromisne
doslednosti.*

je jednog od svojih sledbenika što mu priskače u odbranu vitlajući mačem. Kasnije, kada su ga raspinjali okrutni rimski stražari, nakon što mu je sudio nelegalan sud, zavapio je: „Oče, oprostimi, jer ne znaju šta čine.“⁷⁷ Njegovo učenje, kao i dela, primer su beskompromisne doslednosti.

Isus, a naročito njegova smrt na krstu, aršin je po kome treba meriti hrišćanstvo. Do koje mere su hrišćani dosledni ono-

me koga žele da prate? Nažalost, ponekad su u svojoj istoriji bili strašno nedosledni, izvrćući značenje krsta i mašući njime kao mačem. Opet, u drugim prilikama su jasnije odražavali Isusov primer.

Vidimo da za hrišćane rešenje leži u tome da budu još više, a ne manje dosledni. Isus je podučavao, rečima i primerom, šta znači zapravo voleti, čak i svoje neprijatelje. Hrišćani treba da budu dosledni kada prate Isusa. Stepen do kojeg hrišćani utiču pozitivno na svet direktno je u vezi sa stepenom do kojeg prate Isusa.

Nedavno sam gledao raspravu u engleskom parlamentu, gde je jedan poslanik izrazio zabrinutost zbog porasta religijskog ekstremizma. Poenta je bila u tome da je ekstremna vera u bilo kojoj religiji opasna. Rešenje koje je predložio je da se ljudi manje strogo drže svojih verovanja. Naravno, ako je za verovanje svojstveno nasilje, onda je umerenost dobra stvar, a potpuno ostavljanje vere bilo bi još bolje. Ipak, kao što smo videli, hrišćanstvo je verovanje u čijem je središtu osoba puna radikalne ljubavi i oprostjenja: a Isusa je potrebno slediti – ne manje, nego još više.

Takav je slučaj bio kroz istoriju. Kada se Vilijam Vilberfors borio za ukidanje ropstva, on nije tražio od ljudi da odustanu od svojih hrišćanskih vrednosti, već da ih se drže čvršće. Isto tako, Martin Luter King nije tražio od hrišćana da se manje ozbiljno drže svoje vere, već čvršće, u borbi za završetak sistemskog rasizma u Americi.

Postoji potreba da ljudi budu dosledniji Isusovom primeru. On je svojim životom pokazao da Bog ne odobrava religijsko nasilje i rekao nam je da ne samo da treba da podnosimo svoje neprijatelje, već i da ih volimo.

U čemu jeste koren sveg zla?

Dakle, ako za problem sveta nisu krivi Bog ili neka religija, ko je kriv? Isus govori da se uzrok ne nalazi spolja u našem religijskom sistemu, već u našim srcima.⁷⁸

Kada opisuje ljude kao grešne, Biblija ne govori da smo svi mi ubice ili silovatelji. Problem greha je dublji od samih dela. Greh je poput bolesti koja ima mnoge različite simptome. Na svom najosnovnijem nivou greh je stav koji kaže: „Ja sam najvažniji i zaslužujem da stvari budu po mom, pa šta koša da košta.“ Odbacujemo Boga, a sebe postavljamo na njegovo mesto.

Lepa ilustracija za ovo je moj nedavni odlazak u *Burger king*. Dok sam ronio u moj dupli čizburger sa slaninom, na promotivnom letku na tacni ispred mene pročitao sam sledeće reči: „Neka bude po tvom! Imaš pravo baš na ono što želiš, baš onda kada to želiš. Kada je u pitanju hrana, poseban si danas, i sutra... (Uglavnom, shvatate poentu.) Upravo tako, ja sam možda *King*, ali ti si, prijatelju, svemogućí vladar.“

Ovo veoma dopadljivo zvuči. Na kraju krajeva, sviđa nam se pomisao da stvari budu po našem. Ali, zapravo, *Burger King* opisuje suštinu problema našeg sveta. Svi želimo da bude po našem i verujemo da imamo pravo na to. Međutim, šta se dešava kada, u želji da bude po našem, dospemo u sukob sa nekim ko hoće po svome? Borimo se za sebe. Većina nas ne koristi bombe i pištolje. Naše oružje su reči koje povređuju i pogledi koji streljaju. Prolazimo kroz sukobe u porodičnim i drugim odnosima i znamo koliko nas to boli. Iako nam je teško da to priznamo, istovremeno znamo da ih ponekad i mi izazivamo.

Međutim, mnogo je ozbiljnije kada se dva svetska lidera ne slažu i obojica su ubeđeni da su u pravu. I oni će se boriti, ali ovog puta oni na raspolaganju imaju vojske. Čini se da nema veze ako neko nema dovoljno veliku vojsku. Mogu da pronađu druge načine da isteraju svoje, na primer, podmetanjem bom-

bi u automobile ili putničke avione. Zašto se Bog odmah ne razračuna sa svim sukobima i ratovima? On bi to mogao, ali gde da stane? Zašto bi se zaustavio na globalnim sukobima? Šta je sa sukobima u našim porodičnim i prijateljskim odnosima? Šta je sa zlom koje se rađa u našim srcima? Umesto da nas se otarasi, Bog je strpljiv sa nama, daje nam vremena da se promenimo, da odustanemo od pokušaja da sami upravljamo svojim životima i da iskusimo novi život koji podrazumeva poslušnost njemu.

Nada za pali svet

Predivna nada hrišćanstva je u tome što je Bog došao na naš pali i zavađeni svet da nešto promeni. Sam Isus je trpeo nasilje i bol, često od duboko religioznih ljudi. Ne samo da nam je pokazao kako da reagujemo na takvo nasilje, već je učinio i više od toga. Svojom smrću je uzeo Božiju kaznu za sve nasilje i nepravdu na svetu. Omogućio je ljudima kao što smo mi da dobijemo oprostaj i da stupimo u odnos sa Bogom.

Divno je što se u Svetom pismu najavljuje dan kada će Bog stvoriti novi svet. Ratovi i sukobi će biti deo prošlosti. Jedan starozavetni prorok je napisao: „... te će raskovati mačeve svoje na raonike, i koplja svoja na srpove, neće dizati mača narod na narod, niti će se više učiti boju.“⁷⁹ Možda ovaj jezik zvuči zastarelo, ali stvarnost koju opisuje zvuči divno. Oruđa koja se koriste za ubijanje u ratu koristiće se za obradu zemlje u miru. Oružja za uništenje postaće alati za proizvodnju. Ljudi više neće povređivati jedni druge već će pomagati jedni drugima. To će biti predivno mesto gde će smrt, bol i suze biti deo prošlosti: savršena slika prelepog mesta.

Tokom istorije Boga su često loše predstavljali ljudi koji su tvrdili da ga slede. Ipak, on nije kriv za nasilje i ratove. Isus nam daje savršeni primer stava koji treba da zauzmemo prema drugima. Rešenje za nasilje u svetu nije da odbacimo Boga, već da se okrenemo njemu.

6. LICEMERSTVO, PODELE I SKLONOST OSUDI

Kakav to Bog dopušta da ga predstavlja crkva?

Mnoge ljude upravo crkva odbija od hrišćanstva više nego bilo šta drugo. Izgleda da crkva retko puni stranice novina iz dobrih razloga. Kao da su korupcija, nemoral, podeljenost i licemerje usko povezani sa crkvom.

Za početak, crkva deluje licemerno. Na televizijskim vestima navodi se da je sveštenik proglašen krivim za seksualno zlostavljanje dečaka; saznaje se da oženjeni sveštenik godinama ima ljubavnicu. Ovi problemi nisu svojstveni isključivo crkvi, ali za organizaciju koja bi trebalo da promovise moralne vrednosti, takvo ponašanje čini se ekstremno licemernim.

Izgleda kao da je crkva neverovatno podeljena. Istorija crkve je umrljana podelama, najpre između Pravoslavne i Katoličke crkve, a potom između protestanata i katolika. Što se toga tiče, čini se da su protestanti najviše podeljeni pošto su se dva puta odvajali od tradicionalne vere. Zapravo, postoji nekih 33.000 denominacija protestantske crkve širom sveta. To znači da kada bi moj život trajao deset puta duže bilo bi još denominacija koje bih mogao da posetim, čak i kad bih svake nedelje išao u novu. Čak ni sama Pravoslavna crkva, koju

mnogi vide kao prvobitnu, pravu crkvu, nije oslobođena od podela.

Tužne su osude koje doživljavaju neki ljudi u svom iskustvu sa crkvom. Crkva propoveda o ljubavi, a u stvarnosti joj fali ljubav prema ljudima čije je ponašanje drugačije od njenog.

Kada bismo utiske o crkvi sticali na osnovu medija, oni bi verovatno bili vrlo negativni. Crkva puni novinske stupce tek kada izbije neki skandal i kada na videlo izađe licemerje crkvenih vođa ili kada propoveda o politički kontroverznim pitanjima. Crkvene vođe koje osuđuju određene stilove i načine života odaju utisak da crkva postoji samo da bi osuđivala.

Možda je na vaše mišljenje o crkvi uticalo neko bolno iskustvo u vezi s njom. Pretpostavljam da je samo to iskustvo bilo dovoljno loše da ne želite crkvi nikad više da date šansu. Ako je tako, žao mi je. Hvala vam što ste voljni bar da razmotrite čitanje ovog poglavlja.

Šta god da je uticalo na naše viđenje crkve, u nama se javlja veliki problem. Na kraju krajeva, taj problem nije samo u crkvi, već i u samom Bogu. Ta dva se ne mogu posmatrati odvojeno. Sveto pismo nas podučava da se kroz crkvu otkriva deo Božijeg karaktera.⁸⁰ Međutim, imajući u vidu neka iskustva sa crkvom koja smo već spomenuli, ona ne pokazuju kakav je zaista Bog.

Sećam se da sam jednom upoznao dečaka koji je bio veoma nevaspitan i imao je velike probleme. Nisam mogao da se ne zapitam kakvi su to njegovi roditelji. Da li njegovo ponašanje odražava njih? Isto tako, problemi u crkvi odaju jako loš utisak o Bogu. Ako je crkva licemerna i podeljena, da li to znači da je Bog isti takav? Kakvog to Boga predstavlja crkva?

Licemerstvo?

Naša percepcija današnjih crkava može biti veoma drugačija od biblijskog koncepta. Crkva je za neke ljude organizacija sa strukturama i uredbama. Međutim, reč „crkva“ je prvobitno

označavala samo skup hrišćana. Prve crkve nisu imale zgrade, razrađene sveštenečke strukture i tradicije. One su bile samo zajednice ljudi iz različitih društvenih slojeva koje su se okupljale zbog svoje vere u Isusa. Na neki način, hrišćanstvo je postalo žrtva sopstvenog napredovanja. Njegovo neverovatno širenje je na kraju dovelo do toga da je ono postalo zvanična religija Rimskog carstva. Međutim, zajedno sa političkim priznanjem došla je i politička moć, koja je često imala katastrofalne posledice po crkvu. Sa političkim priznanjima oslabila je i suština istinskog hrišćanstva, koje menja ljudska srca, a na njegovom mestu ostala je nominalna pokornost nacionalnoj organizaciji.

Možda su se mnoge stvari promenile za dve hiljade godina, ali jedna stvar nije. Crkve nisu savršene. Iznenaduje koliko su pisci Novog zaveta iskreni o crkvama kojima su pripadali. Otkrivamo mnoštvo različitih problema u ovim prvobitnim okupljanjima hrišćana. Postojali su raskoli, kultovi popularnosti i svakakvi moralni i etički problemi. Čak su i dvojica vođa imali tako oštar sukob da neko vreme nisu mogli zajedno da rade. Sama činjenica da Sveto pismo podstiče hrišćane na suživot i međusobno opraštanje podrazumeva da hrišćani ponekad povređuju jedni druge.

To ne znači nužno da je crkva licemerna. Licemerstvo nije neuspeh da budemo savršeni, već neuspeh da budemo dosledni. Licemerstvo je tvrditi jedno kada je stvarnost potpuno drugačija. Ako mislimo da je crkva skupina moralno superiornih pojedinaca, onda će nas iznova i iznova šokirati njihova sposobnost da u tome spektakularno podbace. Međutim, Sveto pismo nigde ne tvrdi da se crkva sastoji od ljudi koji su bolji od drugih. Zapravo, istina je suprotna: Isus je rekao da nije došao zbog onih koji misle da su dovoljno dobri, već zbog onih koji su shvatili da to nisu.⁸¹ Ljudi koje je Isus najviše privlačio bili su oni čiji su životi očigledno bili u zbrci. Biti deo Isusove crkve ne znači tvrditi da si savršen, ili čak moralno superioran,

nego da shvatamo kako smo moralno posrnuli i da nam treba oprostaj. Crkve čine grešni ljudi kojima je Bog oprostio. Njihove vođe nisu ništa drugačije.

Neke ljude neprestano sablažnjavaju vesti o nesavršenosti crkvenih vođa. No, ne bi trebalo da budemo iznenađeni. To jeste tužno, ali je i podsetnik da oni nisu ništa drugačiji od svih ostalih. Lekari koji leče bolesne jednako su podložni bolestima kao i svi drugi. Crkvene vođe se ne razlikuju od ljudi koje vode, jer prolaze kroz iste borbe i iskušenja. U Bibliji nigde ne piše da je situacija drugačija.

Petar, jedan od Isusovih sledbenika, bio je jedan od ključnih vođa rane crkve. Pa ipak, više puta Biblija upečatljivo govori o njegovoj nesavršenosti. Ne samo da se javno odrekao Isusa, već je dobio i prekor zbog toga što je imao pogrešan stav prema čitavoj grupi ljudi u crkvi. Crkve i njihove vođe nemaju osnovu da tvrde da su moralno superiorni: to su ljudi kojima svakodnevno treba oprostaj. Ipak, da li ovo znači kako ne treba da očekujemo da se ljudi promene?

Nezavršen posao

Šta bi, dakle, trebalo da zaključimo kada sretnemo ljude koji tvrde da su hrišćani, a čiji se način života razlikuje od onoga što očekujemo? Razloge tome možemo naći među onima koje ćemo navesti.

Moguće je da je čovek kog smo upoznali „nezavršen posao“. On je zaista postao hrišćanin, ali i dalje mora da prođe kroz mnoge promene. Ejmi Or-Juing je ispričala priču o nekim mladim pripadnicima bande iz opasnog dela Londona koji su postali hrišćani. Oni su joj rekli: „Pošto smo postali hrišćani, nećemo više nositi pištolje.“ Ejmi je bila ohrabrena time, kada su nastavili: „Od sada ćemo samo nositi noževe!“ Hrišćanin koji nosi nož – možda zvuči kontradiktorno, ali zapravo to je za njih predstavljalo sazrevanje! S obzirom na to sa koje tačke su krenuli, oni su počeli da se menjaju.

Pisac K. S. Luis izneo je stav da, umesto što tugujemo nad ponašanjem nekih hrišćana, treba da razmislimo koliko bi im bilo gore da ne poznaju Isusa. Umesto davanja primera moralno uzornih nehrišćana kao argumenta protiv hrišćanstva, on se pita koliko bi oni možda bili bolji kada bi poznavali Isusa.

Možda hrišćanin o kome govorimo ima neki privremeni nedostatak od kojeg treba da se odvрати. Kao što smo videli, čak je i sam Petar, vođa rane crkve, imao jednu ogromnu manu: odrekao se Hrista. Međutim, pokajao se i Isus mu je vratio odgovornost koja mu je prvobitno bila data.

Moguće je i da osoba koja tvrdi da je hrišćanin zapravo to nije u srcu. Isus je rekao: „Neće ući u carstvo nebesko svaki koji mi govori: 'Gospode, Gospode', nego ko čini volju Oca moga koji je na nebesima.“⁸² On pokazuje da ima mnogo ljudi koji tvrde da slede Isusa, a njihov način života odaje činjenicu da nikada nisu doživeli pravi preobražaj srca koji bi ih doveo do Hrista. To što je neko rođen u hrišćanskoj zemlji, kršten kao beba ili ide redovno u crkvu ne znači nužno da ima živi odnos sa Hristom. Isus je podučavao da svako ponaosob mora da se pokaje i poveruje u njega, i to je nešto što svako lično mora da uradi.

Ako te ljuti licemeri, na dobrom si putu. Isusove najoštrije reči bile su protiv takvih ljudi.⁸³ On se toliko razljutio na religijsko licemerje da je isprevrtao stolove u jednom hramu.⁸⁴ Njega nije zavarao spoljašnji privid moralnosti, već je razumeo pravo stanje ljudskih srca.

Podele?

Putujem širom Evrope. Iako je svaka država na neki način drugačija od drugih, uticaj globalizacije je takav da su mnoge prodavnice i proizvodi isti u svakoj zemlji. Može se desiti da uđem u neku prodavnicu i da ne znam u kojoj sam zemlji. Neki ljudi bi želeli da crkva bude takva. Oni očekuju da crkva bude ista širom sveta i šokirani su što ih ima toliko različitih.

Podele treba očekivati

Ako je hrišćanstvo istinito, šta u tom slučaju očekujete od nje-ga? Jednu ujedinjenu globalnu organizaciju sa potpuno istim nazivom i verovanjima? Zar nam takva jednoličnost ne bi bila sumnjiva? Sa pravom sumnjamo na sektu ili kult tamo gde nam govore u šta tačno da verujemo, ne ostavljajući prostor za raspravu.

Možda možemo očekivati da postoje hiljade različitih or-ganizacija od kojih sve veruju u različite stvari. Jedna od njih je možda u pravu, ali kako da znamo koja? Šta ako izaberemo pogrešno? Možda je bezbednije da se uopšte i ne zamaramo oko toga.

Međutim, zar nije verovatnije da bismo očekivali nešto tre-će? Ne jednu uniformisanu organizaciju, niti 33.000 denomi-nacija sa potpuno različitim verovanjima, već mnoge crkve ra-zličite strukture i spoljašnjosti, ali sa osnovnom porukom koja je suštinski ista. Možda postoje razlike u mišljenjima o odre-đenim pitanjima i obredima, ali i slaganje u vezi sa glavnim tačkama biblijskog učenja. Takvo zapravo i jeste stanje stvari. Postojanje različitih crkava ne pobija istinitost hrišćanstva, već je na mnogo načina dokaz njegove istinitosti. Na primer, iako sam član jedne protestantske crkve u Britaniji, veoma cenim učenja otaca Istočne crkve kao što je Atanasije, i svim srcem se slažem sa verovanjima rane crkve.

Ako je to tako, zašto onda uopšte postoje podele? Delimič-no zbog istorijskih razloga. Tokom prvih nekoliko stotina go-dina postojanja crkve sve više je jačao razdor između crkve na istoku, čije je središte bio Konstantinopolj (današnji Istanbul) i crkve na zapadu, čije je središte bio Rim. Pošto su te crkve počele da se razvijaju nezavisno jedna od druge, javile su se razlike u podučavanjima svake crkve, naročito u pogledu ve-rovanja Zapadne crkve da je papa poglavar crkve. Do XI veka problem je kulminirao i dve crkve su se konačno razdvojile.

Nekih 500 godina kasnije doći će do još većih podela u Zapadnoj crkvi, gde je reformacija dovela do toga da su se mnogi odvojili od Rimske crkve i osnovali ono što je danas poznato pod nazivom Protestantska crkva. Na prvi pogled se, prema tome, čini da je Protestantska crkva (proizvod dveju podela) još udaljenija od pravog hrišćanstva. Međutim, prihvatanje ove tvrdnje značilo bi da pogrešno razumemo motive koji su vodili reformatore. Njihova želja nije bila toliko da se odvoje – takav ishod im je na kraju nametnut – već da reformišu crkvu i uklone greške koje su se razvile u njoj, a koje su bile protivne biblijskom učenju. Njihova želja je bila da vrate u crkvu prvobitna učenja apostola i crkvenih otaca.

Međutim, kako je vreme prolazilo, svaka crkva se menjala, ponekad nabolje, a ponekad nagore. Jasno je da je svaka denominacija u opasnosti da se više oslanja na ljudske tradicije negoli na Božiju reč; zato je teško reći da postoji samo jedna prava crkva ili denominacija. Možemo reći gde je Sveti duh, ali ne možemo reći gde nije.

Ako je hrišćanstvo zasnovano na istinitim tvrdnjama i ako je crkva zajednica istinskih vernika, onda ne bi trebalo da budemo iznenađeni što postoje različite crkve koje izražavaju svoju veru na različite načine. Možda postoje oblasti neslaganja i različitosti u načinima izražavanja vere, ali istovremeno postoje i osnovna verovanja oko kojih se crkve mogu složiti.

Jedna od prednosti mog posla je u tome što mnogo putujem, ne samo po Britaniji, već i po kontinentalnoj Evropi. Iz svog iskustva sa crkvama znam da one mogu biti vrlo različite. Neke su veoma tradicionalne i zvanične, dok su druge savremene i opuštenog tipa. Neke krste bebe, a druge krste odrasle. Međutim, to ih ne sprečava da se slože u vezi sa onim što Sveto pismo opisuje

Sveto pismo predviđa da će u vezi sa nekim manje važnim pitanjima hrišćani imati razlike u mišljenjima.

kao ono što dolazi „pre svega“⁸⁵ – Isusov život, smrt i vaskrsenje i sve što oni znače za nas. Sveto pismo predviđa da će u vezi sa nekim manje važnim pitanjima hrišćani imati razlike u mišljenjima. U vezi sa tim pitanjima, stav koji zauzimamo prema onima sa kojima se ne slažemo jednako je važan kao naša verovanja.

Podele ne moraju da spreče crkve da sarađuju

Samo zato što postoje različite denominacije ne znači da te crkve ne mogu da sarađuju. Možda bi bilo nepraktično da sve crkve u jednom gradu postanu jedna crkva, ali to ih ne sprečava da sarađuju na određenim projektima. Takav je slučaj u gradu u kome živim, u kome postoje mnoge različite crkve. Možda se razlikujemo po pitanju određenih stvari, ali po pitanju osnovnih hrišćanskih verovanja smo ujedinjeni.

Evandeoske grupe studenata takođe su primeri za ovo. Radim sa takvim grupama širom Evrope i njihovi članovi dolaze iz raznih crkava – iz protestantskih, Pravoslavne, Katoličke.

Ponekad je podela od ključnog značaja

Ponekad, međutim, crkva i treba da se razdvoji. Ako se osnovna biblijska učenja dovode u pitanje, podela je od ključnog značaja. Ako u tom slučaju do podele ne dođe, takva crkva zapravo više i nije crkva.

U istoriji crkve bilo je primera grupa ili pojedinaca koji su se toliko udaljili od osnovnog učenja hrišćanstva da je bilo ispravno odvojiti se od njih. Ne radi se tu samo o izgledu bogoslužjenja ili o manje važnim pitanjima, već o osnovnim pitanjima. Zbog toga su grupacije kao što su Jehovini svedoci ili mormoni poznati kao sekte. Možda oni tvrde da su prava crkva, ali njihova viđenja osnovnih istina kao što su Isusov identitet i njegova smrt veoma se razlikuju od jasnih biblijskih učenja.

Još jednom, u Bibliji se podele očekuju. Novi zavet stalno upozorava na lažne učitelje koji će podučavati drugačiju poruku. Hrišćani se upozoravaju da se ne druže sa njima. To što postoje lažne crkve ne isključuje mogućnost postojanja pravih crkava. Zapravo, falsifikat i ukazuje na vrednost onog pravog. Ko bi se mučio da falsifikuje nešto što ima malu vrednost?! Baš zato što su uviđali istinsku vrednost crkve, ljudi su često i želeli da je iskoriste za postizanje svojih sebičnih ciljeva.

Na uglu u blizini kancelarije gde radim nalazi se jedna zgrada sa velikim crvenim vratima. Iznad vrata stoji veliki znak na kome piše „Vatrogasna stanica“. Posetilac Bornmuta će možda očekivati da vidi kako u nju ulaze i izlaze vatrogasna vozila. Međutim, iako to mesto izgleda kao vatrogasna stanica, ono to nije. Nekada je to bilo, ali sada je noćni klub. Dobar je za žurke, ali ne pomaže u slučajevima požara.

Isto tako, nije svaka crkva koja tvrdi da je crkva to i u stvarnosti. Crkva nije crkva zato što ima određeni oblik ili veličinu, niti zato što ljudi u njoj pevaju pesme ili čitaju iz Svetog pisma. Pravu crkvu čine ljudi koji veruju u Isusa otkrivenog u Svetom pismu i slede ga, i ozbiljno shvataju ono što u njemu piše o Hristu. No, da li to znači da treba da s visine gledaju sve ostale?

Sklonost osudi?

Biti sklon osudi znači misliti da smo bolji od drugih. Niko ne voli takve stavove. Ne samo da njima nipodaštavamo druge, već pokazujemo nadmenost i gordost koje su vrlo neprijatne.

Crkve koje zaista razumeju poruku Svetog pisma znaju da je osuda u neskladu sa onim u šta veruju. Njegova osnovna poruka je opraštanje. Bog ne prihvata ljude na osnovu onog što su uradili ili koliko su dobri. Kada želimo da postanemo hrišćani, prvi korak je da shvatimo da nismo ništa bolji od drugih i da nam podjednako treba Božiji oprostaj.

Isus je ispričao priču o dvojici ljudi koji su se molili. Jedan je bio religijski vođa, poznat po svom moralnom životu i poštovan zbog strogog držanja religijskih običaja. Drugi je bio carinik, prezren kao varalica i lopov. Prvi je stajao i molio se tako da ga svi jasno vide. Zahvalio se Bogu što je bolji od ostalih, naročito od carinika, i naveo svoje religijske zasluge da podseti Boga (i okupljenu masu) koliko je dobar. Carinik je, u međuvremenu, stajao pozadi, neprimetno. Pognuo je glavu, shvatajući da živi u grehu, i molio je Boga da mu oprost. Isus je zaključio da je carinik, a ne verski vođa, otišao kući prihvaćen od Boga.⁸⁶

Ljudi koji razumeju šta znači dobiti oprostaj od Boga nemaju osnova za nipodaštavanje drugih ljudi. Svi smo mi isti. Osoba na doktorskim studijama je u istom rangu sa penzionisanim čistačem smeća. Jedna žena koja je nedavno počela da ide u našu crkvu spomenula je da se oseća prihvaćenom, naročito od onih koji su godinama članovi crkve.

Imam prijatelja koji je bio član jedne crkve u Bristolu. Jedne nedelje je u posetu crkvi došao poslanik britanskog parlamenta. Poslanik je bio zadivljen što vidi mlade i stare kako rade zajedno i vole se međusobno, i ujedinjene ljude iz svih društvenih oblasti koji brinu jedni za druge. Zapazio je: „Ja trošim milione funti da bi se ljudi iz različitih društvenih slojeva međusobno slagali, a vi to radite besplatno.“

Nijedna crkva nije savršena. I ta crkva ipak ima probleme i neslaganja koje treba da reši. No, crkva puna ljudi koji su iskusili Božiju milost i žive u njenom svetlu predivno je mesto.

Šta nam crkva govori o Bogu?

Kakav je to Bog koga predstavlja crkva? Grešan, licemeran, podeljen? Bog kome treba oprostaj – ili nešto drugo?

Na kraju ipak jesam upoznao roditelje onog nevaspitanog dečaka koga sam ranije spomenuo. Kada sam ih upoznao, bio sam posramljen. Nisu bili onakvi kakve sam očekivao. Bili su

strpljivi, puni ljubavi i neizmerno brižni. Kasnije sam saznao da su to dete, koje se prethodno nalazilo u veoma lošoj situaciji, usvojili. Prošli su kroz mnoge teške okolnosti dok su davali sve od sebe da detetu pruže ljubav i siguran dom. Problemi koje je dete imalo nisu bili odraz nečeg negativnog kod njih kao roditelja, već baš naprotiv. Zaključak koji sam prvobitno doneo o njima bio je pogrešan.

Kada sagledamo crkvu, sa svim njenim problemima i teškoćama, prirodno je da ćemo možda pomisliti da ona predstavlja Boga koji je i sam licemeran i nestalan, ali stvarnost je sasvim suprotna. Sama činjenica da je Bog prigrlio grupu ovakvih ljudi ukazuje nam na nešto predivno u njegovom karakteru. Iz toga uviđamo njegovu ljubav prema ljudima koji je nimalo nisu zaslužili. Prepoznamo njegovo strpljenje sa njima, dok oni iznova i iznova prave greške i neuspehe. Vidi-mo kako ih njegova moć polako menja u ljude kakve on želi da budu. Sveto pismo dalje kazuje da Isus toliko voli crkvu da je ona njegova nevesta koja se sprema za predivno venčanje u budućnosti. On voli svoju crkvu i dao je svoj život za nju. Jednoga dana ona će konačno biti dovedena do savršenstva.

Do tada crkva nastavlja da ukazuje na Božiju beskrajnu mudrost, neizmernu ljubav i neprestano strpljenje. Ona je mesto za grešne ljude koji traže oprostaj, prihvatanje i snagu koja može da ih promeni. To je zajednica ljudi koje Bog voli i koji su mu dragi. On poziva i tebe da joj se pridružiš.

7. SITNIČAV, NETOLERANTAN I ISKLJUČIV?

Kakav to Bog omogućava samo jedan put?

Nekog političara propituju na vestima. Postavljaju mu nedvosmisleno pitanje na koje treba odgovoriti jednom rečju. Njemu postaje neprijatno i pokušava da izbegne pitanje. Ponovo ga pitaju, a on opet ne odgovara. To užasno nervira! Svestan sam toga da se čini da i mi hrišćani često radimo isto: izbegavamo teme i ne odgovaramo na pitanja.

Evo jednog pitanja: da li verujem da je Isus Hristos *jedini* put do Boga i da je jedini način da živimo da sledimo njega?

Odgovor je: da.

Sada možda mislite: „Kako je to nadmeno!“ Kako hrišćani mogu da misle da su oni u pravu a da drugi greše? Zbog toga Bog izgleda kao sitničavi razredni starešina koji šalje učenike kući jer nose košulju pogrešne nijanse plave. Čini se da je on netolerantan prema savršeno dobrim ljudima, isključujući time veliku većinu svetskog stanovništva. Hrišćani ponekad doprinose ovakvom viđenju time što se prave boljim od svih drugih. Kao da biti hrišćanin znači dolaziti iz određene kulture ili biti deo određenog društvenog sloja. Sve ovo deluje prilično nadmeno. Međutim, možda smo nešto pogrešno razumeli.

Da li je Bog sitničav?

Sećam se kada sam prvi put posetio Sjedinjene Američke Države i gledao utakmicu američkog fudbala. Pošto sam tokom odrastanja svake nedelje gledao ragbi utakmice, mislio sam da to mora biti otprilike isto. Na kraju krajeva, lopta ima sličan oblik, a teren je slične veličine, sa golovima na dva kraja terena. Kako sam samo pogrešio! U ovoj igri protivnik sme da se obara čak i kad ne nosi loptu. Prosleđivanje lopte je dozvoljeno neograničeno, a tačdaun¹ ne podrazumeva spuštanje lopte na zemlju. (To i dalje ne razumem!) Neki ljudi shvataju razlike između religija na sličan način.

Kao što smo ranije videli, često se misli da su sve religije zapravo iste: kao različite vrste konzervisanog pasulja, možda su u različitim pakovanjima, ali sadržaj izgleda skoro potpuno isto. Religija se često svodi na tri osnovna činioca:

- Mišljenje: slaganje sa određenim idejama i životnim filozofijama,
- Osećanje: određena duhovna iskustva,
- Postupanje: priklanjanje sistemu životnih pravila ili življenje određenim stilom.

Ako na religiju ovako gledamo, nije teško uvideti zašto bismo Boga smatrali sitničavim. Je li pravedno odbaciti nekoga samo zbog njegove filozofije ili verovanja? Je li u redu nekome ko drugačije doživljava duhovnost reći da ta duhovnost nije ispravna? Kako Bog može da prihvati jedan određeni stil života više nego neki drugi?

Međutim, ovako misliti znači ne razumeti šta znači biti hrišćanin. Suština biblijske poruke nije samo da treba da mislimo, osećamo ili postupamo drugačije. Naš osnovni problem mnogo je dublji od našeg uma, osećanja i dela. Sveto pismo nam pokazuje da je naša prava potreba da *budemo* drugačiji

¹ Doslovno: dodir tla, prim. prev.

ljudi. Pravo hrišćanstvo podrazumeva da postanemo drugačiji, a ne samo da razmišljamo, osećamo i ponašamo se drugačije. Da bismo ovo razumeli, treba da se vratimo jedan korak i sagledamo širu sliku.

Svet kakav je nekad bio

Svet u kome danas živimo nije isti onakav kakvim ga je Bog prvobitno stvorio. U Svetom pismu je zabeleženo da je sve što je Bog stvorio bilo „dobro“⁸⁷ – od planina prekrivenih snegom do belih peščanih plaža. Porodice, prijateljstva, kao i ljubav, seks i brak, sve je to on stvorio i sve je opisano kao dobro. Bilo je to blaženstvo gde su ljudi imali savršen odnos sa Bogom, jedan sa drugim i sa svetom oko sebe.

Svet kakav je danas

Još uvek postoji nešto od te prvobitne lepote našeg sveta. Kada uživamo u lepoti planinskih venaca ili neke mediteranske plaže ili kada uživamo u porodičnoj ljubavi, u radosti prijateljstva, tada uživamo u deliću Božijeg sveta koji je „dobar“. Ipak, druga iskustva nam govore da je nešto pošlo naopako. Naši životi su mešavina radosti i tuge, sreće i očaja. Porodice se raspadaju, prijatelji se razilaze. Čitava društva se bore sa problemima kao što su kriminal i nepoštovanje zakona. Oni kojima verujemo mogu da nas iznevere, a ljudi koje volimo umiru. Kao što smo već videli, čak je i životna okolina u problemima: posledice globalnog zagrevanja pretnja su za čitave regione u svetu. Tu nešto stvarno nije u redu.

Sve to se dešava zbog toga što je čovečanstvo, umesto da živi u odnosu sa Bogom, okrenulo leđa svom Stvoritelju. Po prirodi stvari svi živimo po svom umesto po Božijem. Umesto da živimo kako Bog zapoveda, to činimo kako mislimo da treba, a onda se pitamo zašto svet ne funkcioniše onako kako bi trebalo. U određenoj meri svi kvarimo ovaj svet. Savršeni međuljudski odnosi u kakvim smo stvoreni da uživamo na-

rušeni su. Osim što smo razdvojeni od Boga, znamo da su i naši odnosi sa ljudima narušeni i iskvareni, često zbog naše sopstvene sebičnosti. Narušen je čak i naš odnos sa svetom oko nas.

Svet kakav će tek biti

Dobra vest u Svetom pismu nam govori da je Bog učinio nešto po pitanju greha u našem svetu. On je odredio dan kada će stvoriti „novo nebo i novu zemlju“⁸⁸. Sve što trenutno kvari ovaj svet biće uklonjeno, a savršeni odnosi biće obnovljeni. To će biti mesto gde „neće više biti smrti, ni žalosti, ni vike, ni bola.“⁸⁹ Ovo je izvanredna slika onakvog sveta u kakvom bismo svi želeli da budemo: sa svim radostima ovoga sveta, dok će sve ono što ih kvari nestati.

Kao što smo rekli u četvrtom poglavlju, važno je da ne zamislimo taj novi svet kao pun oblaka i paperja, mesto gde se proba za hor nikad ne završava. Sveto pismo ga opisuje kao pravu, opipljivu, fizičku tvorevinu. To je savršeno mesto, gde postoje planine da se na njima skija i talasi da se na njima surfuje, doline u kojima se može šetati i jezera u kojima se može plivati, hrane za jelo i vina za piće, umetnosti vredne divljenja i muzike koja će se svirati i komponovati; mesto gde se može uživati u porodici i prijateljima, u ljubavi i prihvaćenosti. No, važno je i ono čega tamo neće biti. Neće biti potrebe za bolnicama, jer neće biti bolesti. Neće nam trebati maramice, jer neće biti suza. Neće biti sahrana, jer neće biti smrti. Neće biti sebičnosti niti greha i neće biti razvoda i nepoverenja. Savršeni svet.

Pravi problem

Za nas postoji jedan problem sa ovim novim svetom. Ne bismo se u njega uklapali. Kako mogu da živim u svetu gde nema plaća i bola kada mogu da izazovem obe reakcije u drugima svojim sebičnim delima i oštrim rečima? Mi bismo pokvarili

takav savršeni svet. Problem našeg sveta nije u nekoj dalekoj zemlji, već u našim srcima. Pravi problem leži u onome *ko* smo mi.

U pesmi grupe *Coldplay*, *Clocks*², Kris Martin postavlja pitanje: „Jesam li ja deo leka ili sam deo bolesti?“ Možda nam se sviđa da mislimo da smo mi rešenje za svetske probleme, ali iskustvo nam pokazuje da smo deo problema. Zbog toga, religija koja prosto naglašava drugačiji način razmišljanja, osećanja i ponašanja nije dovoljna. Ne postoji ni takva mudra misao, ni takvo duhovno iskustvo, ni tako grčevito nastojanje da činimo dobra dela koji mogu rešiti problem. Moramo da *budemo* drugačiji. Moramo da se promenimo.

Jedne noći čovek po imenu Nikodim došao je da razgovara sa Isusom. Bio je među najpoštovanijim članovima svoga društva. Za prvi vek predstavljao je isto ono što su danas fakultetski profesor, kenterberijski nadbiskup i važan političar zajedno. Kako su mnogi mislili, ako je ko ispravan pred Bogom, to je onda ovaj čovek. Međutim, umesto da ga pohvali zbog religijskih zasluga, Isus mu je rekao: „Moraš se nanovo roditi.“⁹⁰ Šta je Isus zapravo time rekao?

Novi početak

Zamislite da poželim da zaigram fudbal za *Mančester junajted*. Zvrnem klub da ih pitam da me provere. Oni se ljubazno slože, te spakujem svoje kopačke i uputim se na sever. Kad stignem tamo, istrčim na teren za trening da im pokažem od čega sam sazdan. Nakon nekoliko žalosnih minuta promašenih napada, loših šuteva i bolnih pokušaja šuta glavom, ova provera se završava.

Jedan od trenera me pozove da mi kaže šta misli. „Hvala ti što si došao danas“, kaže on ljubazno. Na ovo mi se probudi nada, a on nastavi: „Znaš šta, nakon današnjeg nastupa tvoja jedina prava nada da zaigraš za nas je da se ponovo rodiš!“

² Satovi, prim. prev.

Šta on pokušava da kaže? Da sam prilično dobar i da samo treba malo više da se potrudim? Možda treba malo više da vežbam? Ne, uopšte! On zapravo govori: „Majkl, ti si predebeo i već si prestar. Nemaš koordinaciju, imaš dve leve noge. Nemaš prirodnu sposobnost i ne postoji nada da ćeš je ikad imati. Jedina nada da uđeš u naš klub ti je da se ponovo rodiš, ali ovoga puta kao neko spretniji, brži i ko ima bar malo koordinacije.“⁹¹

Isus kaže da moramo nanovo da se rodimo. Treba nam potpuno novi početak. Bog nije sitničav. Radi se samo o tome da drugi načini ne rešavaju pravi problem u našim srcima. To je mnogo dublje od onoga što mislimo, kako se osećamo ili kako se ponašamo. Problem leži u tome *ko* smo mi. Kao što virus napada računar, tako je i naša priroda zaražena grehom. Bez obzira na to koliko se trudimo, nikada nećemo biti onakvi kakvi smo stvoreni da budemo. Treba nam više od ljudskog truda, treba nam božansko čudo. Sveto pismo opisuje nekoga ko je postao hrišćanin kao „novo stvorenje; staro je prošlo, postalo je novo.“⁹²

Da li je Bog netolerantan?

Pri kraju svog mandata britanskog premijera, Toni Bler je izjavio da je tolerancija „ono što čini Britaniju“, i da moramo biti spremni da branimo taj stav.⁹³ Manje od dve nedelje nakon toga, tokom svog godišnjeg božićnog govora, kraljica je izjavila: „Verujem da su tolerancija i fer-plej i dalje karakteristične britanske vrednosti.“⁹⁴

Tolerancija je zasigurno postala jedna od najbombastičnijih reči naše generacije. Čini se da je ona postala vrednost koju ne smemo da dovedemo u pitanje. Moramo biti tolerantni prema svima, bez obzira na sve? Iako je lako uvideti zbog čega, da li je to uvek tako dobro?

Tolerancija prema kome?

Do kog stepena treba da budemo tolerantni i postoji li granica tolerancije? Treba li da tolerišemo svakoga, bez obzira na njihova uverenja i ponašanja? Na primer, da li treba da tolerišemo jednog Iana Hantlija, osuđenog zbog ubistva dvoje učenika u školi gde je radio? Ili, na primer, Harolda Šipmena, koji je svoju poziciju doktora opšte prakse koristio da ubija ranjive žene? Da li treba da tolerišemo jednog Adolfa Hitlera ili Pola Pota³?

Tolerancija prema takvim ljudima ukazivala bi na to da nam je nevažno ono što su uradili. Tolerancija odaje utisak da smo voljni da ignorišemo nešto i da ne brinemo previše o tome. Ipak, većini nas je ovo važno. Imamo nešto protiv čoveka koji ubija čak ili protiv diktatora krivog za smrt šest miliona Jevreja. Ne želimo da tolerišemo takve ljude. Ne želi ni Bog. Dobra vest je da Bog ne toleriše zlo. On ga ne previđa, niti kaže da nije mnogo važno. Zlo i nepravda jesu važni.

Šta tu nama preostaje? Mi možda ne ubijamo ljude, ali možda ubijamo njihovu reputaciju rečima. Možda ne zlostavljamo decu, ali zbog svoje pohlepe živimo sebično u izobilju, dok drugim ljudima nedostaju osnovne potrepštine. Treba li Bog da toleriše moju sebičnost, pohlepu i ogovaranje? Brine li on za osobu koju su povredile moje oštre reči? Bog ne može samo da gleda na moj život i da kaže da nije važno. Važno je.

Bolje od tolerancije

Nigde u Svetom pismu se Bog ne opisuje kao tolerantan. Uместo toga, njega odlikuje nešto mnogo bolje: opraštanje. Tolerancija bi značila da Bogu nije stalo, ali nam njegov oprostaj

³ Vođa kambodžanskog komunističkog pokreta poznatog pod imenom *Crveni Kmeri* i premijer Demokratske Kampučije od 1976. do 1979. Za vreme vlasti je nametnuo agrarnu kolektivizaciju, primoravši stanovnike gradova da se presele na sela i rade na farmama i drugim kolektivnim projektima. Usled prinudnog rada, slabe medicinske nege i smaknuća, procenjuje se da je stradalo između milion i sedamsto hiljada i dva i po miliona ljudi (oko 21% stanovnika Kambodže), prim. prev.

pokazuje da jeste. Bog brine zbog zla i mora se s njime obračunati. Međutim, Bogu je stalo i do nas, koji smo više nego sposobni da učinimo zlo.

Oproštaj se veoma razlikuje od tolerancije. Nije isto da li nekome ko nas je povredio kažemo: „Nije važno“, ili, „Opraštam ti“. Kada kažemo: „Nije važno“, time govorimo da nije velik problem. Međutim, šta ako *jeste* velik problem? U tom slučaju, bolje je oprostiti. Opraštanjem govorimo da jeste važno, ali smo spremni da pređemo preko uvrede i prihvatimo tu osobu.

Naša jedina nada je da Bog pronade način kako da nam oprost i prihvati nas. Bog ne može da gleda na greh u našim životima i da kaže: „Nije važno“, ali može da kaže: „Opraštam ti.“

Prvi korak

Zamislite da jedne subote ja i moja tri prijatelja odlučimo da otputujemo za London. Pošto nemamo šta da radimo, poželimmo da odemo u Bakingemsku palatu i da upoznamo kraljicu. Bez zvanične pozivnice i uz bestidno neobaziranje na bezbednosni sistem, počnemo da planiramo ulazak.

Jedan od nas odluči da se padobranom spusti u baštu iza palate. On iskoči iz aviona sa 3.000 metara i počne da se spušta ka palati. Drugi odluči da prokopa tunel od Grin parka do palate. Fizički najspremniji među nama odluči da će prosto pokušati da bude brži od stražara kada otvore vrata za poštara, a ja izaberem otmeno prerušavanje u princa Čarlsa.

E sad, čak i da uspemo da uđemo u palatu i usled propusta službe obezbeđenja dospemo u prisustvo Njenog veličanstva, gotovo je sigurno da tamo ne bismo dugo ostali. Možemo na naše načine da pokušamo da uđemo unutra, ali jedini način koji će stvarno uroditi plodom je da kraljica načini prvi korak. Ona mora da nas pozove unutra.

U Svetom pismu je zapisana predivna vest da je Bog načinio prvi korak da bi omogućio ljudima kao što smo mi da se izmire sa njim. Greh u našim srcima nije nevažan i moramo se s njime razračunati. Mi ne zaslužujemo da budemo u Božijoj prisutnosti niti da nas on prihvati. Međutim, sam Bog je, kroz smrt Isusa Hrista umesto nas, uzeo kaznu koju mi zaslužujemo za sve loše što smo uradili i omogućio nam je da budemo prihvaćeni.

Isusova smrt nam pokazuje koliko je Bog netolerantan prema zlu. Zlo mora biti kažnjeno, ali na krstu je Isus istrpeo kaznu umesto nas. Ispravan i pravedan Božiji gnev prema svakom zlostavljaču dece, ubici ili silovatelju, kao i njegov gnev prema svakom spletkarošu, lažovu i sebičnoj osobi, izlio se na Isusa. Bog nije mogao da prenebregne grehe, ili da kaže da su nevažni, pošto jesu važni.

Isusova smrt nam takođe pokazuje koliko nas Bog voli. Bio je voljan da preuzme inicijativu, izbori se sa našim problemom i omogućí nam da nam bude oprošteno i da budemo novi. Bog ne toleriše zlo, ali kroz ono što je uradio, Bog je takođe i milostiv. Kad gleda na nas, Bog ne kaže da nije važno, već mnogo bolje od toga, može da kaže: „Opraštam ti.“ Tolerancija nas nikada neće promeniti, ali opraštanje hoće. Opraštanje je temelj na osnovu koga možemo da postanemo ljudi kakvi treba da budemo.

Da li je Bog isključiv?

Jeste... i nije! Nemam nameru da zvučim kao neodlučni političar, ali sve zavisi od toga šta podrazumevamo pod „isključivošću“.

Ako pod „isključivošću“ mislimo da su Isusova smrt i vaskrsenje jedini način da dođemo Bogu i izmirimo se sa njim, onda da, Bog je isključiv. Nijedna druga filozofija ni religijski sistem ne bave se pravim problemom ljudskog srca niti nude opraštaj koji donosi Isus.

Međutim, ako pod „isključivošću“ mislimo da je ta poruka samo za određene ljude koji su odrasli u hrišćanskim porodicama ili u zapadnim zemljama, onda ne, Bog nije isključiv. Poruka Svetog pisma je od početka do kraja, umesto da bude isključiva, zapravo veoma uključiva.

Uzmimo u obzir sledeće:

- Već u dvanaestom poglavlju Svetog pisma, Bog je pozvao Avrama da bude otac izraelskom narodu. Bog je obećao da će kroz Avrama „biti blagoslovena sva plemena na zemlji“⁹⁵. Božiji plan je oduvek prevazilazio jednu porodicu ili jednu naciju.
- Tokom celog Starog zaveta čitamo o ljudima iz drugih naroda i kultura koji postaju deo Božijeg naroda. Isusovo porodično stablo uključuje nekoliko stranaca među kojima su jedna udovica i jedna prostitutka.
- Kada se Isus rodio, anđeli su najavili da je to „velika radost koja će biti svim narodima“⁹⁶. Među prvima koji su upoznali Isusa bila je grupa pastira iz radničke klase i nekoliko veoma uvaženih astrologa (verovatno iz današnjeg Iraka).
- Isus je namerno pošao neuobičajenim putem da bi upoznao ženu iz druge religijske i kulturološke pozadine. Kada je ona svojim susedima rekla šta se desilo i kada su sami čuli Isusa, izjavili su da je on „Spasitelj sveta“⁹⁷.
- Isus je svojim učenicima zapovedio da pronesu dobru vest o njemu „sve do kraja zemlje“⁹⁸. Ostatak biblijske priče je ishod te zapovesti, jer su ljudi iz Afrike, Azije i Evrope i najrazličitijeg društvenog i religijskog porekla prihvatili dobru vest o Isusu.
- Poslednja biblijska knjiga najavljuje dan u budućnosti kada će se ljudi „od svake narodnosti i plemena i naroda“⁹⁹ skupiti da slave Isusa.

Sveto pismo pokazuje da, umesto da bude isključiva, Božija spasilačka misija može da uključi svakog. Niko ne mora da bude isključen. Bog prihvata sve koji žele da se obrate Isusu i poveruju da im on oprašta grehe.

Mislim da crkva kojoj pripadam pomalo odražava Božiju uključivost. Svake nedelje, osim Evropljana, tu dolaze ljudi iz Azije, Severne i Južne Amerike i Afrike. Ima mladih i starih i onih između. Neki su vrlo otmeni, sa naglascima koji im takvima pristaju, a drugi nisu. Neki su odgajani u hrišćanskim porodicama, a drugi u domovima gde nikad u životu ne bi čuli za Isusa. Nekoliko njih ima odlične poslove prodavaca aviona ili kuća, dok drugi slažu robu na policama u supermarketu *ASDA* ili su studenti. No, svima njima je zajednička jedna stvar: svi su poverovali u Isusa i dobili njegov oproštaj.

To što postoji samo jedan put do Boga ne znači da ne smemo da *probamo* da dođemo do Boga na druge načine. Međutim, raditi tako nešto bilo bi kao da pokušavamo da preplivamo Atlantski okean iako nam je već ponuđena besplatna avionska karta.

Zašto bi Bog omogućio samo jedan put? Ne zato što je sitničav. Naš problem leži dublje od onoga kako razmišljamo ili kako se osećamo. Moramo se promeniti da bismo postali novi ljudi. Bog nije tolerantan prema zlu, već je sposoban da oprost, što je još divnije. Daleko od toga da ova divna vest važi samo za nekolicinu. Ona važi za sve, uključujući i vas.

8. REPRESIJA, OGRANIČAVANJE I SPUTAVANJE?

Kakav je to Bog koji ograničava moju seksualnost?

„Znači, ti si hrišćanin?“, upitao me je kolega dok smo slagali odeću u prodavnici u Edinburgu gde smo obojica radili. „To u suštini znači da ne piješ, ne pušiš i nemaš seksualne odnose pre braka, zar ne?“

Predstava mnogih ljudi o Bogu je da je on protiv seksa. Zašto bi inače postavio toliko ograničenja našem uživanju u njemu? Zar Božija zamisao za seks nije prepuna ograničenja i potiskivanja?

Hrišćani su kroz vreme često doprinosili ovakvom shvatanju. Origen, crkveni vođa iz drugog veka, rekao je: „Adam nije u seksualnom smislu poznao svoju ženu Evu do posle pada u greh. Da nije bilo pada, ljudska rasa bi se verovatno razmnožavala na neki tajanstveni ili anđeoski način bez seksa, te ne bi grešila.“¹⁰⁰ Origen je bio dosledan onome što je propovedao – kastrirao se.

Stvari se nisu mnogo popravile u srednjem veku. Iv od Šartra podučavao je da hrišćani treba da se suzdržavaju od seksa pet od sedam dana u nedelji. „Četvrtkom u znak sećanja na

hapšenje našeg Gospoda, petkom iz poštovanja prema njegovoj smrti, subotom u čast Device Marije, nedeljom u znak sećanja na vaskrsenje, a ponedeljkom iz poštovanja prema preminulim vernicima.¹⁰¹ Mislim da je mnogim hrišćanima drago što ne žive u srednjem veku. Tada ljudi nisu govorili: „Hvala Bogu što je petak!“, već: „Hvala Bogu što je utorak!“

Čak i danas neki hrišćani odaju utisak da je Bog protiv seksa. Jednom kada sam propovedao na jednom hrišćanskom omladinskom sastanku, desilo se da sam izgovorio reč „seks“. Jedan od omladinskih vođa mi je kasnije prišao i predložio da ne koristim reč na „s“, naročito ne pred mladima!

Još ozbiljnija je pomisao da je Bog homofobičan. Zašto bi on onemogućio određenim ljudima da uživaju u seksualnom ispunjenju? Hrišćane često doživljavaju kao protivnike homoseksualaca, možda zato što dobijaju medijsku pažnju samo onda kada protestuju protiv zakona vezanih za homoseksualce. Zašto bi nekoga, u naprednom i tolerantnom društvu koje prihvata ljude bez obzira na pol, rasu i boju kože, odbacivali zbog seksualne orijentacije? Zar to nije zatucano i puno predrasuda?

Nažalost, hrišćani ponekad ne doprinose promeni tog stereotipa. Često se to dešava jer oni ne uspevaju da naprave razliku između seksualne sklonosti i seksualnog ponašanja. Međutim, to je važna razlika. Prečesto, hrišćani osuđuju homoseksualnost pokazujući pritom malo ili nimalo razumevanja za one koji se sa tim bore. Ponekad se homoseksualnost izdvaja kao greh gori od svih ostalih, greh za koji skoro nema oproštaja. Još gore je postojanje grupa kao što je *Bog mrzi pedere*, koje izgleda krivicu za svaku nacionalnu katastrofu svaljuju na homoseksualce.

Ako ste ikada bili žrtva takvih stavova, izvinjavam vam se. Ne treba da postoje homofobija i predrasude ovog tipa u hrišćanskoj crkvi, a kada ih, nažalost, ima – treba se za njih pokajati.

Zašto bi, dakle, dobar Bog bio tako represivan i zašto bi ograničavao naše uživanje u seksu? Ako Bog za nas ima ono što je najbolje, zašto se čini da je on tako odlučan da nam pokvari zabavu? Šta otkrivamo u Svetom pismu o Božijem stavu o seksu?

Seks je sjajan

Bio sam na nekoj tribini događaja tipa *Prorešetak hrišćanina* na jednom univerzitetu. Studenti su bili pozvani da dođu i pitaju nas šta god hoće o Bogu i hrišćanstvu. Kao što se skoro uvek dešava, neko je postavio pitanje o seksu. Ta osoba je želela da čuje naše mišljenje o skoro svakoj vrsti seksualnog ponašanja koja vam pada na pamet. Nekoliko članova tribine je iskazalo svoje mišljenje pre nego što sam ja došao na red. Odlučio sam da je kratak odgovor najbolji, pa sam prosto izjavio: „Bog misli da je seks sjajan. Na kraju krajeva, to je i bila njegova zamisao!“ Video sam iznenađenje na licima ljudi. Nisu očekivali da čuju tako nešto.

No, upravo to podučava Sveto pismo. Seks, nasuprot Origenovom učenju, nije posledica greha. Seks je deo Božijeg prvobitnog stvaralaštva. Bog je ljude stvorio kao seksualna bića: ne samo sa sposobnošću da imaju seksualne odnose, već i da u njima uživaju. Čini se da se ljudi, kada je u pitanju seks, mnogo više zabavljaju od životinja. Kada je Bog stvorio svet, stvorio je i seks. Zajedno sa svim ostalim što je stvorio, izjavio je da je „dobro veoma“.¹⁰²

Bog nije bio ni iznenađen ni šokiran kada su Adam i Eva otkrili radost seksa.

Bog nije bio ni iznenađen ni šokiran kada su Adam i Eva otkrili radost seksa. Nije ih gledao i pitao se: „Šta li su sada namerili?!“ Seks je jedan od njegovih darova čovečanstvu, i stvorio ga je da bismo u njemu uživali. Postoji knjiga u Svetom pismu, *Pesma nad pesmama*, koja slavi seksualnu radost i in-

timnost. Zapravo, ta knjiga je toliko eksplicitna da je jevrejskoj deci mlađoj od šesnaest godina bilo zabranjeno da je čitaju! U Novom zavetu apostol Pavle čak upozorava hrišćanske parove da ne postanu tako preterano produhovljeni da prestanu da imaju seksualne odnose.¹⁰³

Čemu onda ograničenja?

Biblija jasno kazuje da je seksualnost osmišljena da se izrazi u određenom kontekstu. Na početku Biblije Bog kaže: „Zato će ostaviti čovjek oca svojega i mater svoju, i prilijepiće se k ženi svojoj (brak) i biće dvoje jedno tijelo (seks).“¹⁰⁴ Ovo nije samo starozavetno učenje. Takođe ga je ponovio Isus.¹⁰⁵ Prema Bibliji seks je za dvoje ljudi suprotnog pola u bračnoj zajednici. To znači da je, kada je u pitanju seks, biblijsko učenje izazov za svakog, bez obzira na to u kakvoj su situaciji.

Ako je seks tako dobar, zašto bi Bog ograničio naše uživanje u njemu i odredio ga samo za brak? Zar nije bolje imati ga što više, sa što više partnera, kako god želimo?

Stvari najbolje funkcionišu onako kako su osmišljene

Nedavno sam kupio novi telefon. Na reklami je pisalo da može da radi skoro sve. Jedva sam čekao da vidim da li je stvarno tako dobar kao što svi tvrde. Kao što obično činim kada kupim nešto novo, nisam hteo da se zamajavam priručnikom sa uputstvima za upotrebu. Pomislio sam: „Sa 200 strana predugačak je čak i da ga pogledam.“ Hteo sam što pre da počnem da koristim telefon. Nažalost, uskoro sam shvatio da bi mi bilo pametnije da sam pročitao priručnik. Čak ni moj brat, koji se veoma dobro razume u tehnološke naprave, nije mogao da shvati kako telefon radi. Nakon nekoliko sati nerviranja, podlegao sam i otvorio priručnik, te pročitao kako telefon zapravo radi. Proizvođači su pravi ljudi koji mogu da mi objasne kako se telefon koristi.

Ako je ljudska bića stvorio Bog, to će uticati na naše razmišljanje o seksu. Seksualno zadovoljstvo nije samo neka slučajnost evolucije, već deo Božijeg plana. Prema tome, naravno da se očekuje da Bog o tome ima šta da kaže. Sveto pismo nije detaljan priručnik uputstava za seks ali pruža smernice za upotrebu seksa, što služi i za našu zaštitu i za naše dugoročno zadovoljstvo.

Ono što je dobro treba ceniti

Slogan za Rolo čokoladice postavlja pitanje: „Sa kim biste podelili svoju poslednju Rolo čokoladicu?“ Drugim rečima, treba dobro da razmislite pre nego što je nekome date. Ne zbog toga što su njihove čokoladice tako bezukusne, bljutave i odvratne da ne biste poželeli da ih podelite ni sa kim. Oni pokušavaju da kažu da вреди kupiti njihove čokoladice jer su tako predivne, ukusne i sočne.

Mi se pažljivo odnosimo prema stvarima koje cenimo. Ako nam je nešto vrlo dragoceno, dvaput ćemo razmisliti kome ćemo to dati. Kada je u pitanju seks, baš zato što je dobar i dragocen Bog postavlja ograničenja u vezi sa njim. Poruka Biblije nije da je seks loš. Štaviše, sasvim je suprotno. Seks je dobar i dragocen i zbog toga treba da ga vrednujemo. Odgovor leži u tome da ga vrednujemo više, a ne manje. U seksu možemo uživati i biti njime zadovoljni ako smo u odnosu gde su obe strane posvećene jedna drugoj i gde nema straha od odbacivanja.

Nasuprot uvreženom mišljenju, dokazi¹⁰⁶ pokazuju da parovi koji ne žive zajedno pre braka imaju mnogo više šanse da dugo ostanu zajedno. Brak nije ni dosadan. Istraživanja pokazuju da za parove u braku seks donosi više fizičkog i emotivnog zadovoljstva i da oni u njemu uživaju redovnije od nevenčanih parova.¹⁰⁷

Kada iskačemo iz aviona, padobran nije na nama da bi nam ograničio zabavu. Nosimo ga da bismo bili bezbedni. Možda se čini da je bez padobrana skok iz aviona zabavniji, ali bi nam

zasigurno bio i poslednji. Božija uputstva za seks postoje da nas zaštite i omoguće nam da u seksu dugoročno uživamo. Ta uputstva nisu tu da nas osude i da nas ograniče, već su puna ljubavi i mudrosti.

Kada odbacimo Božiju zamisao za seks, ne samo da propuštamo najbolji način da u njemu uživamo, već povređujemo i sebe i druge. Seksualna intimnost je poput lepka koji drži vezu da se ne raspadne. Kada se dvoje ljudi zbliže na tako intiman način, ostaju duboke rane i ožiljci. Sveto pismo podučava da „bludnik greši protiv sopstvenog tela“¹⁰⁸. Seksualni greh povređuje nas, kao i druge.

U životu nije baš lako slediti Božiju zamisao za seks. Ponekad će to biti borba protiv naših prirodnih nagona. U kakvoj god da smo situaciji, život po Božijoj zamisli će značiti protivljenje očekivanjima društva i ponekad će nas ismejavati. Međutim, iako nije lako, Božiji način je i dalje najbolji način da uživamo u seksu.

Seks nije sve

Možda, nakon što si stigao dovde sa čitanjem misliš: „Pa, ovo može da prođe za one koji su u braku, ali šta je sa onima koji nisu? Da li oni propuštaju najbolje što život ima da ponudi?“

Problem britanskog društva je u tome što se čini da je seks najvažnija stvar. Internet sajtovi, filmovi i reklame su ga puni. Poruka koja se time prenosi je da je seks sve i da propustiti seks znači propustiti život. Seks je postao bog koga obožavamo i osnovni izvor našeg identiteta. Ako je seks najvažnija stvar u životu, propustiti ga (iz ma kog razloga) znači propustiti sam život.

Ne bi trebalo da nam seks bude bog

Pojava da je seks neka vrsta boga nije uopšte nova. Ljudi su radili isto u vreme kada je pisano Sveto pismo. U kontekstu odlomka koji govori o seksu, ono kaže da su ljudi „lažju za-

menili Božiju istinu, poštovali i klanjali se tvorevini umesto tvorcu“. ¹⁰⁹ Ljudi su skloni da od nečeg dobrog naprave smisao svega. Uživaju u daru, a na kraju slave sam dar, a ne darodavca.

Takav stav je ono što Biblija naziva grehom: uzimanje Božijih darova, a odbacivanje Boga, koji ih daje. To je poput deteta koje je za Božić toliko obuzeto poklonom da nikada ne kaže „hvala“ osobi koja mu ga je poklonila.

To što nam seks postaje bog ima katastrofalne posledice po naše uživanje u njemu. Od čega god da očekujemo da nam *dâ najveću* radost i zadovoljstvo, to dolazi na mesto našeg boga. To postaje smisao našeg života. Seks nije zamišljen da nam bude vrhunac radosti i zadovoljstva. Seksualna bliskost u braku je sjajna, ali oduvek je zamišljena da ukaže na nešto još bolje.

U Svetom pismu intimnost bračnog odnosa se koristi da ilustruje odnos kakav Bog želi sa ljudima. ¹¹⁰ Seks je sjajan, ali čak i u svom najboljem svetlu on je samo senka te najdivnije veze, veze koja pruža najviše zadovoljstva, kakvu će Bog jednoga dana imati sa svojim narodom. Udaljavanje od Božije zamisli za seks podrazumeva propuštanje još većeg značaja na koji on ukazuje. Traženje vrhunca radosti i zadovoljstva u seksu neizbežno će odvesti u razočaranje, frustraciju, pa čak i zavisnost, dok tragamo za nedokučivim iskustvom.

Ne bi trebalo da nam seks bude glavni izvor identiteta

Ako je seks glavni izvor našeg identiteta, onda je izražavanje naše seksualnosti suštinski deo nas. Dakle, bez seksa se ne ostvarujemo. Mnogi ljudi, iz ko zna kakvih razloga, nisu u seksualnoj vezi. Da li su oni neostvareni dok ne nađu seksualnog partnera?

Sveto pismo naučava da nam ne treba seks da bismo bili ostvareni. Seks predstavlja samo deo onoga što znači biti čo-

vek, a ne sve. Seksualnost može biti iskazana na pravi način, u kakvim god da smo okolnostima. Momak ne mora da bude u seksualnoj vezi da bi izrazio svoju muškost. Da bi se naša ljudskost izrazila, potrebno je da upoznamo Boga. Stvoreni smo na Božiju sliku da bismo ga poznali i uživali u njemu. Mi nismo zaista mi dok to ne doživimo. Svoj identitet treba da tražimo u Bogu koji nas je stvorio i koji nas voli. Isus je rekao da imati večni život znači imati odnos sa Bogom svemira.¹¹¹ Možeš biti potpuna osoba i bez seksa, ali bez odnosa sa Bogom nikada nećeš saznati šta zaista znači biti čovek.

Kako možemo upoznati Boga?

Nakon što si ovo pročitao, možda si duboko svestan svoje nemoci da živiš prema Božijoj zamisli. Donekle smo svi podbacili. Povređujemo druge, razočaravamo sami sebe i odbacujemo Boga tako što živimo po svome u mnogim oblastima života, uključujući seks. Niko nema pravo da upire prstom u druge, niko od nas nije onakav kakav bi trebalo da bude.

Sjajna vest je da Isus nije došao da nas osudi, već da nas spase. Jovan, jedan od njegovih sledbenika, napisao je: „Ako ispovedamo svoje grehe, on je veran i pravedan – da nam oprosti grehe i očisti nas od svake nepravednosti.“¹¹² Isus je došao da bismo dobili oprostaj. Kad je umro na krstu, preuzeo je krivicu i sramotu sveg našeg greha. Iskusio je sramotu svakog pogrešnog izbora i sebične pobude. Primio je ono što mi zaslužujemo, da bi nas Bog prihvatio. Šta god da smo učinili, kako god da smo zgrešili, možemo dobiti oprostaj i biti očišćeni iznutra. Možemo početi skroz ispočetka.

Onima kojima je oprošteno Isus takođe daje i pravi život. On je rekao: „Ja sam došao da imaju život, i da ga imaju u izobilju.“¹¹³ Slediti Isusa ne znači propustiti život, već pronaći pravi život. Isus je rekao da slediti njega znači umreti za sopstveni način života, ali takođe znači otkriti i njegov, novi način života.

Bog nije tu da bi nam ograničio zabavu, niti je njegova zamisao za seks represivna. Zapravo, u svojoj velikoj ljubavi i mudrosti on otkriva kako da najbolje uživamo u njegovom lepom poklonu. Seks je sjajan, ali nije najvažniji u životu. Umesto toga, on ukazuje na najvažnije: odnos sa samim Bogom. Samo u njemu možemo naći vrhunac radosti i zadovoljstva.

9. NEPRAVEDNI, OSVETOLJUBIVI TIRANIN?

Kakav je to Bog koji šalje iskrene ljude u pakao?

Pre nekoliko godina sam posetio Rim. Iako sam tamo proveo samo dva dana, pokušao sam da za to vreme vidim što je više moguće znamenitosti. Jedan od najupečatljivijih događaja na celom putovanju bila je moja poseta Sikstinskoj kapeli. Mikelandelu je četiri godine trebalo da oslika plafon, a u jednom trenutku sam pomislio da će i meni trebati možda isto toliko da uđem unutra. Ipak, čim sam se tamo našao, znao sam da je bilo vredno čekanja.

Nije samo plafon kapele upečatljiv. Kada pogledate prema oltaru na samom kraju kapele, vidi se još jedno Mikelandelovo delo, *Poslednji sud*. Na vrhu slike vide se prikazi spasenih koji se uzdižu ka raj. U sredini je sudija Hristos, a ispod su osuđenici koji tonu u užasan prikaz pakla. To je jedno upečatljivo umetničko delo koje zasigurno privlači pažnju. Međutim, shvatio sam da, što duže gledam u sliku, moju ljubav prema umetnosti zamenjuje nešto dublje: uznemirujuće shvatanje šta ta slika predstavlja. Sliku ljudskih bića koja tonu u fizičko mučenje i bol mnogi smatraju odbojnom i zastrašujućom.

Međutim, to nije samo slika. Ljudi su zaista verovali da se to događa.

Čitav pojam pakla izaziva jake emocije i užasno je o njemu i razmišljati. Izopačena srednjovekovna slika Boga koji uživa dok baca ljude u ognjeno jezero zadaje nam ogromne emocionalne probleme. Kako dobri Bog može da pošalje ljude na takvo mesto?

Nažalost, hrišćani su ponekad neosetljivi kada je ovo u pitanju. Ljudi se često mogu zapitati da li hrišćani imaju normalna ljudska osećanja. Propovednik koji stoji na uglu ulice i olako predočava ljudima njihovu groznu večnu sudbinu ne doprinosi mnogo razumevanju koncepta pakla.

Sećam se da me je jednom uznemirio postupak jednog momka punog žara, ali ne i taktičnosti, koji je pokušao da ubedi nekoga da postane hrišćanin. Zgrabio je upaljač i držao otvoren plamen na ruci te osobe. Kada je ta osoba vrisnula od bola, on je rekao: „Ako misliš da je to bilo bolno, pakao ti se ne bi svideo. Vatra se tamo nikada ne gasi!“

Malo napredniju, ali jednako zabrinjavajuću tehniku koristi jedna grupa iz Sjedinjenih Američkih Država. *Kuća pakla* je dramatisovana predstava užasa pakla za decu. Na njihovom veb-sajtu piše: „Ova upečatljiva predstava osmišljena je da privuče pažnju naše kulture koja se oslanja na čula vida i sluha.“ Nije teško uvideti zašto bi ljudi bili zaprepasčeni takvim sredstvima pokušaja ubeđivanja dece da se „preobrate“.

Međutim, naš problem je taj što pakao nije izmišljotina srednjovekovnih slikara ili religijskih fanatika. Ideje o paklu i sudu prožimaju celu Bibliju – ne samo Stari, već i Novi zavet. Ne nalaze se samo u spisima ranih hrišćana, već pre svega u Isusovim rečima. On je opisao pakao kao mesto patnje i muka,¹¹⁴ „gde crv njihov ne umire i oganj se ne gasi“,¹¹⁵ mesto gde je „plač i škrgut zuba“¹¹⁶ i „večni oganj“.¹¹⁷

Kako dobri Bog pun ljubavi i pravednosti može dozvoliti postojanje mesta kao što je pakao? Teško nam je da prihva-

timo takav koncept i pitamo se kako Bog može namerno da stvori takvo mesto i tamo pošalje ljude. Zar se u ovome ne otkriva zao, osvetoljubiv i nepravedan Bog? Ovo je značajno pitanje nabijeno emocijama i za one koji su već hrišćani i za one koji to nisu.

Kako dobri Bog pun ljubavi i pravednosti može dozvoliti postojanje mesta kao što je pakao?

Ipak, Biblija nam kazuje da, iako pakao zaista postoji, njegovo postojanje ne protivreči Božijoj dobroti.

Pakao postoji baš zato što je Bog dobar, pravedan i pun ljubavi. Pretpostavljam da se sada možda češete po glavi i pitate da li sam pogrešno sročio prethodnu rečenicu. Mora da je u pitanju neka greška! Kako nam pakao može ukazivati na Božiju dobrotu, ljubav i pravdu?

Čežnja za pravdom

Nedavno, dok sam bio u poseti roditeljima, iskoristio sam priliku da odem da odgledam ragbi utakmicu (pošto je Lester grad u kome igra najbolja ekipa u Evropi!). Tokom drugog poluvremena sudija (za koga se često činilo da ga je angažovao protivnički tim) nije video prekršaj protivničkog tima iz kojeg bi usledila kazna. Bio sam ljut što pravda nije zadovoljena: zajedno sa hiljadama drugih to sam mu i rekao! Kada pravda nije zadovoljena, rađa se prirodan osećaj ogorčenosti. A to je bila samo ragbi utakmica. Koliko je jači osećaj besa kada se radi o ljudskim životima, a ne o ragbi utakmici.

Kada je tinejdžer Stiven Lorens ubijen tokom napada podstaknutog rasizmom, policija je bila skoro sigurna ko je počinilac. No, ni godinama kasnije, zbog pravne formalnosti, niko nikad nije osuđen za njegovo ubistvo. Njegove ubice su i dalje na slobodi. Pri pomisli na to u nama tinja neki bes. Pravda nije zadovoljena i zlo nije kažnjeno.

To je samo jedan od hiljadu slučajeva. Koliko je još bilo slučajeva na sudu gde pravda nije zadovoljena? Šta je sa šest

miliona Jevreja ubijenih za vreme Drugog svetskog rata – da li je u tom slučaju pravda ikada zadovoljena? Šta je sa milionima Kurda ubijenih u Iraku za vreme vladavine zlog diktatora – da li je pogubljenjem Sadama Huseina pravda stvarno zadovoljena?

Nešto u našim srcima čezne da pravda bude zadovoljena i ljuti se kada nije. Osećamo potrebu da se zlo kazni i da se isprave sve nepravde. Dobra vest u Svetom pismu je da je Bog savršeno pošten i pravedan i da će se postarati da se na kraju desi ono što je ispravno. Pravda će se ispuniti. On ne zatvara oči pred nepravdama ovoga sveta i ne toleriše zlo. Njega ljuti zlo na svetu i uradiće nešto po tom pitanju.

Pravedan gnev

O gnevu ne razmišljamo uvek kao o nečem dobrom. Često ga povezujemo sa iznenadnim nastupom besa. Jedan od mojih kolega sa kojim sam zajedno slušao jedan predmet na fakultetu pozajmio je računar da bi otkucaio disertaciju. Kada je bio pri samom kraju, računar se pokvario, izgubivši istovremeno nedelje njegovog rada. U svom besu zgrabio je napravu i izbacio je kroz prozor sa prvog sprata. Sva sreća, pa tada niko nije hodao ispod prozora, ali nema potrebe govoriti, to nije rešilo problem.

Božiji gnev se veoma razlikuje od toga. To nije iznenadan nastup besa, već prisebna, smirena reakcija na sve ono što ne valja. I mi možemo osećati taj pravedan gnev kada svakodnevno gledamo nepravdu i zlo na vestima. Sveto pismo kaže da će na kraju Božiji gnev biti iskazan na „dan gneva i otkrivenja pravednog suda Božijeg“. ¹¹⁸ Ako nas žalosti zlo, možemo znati da žalosti i Boga. Ako je nama stalo do pravde, njemu je daleko više. Bog brine kada njegov dobar svet propada i kada ljude koje on voli povređuju sebičnost i greh drugih.

Apostol Pavle, jedan od vođa rane crkve, jednom je propovedao skupini učenih ljudi u Atini. Propoved je završio time

što je izjavio: „...jer je on [Bog] postavio dan u koji će po pravdi suditi celom svetu preko čoveka koga je odredio, pruživši svima pouzdanje time što ga je [Isusa] vaskrsao iz mrtvih.“¹¹⁹ Iako priča o svetu tako često govori o vladavini nepravde, u budućnosti će se dogoditi dan pravde. Poruka Biblije je da će se Bog jednoga dana postarati da pravda bude zadovoljena. Svako zlo biće ispravljeno i kažnjeno a svakoj nepravdi će doći kraj.

To što Boga ljuti greh i što će sprovesti pravdu tako što će odrediti sudnji dan nije odraz ničeg lošeg u njegovom karakteru. To je zapravo pokazatelj njegove dobrote. Božija pravda proizlazi iz njegove dobrote. Bog bi bio zao kada *ne bi* sudio. Kakav bi se to Bog držao po strani i govorio da nema veze? Kada bi se Bog na kraju okrenuo jednom Adolfu Hitleru i rekao da nema veze, šta bi to govorilo o njemu? To ne znači da je sada pomisao na pakao manje užasna, ali alternativa je još gora: Bog koga baš briga za zlo i nepravdu. Biblija kaže da je Bog dobar i da će se postarati da jednoga dana pravda bude zadovoljena.

*Božija pravda
proizlazi iz
njegove
dobrote.*

A šta je sa dobrim ljudima?

Naravno, sve ovo do sada nam se čini sasvim razumno. Na kraju krajeva, možda nam se baš dopada pomisao da će ljudi dobiti šta zaslužuju. Uvek će tamo negde postojati zli i opasni ljudi, ali olako zaključujemo da nismo nimalo nalik njima.

Kada je masovni ubica Majra Hindli⁴ umrla, škotski pisac Ijan Rankin je napisao prosvetljujući članak o temi zla. Zaključio je rečima:

⁴ Žena koja je u tandemu sa Ijanom Brejdijem u periodu između jula 1963. i oktobra 1965. pobila petoro dece starosti između deset i sedamnaest godina. Najmanje četvoro od te dece pretrpelo je i seksualno zlostavljanje, prim. prev.

„Više nam se sviđa da određene ljude demonizujemo, jer nas to sprečava da se suočimo sa činjenicom da su ti ljudi baš kao mi, ljudi iz susedstva. To nas oslobađa osećaja krivice.“¹²⁰

Strašno je shvatiti da je svako ljudsko srce sposobno da učini zlo i da, u odgovarajućim okolnostima, i mi možemo učiniti isto što i ljudi koje tako često preziremo.

Kada je označio izvor zla, Isus je (u suštini) objasnio da se ono ne dešava samo u Severnoj Koreji ili u zatvorskim ćelijama.

„Što izlazi iz čoveka, ono čini čoveka nečistim. Jer iznutra iz ljudskog srca izlaze zle misli, blud, krađe, ubistva, preljube, lakomstva, zloće, prevare, raspojasanost, zavist, hula, oholost, bezumlje. Sva ova zla izlaze iznutra i čine čoveka nečistim.“¹²¹

Ovaj spisak nas zabrinjava zbog toga što u isti koš stavlja osobine na koje ne bismo ni pomislili i one oko kojih nema dvoumljenja da su greh.

Izgleda da nisam neke sreće kada su u pitanju bezbedonosni skeneri na aerodromima. Jednom prilikom sam uspešno prošao detektore metala, da bih shvatio da mi je torba zauzstavljena na rendgenu. Kada se konačno pojavila, brzo ju je pokupila jedna dama zvaničnog izgleda, koja je počela da je pretresa.

Prvo što se našlo napolju bila je moja Biblija. Tada sam bio u iskušenju da se osećam veoma samopravedno. Od sledeće stvari bilo me je malo sramota: autobiografija Sajmona Kauela.⁵ Ne menjajući svoje vrlo profesionalno držanje, uredno je stavila knjigu, zajedno sa Biblijom, na veliki sto koji su svi

⁵ Britanski televizijski i izvršni producent, preduzetnik i javna ličnost. U SAD i Britaniji poznat je po svom učešću u emisijama kao što su *Pop idol*, *Faktor iks*, *Američki idol* i *Britanija ima talenat*, gde je bio sudija, prim. prev.

mogli da vide. Malo po malo, sadržaj moje torbe je bio izložen: neki papiri, telefon, spakovan ručak.

Odjednom me je obuzelo strašno saznanje: shvatio sam da čak ni *sam* nisam siguran šta se nalazi na dnu moje torbe! Stavio sam u nju stvari i nisam ih dotad vadio. Bila je kao crna rupa. Podigao sam pogled baš u trenutku kada je izvadila jedne gaće i stavila ih na sto. Zatim, smrdljivu čarapu, polupopjedenu bananu, načetu jabuku i nešto što je ličilo na polovinu bornmutske plaže. Sve te stvari stavljene su na sto da ih svi vide. Ljudi su prolazili zbunjenih izraza lica. Pocrveneo sam.

Na kraju su pronašli sporni predmet: šrafciğer, koji su mi na kraju dozvolili da zadržim. Dok sam pakovao torbu i odlazio, razmišljao sam. Šta bi se desilo da Bog uradi isto sa sadržajem naših života? Šta bi bilo kada bi sve naše misli, postupci i reči bili izloženi svačijem pogledu? Bilo bi sigurno nekih stvari na koje bismo bili ponosni, ali bilo bi i mnogo onih kojih bismo se stideli.

Ipak, Bog sve to vidi i njega ne možemo zavarati. Jednoga dana sadržaj naših života biće ogoljen. Niko od nas nije onakav čovek kakav bi trebalo da bude. Tu ne spada samo ono što smo uradili, već i ono što je trebalo da uradimo, a nismo; ne samo postupci, već i naše reči i stavovi. Život svakoga od nas izložen je i otkriven Bogu. Mi želimo da on kazni tuđe grehe, ali da bi bio pravedan, on mora da se pozabavi i nama.

Da li je stvarno tako ozbiljno?

Kada bi kradljivac u prodavnici bio osuđen na doživotnu robiju, mislili bismo da kazna daleko premašuje zločin koji je počinjen. To bi samo po sebi bilo nepravda. Isto tako, možda mislimo da je Bog nepravedan. Kažnjavanje naših greha paklom možda se čini nesrazmerno gresima. Možda nismo nevini, ali da li smatramo da zalužujemo pakao? Na kraju krajeva, da li je naš greh stvarno tako ozbiljan? Sveto pismo kaže da ono što

naš greh čini ozbiljnim nije toliko ono što radimo, već protiv koga grešimo.

Zamislite da, dok vozim kući, neoprezno skrenem na putu i pregazim puža. Ništa strašno, osim ako ste zaljubljenik u prirodu sa strašću prema retkim puževima. A šta ako udarim zeca? To već nije tako bezazleno. Psa, još gore, ne samo zato što će nastati ulubljenje na blatobranu, već i zato što sam po zakonu dužan da stanem. Ako udarim čoveka, to je daleko ozbiljnije. Ozbiljnost mog prekršaja meri se prema tome koga (ili šta) sam udario.

Greh je ozbiljan jer, na kraju krajeva, nije protiv ljudi, već protiv samog Boga. Kada je car David u Starom zavetu počinio preljubu i ubistvo, ispovedio je Bogu: „Samome tebi zgriješih, i na tvoje oči zlo učinih.“¹²² Kada grešimo, ne samo da radimo ono što znamo da je pogrešno i što povređuje druge, već izražavamo nezavisnost od Boga tako što namerno živimo po svom, a ne po njegovom. Odbacujemo njegovu pravičnu vladavinu, punu ljubavi prema nama i izmišljamo sopstvena pravila.

Takav stav ima ogromne implikacije. Ozbiljnost našeg greha direktno je povezana sa Božijom veličinom. Da je Bog samo neko malo lokalno božanstvo, onda ne bi bilo tako ozbiljno ignorisati ga. Međutim, Bog to nije. Biblija govori o večnom Bogu koji je sve stvorio i koji je iznad svega, te je odbacivanje njega daleko ozbiljnije.

Posledica naše nezavisnosti od Boga je što nam Bog, u suštini, daje ono što tražimo. Ako živimo bez Boga i želimo da živimo kako hoćemo, onda će nas on i pustiti da provedemo večnost bez njega. Nebo je mesto gde živi Bog i bilo bi čudno da, nakon što smo proveli život nezavisni od njega, želimo da budemo sa njim.

Jedna od Isusovih parabola nam pomaže da sve ovo razumemo. On priča priču o bogatašu koji se nađe u paklu.¹²³ Kada shvati užas situacije u kojoj se našao, on traži pomoć od Avra-

ma. Preklinje ga da mu olakša muke i traži da se neko vrati i upozori njegovu braću na opasnost u kojoj se i sami nalaze. Ipak, najviše saznajemo iz onoga što nije rekao. On nijednom ne traži da izađe iz pakla, jer pakao je posledica puta koji smo već izabrali – života nezavisnosti od Boga.

Šta pakao čini paklom?

Neki student mi je jednom prilikom rekao: „Mislim da bih ja uživao u paklu – Bog mi ne treba ni u ovom životu, a osim toga, biću sa svojim prijateljima.“ Za neke, pakao deluje kao sjajna zabava gde će konačno dobiti slobodu od svih ograničenja i autoriteta. Može se činiti vrlo privlačno u poređenju sa pomišlju na večnu probu za hor na nebu. Takvo razmišljanje je nerazumevanje onoga što Sveto pismo kaže o paklu.

To nije samo odvojenost od Boga, već i od njegove dobrote. U ovom svetu, bez obzira na to da li verujemo u Boga ili ne, ipak uživamo u mnogim dobrima koje nam on daje. Prijateljstvo, ljubav, kreativnost, lepota, seks, hrana, porodica, umetnost, sport i muzika: sve su ovo samo neki od njegovih darova.

Iako je možda istina da Sveto pismo često koristi slikovit jezik da opiše pakao, to je sigurno opis nečeg užasnog što po svaku cenu treba izbeći. Odvojenost od Boga znači potpunu odvojenost od njegove dobrote. Pakao nije zabava koja se nikad ne završava. Pakao je užasna posledica kad živimo po našem i odbacujemo Boga koji nas je stvorio.

Strpljiv i pun ljubavi

Pakao postoji zato što je Bog pravedan i pravda mora biti zadovoljena. Pomisao na Boga koji se potajno raduje bacanju ljudi u pakao u potpunosti je protivrečna onome što Pismo govori o njemu. Jedan od pisaca Pisma je to ovako sročio: „[Bog] pokazuje svoju strpljivost prema nama jer ne želi da iko propadne, nego da svi dođu do pokajanja.“¹²⁴ Daleko od toga da Bog želi

da svi završe u paklu. Bog čezne da ljudi izbegnu pakao. Svaki dan u kom se odlaže sudnji dan znak je njegovog strpljenja prema svetu koji se pobunio protiv njega. Kroz celo Sveto pismo upoznajemo Boga koji je strpljiv sa ljudima.

Zapravo, ne samo da Bog ne želi da ljudi odu u pakao, već je uradio sve što je moguće da ne moraju. Jedan od najčuevnijih biblijskih stihova kaže: „Bog je tako zavoleo svet da je svog jedinorodnog Sina dao, da svaki – ko veruje u njega – ne propadne, nego da ima večni život.“¹²⁵

Bog Otac je dao svog sina da umre. Isus se rodio da bi umro. Na krstu, dok je stradao, Isus je prošao kroz više od telesnog bola – prošao je kroz pakao. U sledećem biblijskom poglavlju čitamo da se Isus suočio sa odvojenošću od svog Oca dok je umirao. Suočio se sa odbačenošću koju zaslužujemo, da mi ne bismo morali.

Naš greh i pobuna protiv Boga imaju ogromne i večne posledice, ali imamo izbora. Ili ćemo platiti za to u paklu, ili će Isus platiti za nas na krstu. Bez obzira na to da li ćemo platiti mi ili on, neko mora, jer pravda mora biti zadovoljena.

Mesto pod nazivom pakao postoji jer se Bog u svojoj dobroti stara da pravda bude zadovoljena i da zlo bude kažnjeno. Ne postoji takva iskrenost ljudskog napora koja može da nadoknadi činjenicu da svi, u različitoj meri, zaslužujemo Božiju kaznu. Ipak, Bog ne želi da bilo ko ode tamo. U svojoj ljubavi učinio je sve što je moguće da ne moramo. Jedini put do pakla je da pogazimo Isusov krst – da odbacimo ono što je Bog uradio i nastavimo da živimo po svome.

Jedini put do pakla je da pogazimo Isusov krst – da odbacimo ono što je Bog uradio i nastavimo da živimo po svome.

I ne samo protivpožarna zaštita

Međutim, ne bi trebalo da mislimo kako moramo da postanemo hrišćani samo da bismo izbegli pakao. Hrišćanstvo nije

nalik osiguranju protiv požara – „za svaki slučaj“. Poverovati u Isusa podrazumeva poznanstvo sa Bogom, a to već sada može da počne. Sve se svodi na to da otkrijemo zbog čega smo rođeni i da živimo život za koji smo stvoreni. Na kraju krajeva, hrišćani mogu da se nadaju novom svetu, gde nema svega onoga što uništava ovaj svet.

O kakvom to Bogu govori Sveto pismo? Daleko od toga da je on nepravedni, osvetoljubivi tiranin. Biblijski Bog je savršeno pravedan i pun neograničene ljubavi. Njegova pravda je odraz ljubavi i nije joj protivrečna. Iako je naše odbacivanje Boga nemerljivo ozbiljno, on je uradio sve što je bilo moguće da ljude izbavi iz posledica toga izbora.

10. „ZLONAMERAN, SADOMAZOHISTA I OSVETNIK?“¹²⁶

Kakav je to Bog koji je poslao svog sina da umre?

Ne podnosim pomisao na pogubljenja. Bez obzira na to da li je smrtna kazna pravedna ili ne, pomisao da neko namerno planira da okonča tuđi život mi je mučna. Sećam se da sam čitao novine onog jutra nakon što je Sadam Husein pogubljen u Iraku. U novinama je bila njegova slika onoga trenutka pre nego što su se otvorila vrata u podu pod njim, kada mu je život okončan. U članku je bio grafički opis događaja koji su usledili. Video snimak sa mobilnog telefona omogućio je da ovaj događaj bude dostupan celom svetu. Toga jutra mi se nije doručkovalo.

Ipak, kada čitam o Isusovom pogubljenju, iako je ono daleko užasnije, shvatam da me ono ne pogađa na isti način. Naravno, razlike su očigledne. Sadam je bio zao čovek koji je zaslužio kaznu, a Isus je bio dobar čovek koji nije zaslužio toliku patnju. Sadamova smrt je bila brza i relativno bezbolna; Isusova smrt bila je javno poniženje i bolna agonija. Kako to da o njoj možemo da razmišljamo, a da nas ne dirne? Možda smo postali imuni na takve užase.

Krst je postao opšteprihvaćeni simbol hrišćanstva, ali u prvom veku nije se pominjao po dobru. Film Mela Gibsona *Stradanje Isusovo* zbog svog jezivog sadržaja pokrenuo je raspravu. Raspeće predstavlja varvarski oblik pogubljenja, namerno osmišljen da bi izazvao najužasnije fizičke patnje koje traju što je duže moguće.

Međutim, prema Svetom pismu nije samo fizička patnja ono što je raspeće učinilo tako užasnim za Isusa. Zapravo, nijedan od biblijskih pisaca ne opisuje raspeće detaljno, već se usredsređuje na dublje aspekte Isusovih patnji.

Za vreme raspeća tri sata je vladala potpuna tama. U Svetom pismu, tama je znak Božijeg gneva. Dok Isus umire, Bog iskazuje gnev na taj, vrlo vizuelan način. Isus vapi: „Bože moj, Bože moj, zašto me ostavi?“¹²⁷ Božiji gnev je usmeren ka Isusu. Onaj koji je uživao u večnom odnosu sa svojim Ocem sada je od njega bio odvojen. Još gore, trpeo je gnev svetog Boga zbog greha ovog sveta. Božiji gnev zbog ubistava, silovanja i zlostavljanja dece, kao i sebičnosti, neiskrenosti i ogovaranja izlio se na Isusa. Isus je snosio nepodnošljive posledice zla.

Glavna poruka

Učenje da Isus preuzima kaznu za naše grehe je, kao što smo već videli, u središtu cele biblijske poruke. Pre nego što je Isus i rođen, taj događaj je očekivan i predviđen. Sedamsto godina pre toga njegova smrt je opisana do slikovitih detalja, a objašnjen je i razlog te smrti. Jedan od starozavetnih proroka, Isaija, napisao je: „Kar bješe na njemu našega mira radi.“¹²⁸

Novi zavet se osvrće na ovaj događaj i objašnjava ga. On se javlja kao tema u svakoj knjizi Novog zaveta. Apostol Pavle spominje „hvaljenje krstom“¹²⁹. Petar objašnjava da je, dok je umirao, Isus „na svom telu poneo naše grehe na drvo [druga reč koja se odnosi na krst]“¹³⁰.

Tokom vekova hrišćani su veličali krst i pevali pesme o njemu. Krst nije samo simbol vere, već je i jezgro hrišćanskog

učenja. Hrišćani pevaju o krstu, razmišljaju o krstu i raduju mu se. To se vidi iz činjenice da se Isusove smrti podsećamo svake godine na Veliki petak.

Predivan ili zao?

Zašto bi tako užasan događaj bio temelj na kome je izgrađeno hrišćanstvo? Kako dan Isusove smrti može da se nazove „velikim“? To je zato što je strašnim događajima na krstu ostvareno nešto predivno: naše oprostjenje i pomirenje sa Bogom.

Ipak, ne gledaju svi na raspeće tako. Dok su ga hrišćani u različitim razdobljima i širom sveta slavili, drugi mu se protive i smatraju ga užasnim. Na primer, Ričard Dokins kaže:

„Okajanje grehova, centralnu doktrinu hrišćanstva, opisao sam kao zlonamernu, sadomazohističku i osvetničku. Trebalo bi da je odbacimo kao potpunu ludost, barem zato što svojom sveprisutnošću pomućuje našu objektivnost. Ako je Bog želeo da nam oprostí grehe, zašto nije tako i uradio, bez mučenja i pogubljenja kao otplate?“¹³¹

Kristofer Hičens se slaže i sarkastično primećuje: „Opet imamo oca koji svoju ljubav pokazuje tako što sina podvrgava mučenju do smrti.“¹³²

Međutim, ne protive se samo ateisti ovom pogledu na Isusovu smrt. Prečasni Džefri Džon, sveštenik Anglikanske crkve, rekao je:

„Kakav je to Bog koji se toliko razgnevi na svet i ljude koje je stvorio, a onda, da bi se smirio, traži smrt sopstvenog sina? U svakom slučaju, zašto bi Bog oprostio nama tako što će kazniti nekog drugog? To je više nego nelogično, to je suludo. Bog zbog toga izgleda kao psihopata. Kada bi se neko ljudsko biće ponašalo tako, rekli bismo da je monstrum.“¹³³

Ove ozbiljne optužbe predstavljaju napad na sâm temelj biblijske poruke.

Varljive ilustracije

Neki od razloga zašto se ljudi bune protiv ideje raspeća su načini na koje se ono ponekad tumači. Hrišćanski govornici često koriste ilustracije da objasne zašto je Isus umro. Neke od njih osvetljavaju istinu na vrlo jasan način, ali druge nisu toliko od pomoći i zapravo doprinose tom moralno neodređenom pogledu na Boga.

Jedna od priča koja se često koristi je priča o grupi zatvorenika koji su postrojeni i optuženi za krađu lopate (koja zapravo nije ni ukradena). Rečeno im je da će, osim ako neko ne prizna prestup, svi umreti. Na kraju jedan zatvorenik istupa da prihvati odgovornost i zbog toga je izbatinan do smrti. Bio je nevin, a umro je da spase ostale.

Problem ove priče je to što, kada izvedemo logičan zaključak, ona opisuje Boga kao besnog zapovednika logora koji kažnjava nevinu osobu za zločin koji nije ni počinjen. Taj incident nije morao i nije ni trebalo da se desi.

Druga ilustracija je o ocu koji upravlja pokretnim železničkim mostom. On se sprema da spusti most za voz koji nailazi, kada ugleda svog sina kako se igra u pogonu. Ako spusti most, sin će mu biti smrskan. Ako ne spusti, stotine putnika će se survati u smrt. U posljednjem trenutku on spušta most. Sin mu umire, ali mnogi putnici su spaseni.

Ovo opet dovodi do užasnog pogleda na Boga: Bog namerno šalje svog sina u smrt, protiv njegove volje, da bi spasio druge ljude. Kakav bi se to Bog tako ponašao prema svom sinu?

Zlonameran?

Možda se nekima čini da je Isusovo raspeće najgora vrsta zlostavljanja deteta. Međutim, zlostavljanje deteta se dešava u slučajevima kada dete ispašta protiv svoje volje ili kada nije

dovoljno razumno i zrelo da donosi odluke. U ovom slučaju nijedna od ove dve stvari nije u pitanju.

Isusovi govori otkrivaju da je on svojevolejno, i znajući da će se to desiti, otišao na krst. Njegovo raspeće bilo je njegov izbor, baš kao što je bilo i Očev plan. Isus je rekao: „Niko ga [moj život] ne uzima od mene, nego ga ja sâm od sebe polažem. Imam moć da ga položim, a mogu da ga opet uzmem.“¹³⁴ Ne postoji razjedinjenost između plana Boga Oca i volje Boga Sina. Bog nije kaznio svog sina protiv njegove volje. Raspeće nije zlostavljanje deteta. Isus je znao i u potpunosti razumeo šta će mu se desiti i svojevolejno je umro. Ne radi se o tome da je Isus jedva čekao ono što mu sleduje na krstu. Sveto pismo objašnjava da Isusa nije radost njegove smrti, već radost onoga što će ta smrt doneti, nagnala da uradi ono što je uradio. Zapisano je: „Zbog radosti⁶, koja je bila pred njim – podneo je krst prezrevši sramotu, i seo s desne strane Božijeg prestola.“¹³⁵

Sadomazohista?

Iako je Isus umro svojevolejno, kakav bi to otac koji voli svoje dete želeo da ga tako kazni? Hrišćani nekada spominju „zadovoljenje Božijeg gneva“. To odaje utisak da je Bog Otac emotivno zadovoljen time što je kaznio svog sina. Sveto pismo jasno kazuje da je bio Božiji plan da Isus umre. Jedan od najpoznatijih stihova u Svetom pismu, citiran u prethodnom poglavlju, sadrži reči: „Bog je tako zavoleo svet da je svog Sina dao.“¹³⁶ Jedan drugi stih ide tako daleko da čak kaže: „Ali Gospodu bi volja da ga bije, i dade ga na muke.“¹³⁷

*Sveto pismo jasno
kazuje da je bio
Božiji plan da
Isus umre.*

Iako je jasno da je Bog izlio gnev na Isusa na krstu, ne treba da mislimo da se to desilo iz nekih ličnih razloga. Isus nije

6 Srpski prevodi navode 'umesto radosti'. Grčki jezik dozvoljava oba značenja, prim. prev.

učinio ništa da Bog bude ljut na njega. Ostatak čovečanstva, uključujući nas, zaslužio je da se suoči sa Božijim gnevom. Ipak, kada je Isus umro, na sebe je uzeo zlo ovog sveta, a samim tim i Božiji gnev prema celokupnom zlu. Isus je svojevolejno zauzeo naše mesto i na sebe uzeo ono što mi zaslužujemo.

Božiji gnev nije protivrečan njegovoj ljubavi. Baš zbog toga što nas voli, Bog se i ljuti na nas. Ako ja volim nekoga, sa pravom ću se ljutiti kada ga neko drugi povredi. Kada se ne bih ljutio, to bi pokazalo da ga zapravo ne volim. Isto tako, Bog se ljuti na ljude koji nas povređuju, jer nas voli. To takođe znači da se ljuti i na nas kada, zbog svoje sebičnosti, povređujemo druge.

Mi smo ti koji treba da se suočimo sa Božijim gnevom. Predivno je to što je, kada je umro, Isus uzeo ono što mi zaslužujemo. Bog nije uživao u tome. Kada se kaže „zadovoljenje Božijeg gneva“, ne misli se da je Bog bio srećan zbog Isusove smrti, već da je Božiji pravedan gnev potpuno istrošen, odnosno iscrpljen, i da je ono što su Božija pravda i zakon potraživali bilo ispunjeno. Isus je u potpunosti uzeo Božiji pravedan gnev da taj gnev ne bi morao da se obruši na nas.

Još jedan razlog da odbacimo tvrdnju da je Bog „sadmazohista“ je činjenica da Bog nije nanosio bol nekom drugom pri raspeću. Nije patio neko treći, već sâm Bog, jer Sin i Otac nisu dva odvojena boga, već jedan. Biblija kaže da postoji jedan Bog, ali se otkrio u tri osobe: Ocu, Sinu i Duhu. Neki ovo učenje (o kome se često govori kao o „Trojstvu“) smatraju kamenom spoticanja, ali ne mora da bude. Bog koji je dovoljno velik da stvori ceo svemir trebalo bi da bude – bar na neki način – u potpunosti nama neshvatljiv!¹³⁸

Međutim, iako nije lako razumeti, implikacije toga su značajne, naročito kada se radi o raspeću. To što postoji jedan Bog, a ne trojica, utiče na naš doživljaj Isusove smrti. Na krstu Bog nije kažnjavao nekog trećeg, već se u okviru sopstvenog bića razračunavao sa posledicama našeg greha. Može se čuti

da otac koji kažnjava dete kaže: „Ovo me boli isto koliko tebe.“ Sećam se da sam kao dete stavio plastični tanjir u pantalone pre nego što sam dobio po turu, pa se taj put ova tvrdnja pokazala istinitom.

Sâm Bog je patio na krstu. Na sebe je uzeo bol koji je omogućio da nam bude oprošteno. Predivna je pomisao da je Bog bio spreman da strada zbog nas.

Osvetnik?

Ipak, možda se pitate, zašto je Bog uopšte morao da pati? Zar nije prosto mogao da nam oprost, bez ove odvratne priče o krvi i smrti?

Međutim, kada se radi o opraštanju, da li bilo ko *prosto* oprašta? Jedan moj poznanik bio je svedok pogibije svog prijatelja krivicom pijanog vozača. Kako bi on reagovao da sam mu rekao: „Pa, prosto oprost vozaču“? Ne radi se o tome da je oprostaj nemoguć, ali nije ni lak. Niko ne oprašta tek tako. Opraštanje je uvek bolno.

Naša prirodna reakcija na zlo je želja da se obračunamo. Želimo da drugoj osobi naplatimo istim onim bolom kroz koji smo sami prošli. Kada oprostimo, bismo da ne naplatimo, niti da se obračunamo, već da sami prođemo kroz bol. Što je greh veći, teže nam je da oprostimo. Vidimo kako je ovo na krstu sprovedeno u delo u kosmičkim razmerama. Umesto da poravna račune, sâm Bog prolazi kroz bol zbog naših greha, da bismo mi dobili oprostaj.

Oprostaj nije lak, on je bolan. Nije ni jeftin, već skupo košta. Ako pozajmim svoj auto prijatelju, a on ga zbog loše vožnje slupa, mogu da odlučim da mu oprostim, ali ne mogu onda da mu pošaljem račun za popravku. Kada oprostim, biram da sâm platim cenu rešavanja problema.

Bog je na krstu platio cenu i preuzeo bol oprostjenja. Naš greh i pobuna protiv Boga imaju posledice i moraju biti plaćeni, ali cenu je platio Isus.

Imajmo na umu kraj priče

Čari Harija Potera sam otkrio nešto kasnije od ostatka sveta. Kada je većina ljudi već pročitala sedmi deo, ja sam tek počinjao da čitam prvi. Bilo je opasno čitati u to vreme jer je ljudima vrlo lako moglo da se omakne da kažu šta se desilo u kasnijim delovima. Baš to se i desilo nekoliko nedelja kasnije, dok sam ćaskao sa jednim prijateljem. Pretpostavljajući da čitam poslednji deo, izletela mu je važna informacija o događajima na kraju pretposlednjeg dela. Bio sam veoma iznerviran, ali moram priznati, izvinio mi se i čak mi je kupio tu knjigu na poklon.

Pošto sam saznao tu informaciju, doneo sam određene zaključke o likovima u knjizi. Neke sam video u potpuno drugačijem svetlu. Međutim, kada sam konačno stigao do kraja poslednjeg dela, bio sam zapanjen. Shvatio sam da sam doneo neke pogrešne zaključke. Nisam čuo celu priču. Tek na kraju poslednje knjige mogao sam da donesem tačan sud.

Ako posmatramo Isusovo raspeće van konteksta, može se desiti da donesemo svakakve pogrešne zaključke o Božijem karakteru. Isusovo raspeće je u središtu priče, ali svakako da nije i kraj. Isus je svojevolumeno otišao na krst jer je znao šta će time postići. U Svetom pismu imamo nagoveštaj kraja priče. Tamo piše da je Isusovo raspeće dovelo do spasenja miliona ljudi iz celog sveta tokom vekova. Ti ljudi uživaju u obnovljenom svetu u svoj njegovoj slavi, sa Isusom, istinskim i pravim carem koji vlada nad celim svetom, i to ništa ne može da pokvari – čak ni smrt. To je predivna nada koju možemo imati zbog toga što je Isus raspet.

Uništavanje naše jedine nade

Jednog doktora iz Amerike su usred noći pozvali da operiše devojčicu koja je doživela ozbiljnu nesreću. Ustao je što je brže mogao, uskočio u kola i krenuo ka bolnici. Na putu donde morao je da stane na semaforu. Dok je čekao zeleno svetlo, jedna

cigla je uletela i razbila mu prozor. Nakon nekoliko trenutaka neko ga je izvlačio iz automobila. Napadač ga je ostavio pored puta i odvezao se njegovim kolima.

Ustao je sa zemlje i konačno uspeo da nađe taksi i stigne do bolnice, ali mu je predugo trebalo. Dete je umrlo. Pitali su ga da li bi saopštio vesti roditeljima. Kada je kročio u čekaonicu, video je par sa kojim je trebalo da razgovara. Odjednom je primetio da mu otac izgleda poznato. Bio je to isti onaj čovek koji mu je ukrao automobil. U očajničkom pokušaju da sam stigne do bolnice, čovek je uništio svoju jedinu nadu. Sprečio je osobu koja je mogla da mu spase ćerku da na vreme dođe do bolnice.

Ako odbacimo rassetog Hrista, odbacujemo svoju jedinu nadu. Samo Isus se razračunava sa suštinom problema čovečanstva. Jedino u Isusovoj smrti možemo pronaći mogućnost za pravi oproštaj i izmirenje sa Bogom. Bog nije zlonameran ni sadomazohista, a nije ni osvjetnik. Isusovo raspeće nam svedoči o njegovoj beskonačnoj ljubavi i mudrosti. Ako odbacimo krst, biće to na našu štetu.

11. SILAN, PUN LJUBAVI I PREDIVNE MILOSTI

Kakav je to čovek koji odbacuje tako dobrog Boga?

Bilo je vreme izbora i, dok sam vozio putem, veliki bilbord mi je privukao pažnju. Na njemu je bilo lice poznatog političara. Isprva sam pomislio da je to reklama za njegovu stranku, ali ubrzo sam primetio da je slika izmenjena. Na njoj su sada bile demonske oči i đavolski rogovi. To je bila prljava kampanja njegovih političkih protivnika.

U politici prljave kampanje mogu biti veoma uspešne. Umesto da se objektivno razgovara o činjenicama, česti su pokušaji prljanja reputacije političkih protivnika. Desi se da u štampu procure detalji o eksperimentisanju sa drogama određenog političara u vreme dok je bio tinejdžer. Naravno, ponekad takve kampanje mogu da se obiju o glavu onima koji se njima služe. Kada se to desi, često se otkrije više o osobinama onih koji su započeli takvu kampanju negoli osobe protiv koje je kampanja usmerena.

Postoji li mogućnost da se tokom istorije čovečanstva odigrava jedna prikrivena, ali još uspešnija prljava kampanja? Samo, ta kampanja nije protiv nekog političara ili slavne ličnosti, već protiv samog Boga. Da li ste se nekada zapitali za-

što je hrišćanstvo nebrojeno puta marginalizovano u javnosti? Zašto se hrišćanima u medijima ljudi tako često podsmevaju i rugaju? Šta je to što ateiste kao što je Ričard Dokins čini tako ostrašćenim u njihovom odbacivanju Boga, za koga čak ne veruju ni da postoji? Zašto je Sveto pismo vekovima češće bilo predmet kritičkih rasprava od bilo koje druge knjige, a ipak ga i dalje čitaju i u njega veruju milioni?

Iz iskustva znam da većina ljudi ne odbacuje hrišćanstvo zato što su ih dokazi ubedili da ono nije istinito. Većina ljudi nije čak ni razmotrila dokaze. Sećam se da sam jednom držao govor na 'puding večeri'⁷ na nekom fakultetu. Nakon toga zapričao sam se sa jednim mladićem dok smo navaljivali na treću porciju pusla-pite sa limunom. Super smo se ispričali, dok je on postavljao pitanja kojih mi se čini da je bilo sto i jedno. Pre nego što smo završili, postavio sam mu pitanje: „Kada bi bio zadovoljan svim mojim odgovorima“, pitao sam, „da li bi postao hrišćanin?“ Zamislio se za trenutak, a zatim sasvim samouvereno odgovorio: „Ne.“

U nastavku razgovora postao mi je jasan njegov pravi problem sa Bogom. Nije mu uopšte bilo važno da li je hrišćanstvo istinito ili ne. Čak i da jeste, on i dalje ne bi verovao. Njegov pravi problem bio je u tome što hrišćanstvo prosto ne zvuči dovoljno dobro. Nije želeo da poveruje u Boga koji deluje tako zastarelo, represivno i dosadno. Osećao je da mu je bolje bez njega. Ali kako je to zaključio? Da li je Božija reputacija umrljana?

Sveopšta prljava kampanja

Skoro na početku Prve knjige Mojsijeve čitamo o prvoj prljavoj kampanji u istoriji čovečanstva. Iza nje stoji sâm Sotona. U pokušaju da odvрати ljude od Boga njegova taktika nije da porekne da Bog postoji. Ono što radi mnogo je suptilnije: on dovodi u pitanje Božiju dobrotu. Odajući utisak da Bog ljudi-

⁷ Zabava na kojoj se služe sve vrste slatkiša, prim. prev.

ma uskraćuje dobre stvari, navodi čovečanstvo da odbaci Boga i time uništava svet. Njegova taktika je uspešna. Kao što smo već videli, još od prvog čina pobune protiv Boga čitav svet trpi posledice.

Sotonina taktika se nije promenila. On zna da ne mora da nas navede da poreknemo Božije postojanje kako bi nas naveo da ga odbacimo. U dubini duše imamo tračak sumnje da on ipak postoji, ali ako sumnjamo u njegovu dobrotu, možemo bezbrižno da živimo po svojoj volji. Ne samo to, već ćemo sebe ubediti da smo slobodni i da možemo više da uživamo u životu.

Dok nastavljamo da čitamo starozavetne priče, vidimo kako se nastavlja prljava kampanja. Bog poziva određeni narod da bude njegov. Izbavlja ih iz ropstva i odvodi u zemlju koja će im pripasti. Na tom putu ih na čudesne načine štiti i svakodnevno brine o njima. Ipak, i pored svih pokazatelja Božije dobrote, pobunili su se protiv njega. Zaključili su: „Mrzi nas Gospod, zato nas izvede iz zemlje Misirske... da nas potre.“¹³⁹ Kao da su bili slepi za sve dokaze Božije dobrote, a posledice njihove pobune su bile kobne.

Kampanja se vodi i u Novom zavetu. Jednom prilikom Isus je na čudesan način iscelio čoveka od slepila.¹⁴⁰ Iako su videli ovaj divan čin milosrđa, religijske vođe su bile uvređene. Kako se Isus usuđuje da uradi tako nešto na jevrejski sveti dan? Isus ukazuje na ironiju u ovoj situaciji. Slepi čovek sada vidi, a oni koji tvrde da vide zapravo su slepi. Oni svakodnevno provode vreme sa najboljim čovekom koji je ikada živio, a ipak na kraju planiraju njegovo ubistvo.

Sotonina taktika je i danas ista. Sveto pismo kaže: „Bog ovoga sveta [jedan od opisa Sotone u Svetom pismu] oslepio [je] njihove neverničke misli, da ne vide prosvetljenje od evanđelja o slavi Hristovoj, koji je slika Božija.“¹⁴¹ Mi smo slepi za dobrotu koju je Bog pokazao kroz Isusa.

Kada je prljava kampanja u pitanju, najbolje prolazi lukavstvo, tako da Isus nije uvek predstavljen kao loš. Umesto toga, on se odbacuje kao nevažan. Hrišćani trpe ruganja da su staromodni. Bog se okrivljuje zato što ne zaustavlja patnju i probleme životne sredine. O crkvama se govori samo kada upadnu u probleme ili raskole. Religija se posmatra na izvor sveg nasilja. Predivan način za izmirenje sa Bogom doživljava se kao sitničav i isključiv, a Božija pravda izgleda kao nepravda. Hristovo stradanje se odbacuje kao nerazumno i kao znak slabosti.

Početak uviđanja

Uživao sam da gledam *Vreme za crtanje* Rolfa Harisa. U jednom delu emisije on bi crtao dobro poznati lik iz crtača i, dok bi to radio, stalno bi publici postavljao pitanje na svom izrazitom australijskom naglasku: „Možete li da pogodite ko je ovo?“ U početku bi izgledalo da crtež ne liči ni na šta: bio bi to samo nasumičan skup crta i švrljotina. Zatim, malo po malo, pojavljivali bi se delovi tela: usta, uvo, oči, i odjednom bi sve postalo jasno.

Dok ste čitali ovu knjigu, nadam se da ste možda počeli jasnije da uviđate kakav je to Bog opisan u Bibliji. Možda vam optužbe, kada razmislite o njima, i nisu onako nepobitne kao što ste ranije mislili. Bog nije zli tiranin kao što neki žele da nas uvere. Zapravo, neverovatno je dobar i potpuno pouzdan.

Videli smo da Bog nije dalek i nezainteresovan, već da nam se jasno otkrio. Ne samo kroz sve što je stvoreno oko nas i kroz našu savest – Bog se najjasnije pokazao kroz Isusa. Tvrdnje koje je Isus izrekao toliko su duboke da ne možemo reći da su nevažne. One utiču na svako ljudsko biće u svemiru.

Bog nije neosetljiv za probleme ovog sveta. Patnja je stvarna i bolna, ali videli smo da Bog nije kriv za nju. On ne samo da je sâm prošao kroz patnju na krstu, već je uradio nešto po tom pitanju. Čak i fizički svet u kome živimo je važan Bogu.

On želi da ga čuvamo i daje nam predivnu nadu da će svet jednog dana biti obnovljen i savršen. Sve ono što kvari ovaj svet nestaće.

Nažalost, rat, nasilje i licemerje i dalje predstavljaju stvarnost u svetu. Ponekad su za njih krivi ljudi koji tvrde da slede Boga. Međutim, videli smo da su tokom istorije Boga često pogrešno predstavljali oni koji su ispovedali da su njegovi sledbenici. Oni su bili nedosledni Isusovom učenju i pogrešno su tumačili Sveto pismo. Istinski Isusovi sledbenici su oni koji ozbiljno shvataju njegove zapovesti da vole svoje neprijatelje. Dosledno hrišćanstvo će pozitivan uticati na društvo, kao što se to dešavalo u prošlosti. Iako su se neke crkve udaljile od Isusovog učenja, prave hrišćanske zajednice su divna mesta. Poruka hrišćanstva oslobađa ljude stavova punih osude i dozvoljava im da budu prihvaćeni onakvi kakvi jesu.

Mnogima hrišćanstvo možda izgleda kao sitničavo i isključivo. Ipak, videli smo da je u svojoj mudrosti, Bog osmislio put kroz koji je omogućio da mnogi ljudi stupe u odnos sa njim. Ne bi trebalo da se žalimo što postoji samo *jedan* put, već treba da budemo zahvalni što put ipak postoji. Oproštaj i prihvatanje nisu dostupni samo nekima, već svima koji će se pouzdati u Isusa. Život po njegovoj volji nije ograničen i represivan. Čak i biblijska zamisao za seks je za naše dobro. Živeti po Božijem znači živeti na onaj način za koji smo stvoreni, uz doživljaj stvarne radosti i trajnog zadovoljstva.

Kada razmišljamo o paklu, možda nam deluje da je Bog nepravedni tiranin. Ipak, baš zbog svoje dobrote, on je i odredio dan kada će pravda biti zadovoljena. Svaka nepravda biće ispravljena, jer Bogu je istinski stalo do nas. Iako njegov sud nosi ozbiljne posledice po nas, zbog naših greha, on nudi način da budemo spaseni. Svojom smrću na krstu preuzeo je kaznu koju smo mi svojim gresima zaslužili. Isusova svojevolsna žrtva nam omogućava da dobijemo oproštaj i da stupimo u odnos sa Bogom.

Sumnjajte u svoju sumnju

Možda ipak još niste ubeđeni. Možda ste se čak setili još nekih pitanja dok ste čitali odgovore na ova. Mislite da i dalje imate dovoljno razloga da ne morate mnogo da menjate svoja razmišljanja. Ako smatrate da je tako, dobro je zapamtiti da, kada je u pitanju Bog niko nije objektivan. Ne samo da na nas utiče Sotonina prljava kampanja, već smo i sami pristrasni. Kada donosimo odluke, na nas, osim onoga što se čini istinitim, utiče i ono što želimo da bude istinito.

Jedno veče sam se vozio gradom da se nađem sa nekim prijateljem. Dok sam se približavao semaforu, svetla su počela da se menjaju. Provukao sam se pre nego što se promenilo u crveno – ili sam bar tako mislio. Nakon nekoliko trenutaka video sam plavo trepćuće svetlo u retrovizoru. Zaustavio sam kola pokraj puta, očekujući da onaj ko je iza mene prođe pored. Na moje iznenađenje, taj vozač se takođe zaustavio, tik iza mene. Iz nekog razloga pomislio sam da je prava slučajnost što je stao baš na istom mestu gde i ja. Tek kada se čovek u uniformi uputio prema mojim kolima, shvatio sam da nešto nije u redu.

Kada donosimo odluke, na nas, osim onoga što se čini istinitim, utiče i ono što želimo da bude istinito.

U tom trenutku našao sam se pred izborom. Mogao sam da probam da se pravdam za ono što se desilo ili da se ponašam odgovorno. Mogao sam da kažem kako sam pretpostavio da svetla nisu bila svetla policijskog automobila, već samo odrazi svetla sa okolnih zgrada. Zvuk sirene je mogao da bude škripanje mojih kočnica a osoba koja mi se približavala neki čovek u otmenom odelu. Mogao sam da smislim opravdanja i izvučem se. Ali istina bi me uskoro sustigla – doslovno! Mnogo je bolje suočiti se sa situacijom. Nisam želeo da ispadne tako, ali desilo se (sva sreća, policajac je bio dobro raspoložen tog dana).

Možda ste, dok ste čitali ovu knjigu, osetili nelagodnost. Šta ako je ovo istina? Uvek možemo da smislimo još izgovora, koji nas mogu naizgled zadovoljiti, ali ostaje pitanje koje nam ne daje mira: šta ako Bog koga sam odbacio nije onakav kakav sam mislio da jeste? Šta će to značiti za mene?

Suočavanje sa istinom

Jedan prijatelj mi je ispričao svoje neprijatno iskustvo koje je imao dok je bio u kupovini. Nakon što je pazario pomislio je da mu je prodavačica vratila manje kusura. Mislio je da je prodavačici dao novčanicu od 10 funti, a dobio je kusur za samo 5 funti. Zahtevao je da mu se vrati ostatak kusura, kada je čovek u redu iza njega rekao da je zapravo dao samo 5 funti. Osećao se užasno. Nije pogrešila prodavačica, već on.

Šta ako je ovo istina?

Jedan od razloga zašto ne želimo da se suočimo sa Božijom dobrotom je zato što bi to promenilo način na koji vidimo sebe. Onakav Bog kakvog opisuje Ričard Dokins može da učini da se osećamo dobro u sopstvenoj koži. U poređenju sa takvim Bogom mi smo dobri, brižni ljudi vredni poštovanja. On je taj koji greši, a ne mi. Međutim, šta ako je zapravo obrnuto? Šta ako je Bog dobar, a mi nismo?

Posledice odbacivanja takvog Boga bile bi prilično ozbiljne. To znači da bismo ceo život proveli odbacujući dobrog Tvorca svemira punog ljubavi. Živeli bismo u njegovom svetu, a ipak ga ignorisali.

Imam prijatelja koji je pilot. On mi je rekao da ako mislite da postoji neki problem na avionu, ono što ne smete da uradite je da ga ignorišete! To je dobar savet i u ovom slučaju. Nemojte prosto da odlučite da ignorišete ono za šta smo se uverili da je istina o Bogu i da se nadate da će nestati. Učinite nešto po tom pitanju.

Dakle, šta onda možemo da učinimo?

Zaokret

Isus kaže da je na nama da se „pokajemo i verujemo“¹⁴². Pokajati se znači načiniti zaokret. To je ono što mi moja auto-navigacija govori da uradim svaki put kada krenem pogrešnim putem dok vozim. Potreban nam je ogroman zaokret u razmišljanju o Bogu. Više nisam ja u središtu, a Bog izvan mog života, niti sam ja dobar čovek koji sudi Bogu. Od sada Bog stupa na pozornicu. Njegovi putevi su dobri, a ja stavljam tačku na svoju nezavisnost. Živeću po njegovoj volji.

Sećam se da sam razgovarao sa jednim studentom u *Hrišćanskoj uniji*. Godinu dana pre toga dolazio je na neke od događaja te organizacije. Bio je ateista i bio je raspoložen za dobru raspravu. Uveren da može da ih ubedi da greše, uživao je u raspravi sa hrišćanima posle sastanaka. Međutim, što je više pitanja postavljao, sve je više dovodio u pitanje svoje stavove. Konačno, suočio se sa onim čega je već neko vreme bio svestan, ali nije hteo da prizna: Bog ne samo da postoji, već je i dobar. Ali kako Bog može da prihvati nekoga kao što je on?

Verovanje

Sveto pismo kaže da, čak i dok smo još živeli po svome, Bog nam je pružio mogućnost da mu se vratimo. U Poslanici Rimljanima piše: „Bog pokazuje svoju ljubav prema nama time što je Hristos umro za nas kada smo još bili grešnici.“¹⁴³ Neverovatno je to da pre nego što smo i mislili o Bogu on je već mislio na nas; pre nego što smo uopšte i pomišljali da mu se obratimo, on nam je pružio oprostjenje.

Kada je Isus umro, uzeo je na sebe kaznu za to što smo se pobunili i odbacili ga. Obračunao se sa našim problemom i omogućio nam da se vratimo u odnos sa Bogom. Mi treba da napravimo korak i poverujemo. Vera nije nešto nerazumno što odlikuje čudne i religiozne ljude, već nešto što ispoljavamo na različite načine, svakodnevno. Ona podrazumeva pouzdanje u nešto za šta smo ubeđeni da je vredno poverenja.

Isus kaže da treba da poverujemo u njega. Kada to uradimo, primamo njegov oproštaj i Bog nas prihvata. Njegovo delo dovoljno je da se suoči sa veličinom naših potreba. Mi smo buntovnici kojima treba izbavljenje. Isus je došao da bi nam to izbavljenje dao.

Kakav je to Bog?

Videli smo da je, nasuprot uvreženom mišljenju, biblijski Bog stvaran i potpuno dobar. Jasan je i relevantan, brine za svet i razume patnju ljudi koji žive na njemu. Potpuno je dosledan i zadivljujuće strpljiv. U svojoj mudrosti i brizi otkrio nam je kako najbolje možemo živeti. On daje život, saosećajan je, milostiv i pun ljubavi. Kako ćemo mu uzvratiti? Hoćemo li podleći Sotoninoj prljavoj kampanji i sopstvenoj pristrasnosti? Ili ćemo se suočiti sa istinom o Bogu i poverovati u njega za svoje dobro?

12. DA PREĐEMO NA TEBE

Da li misliš da treba nešto da uradiš u vezi sa ovim što sada znaš? Možda nemaš baš sve odgovore na pitanja, ali ono što znaš te je ubedilo. Shvataš da ima smisla verovati da je Bog i dobar i vredan poverenja. Baš sada bi mogao da učiniš nešto po tom pitanju, a sjajan početak bi bio da razgovaraš sa Bogom. Reci mu da ti je žao zbog onoga kako si se odnosio prema njemu i zamoli ga da ti oprost i da te prihvati na osnovu onoga što je Isus uradio. Odluči da od sada živiš sa njim tako da on bude u središtu tvog života.

Ako je to nešto što znaš da treba da uradiš, može ti pomoći sledeća molitva. Slična je onoj koju sam ja molio kada sam poverovao u Isusa. To nije neka čarobna formula, već je način da Bogu iskažemo ono o čemu razmišljamo. Zašto je ne bi pročitao i razmislio o njoj? Ako ova molitva važi za tebe, onda se obrati Bogu, naglas ili u sebi.

Nebeski Oče,

Žao mi je što sam te odbacivao. Oprosti mi zbog stvari koje sam radio a koje pokazuju da sam živeo po svojoj, a ne po tvojoj volji. Mnogo ti hvala što si u svojoj ljubavi planirao da me izbaviš iz buntovništva. Hvala ti što je Isus svojevolutno umro da bi meni

bilo oprošteno. Molim te oprosti mi i pomozmi mi da od sada živim po tvojoj volji, i budi u središtu mog života.

Amin.

Šta ako nisi?

Možda se nisi osećao spremnim da preduzmeš taj korak. Nadam se da ti je barem postalo jasno da je to veoma važno. Stvari o kojima smo govorili su od večne važnosti. Bilo bi sjajno da nađeš mesto gde možeš detaljnije da proučavaš kakav je Bog i da nastaviš da postavljaš pitanja. Predlažem ti da posetiš stranicu Evanđeoskog udruženja studenata u Srbiji, EUS, www.eus.rs i informišeš se o njihovim aktivnostima.

Šta ako jesi?

Ako jesi molio ovu molitvu, onda čestitam! Najvažnija i najbolja odluka koju možemo doneti jeste da poverujemo u Isusa Hrista. Pretpostavljam da se pitaš šta i kako sada.

Reci ljudima da si hrišćanin

U ovoj knjizi smo otkrili da hrišćanstvo nije tek neka privatna vera ili filozofija. To je opšte poznata istina o pravom Bogu koji se objavio. Deo hrišćanskog života podrazumeva da otvoreno kažemo da verujemo u njega. Kada otkrijemo istinu o Bogu i njegovoj dobroti, onda je prirodno da želimo da i drugi to uvide. Neće biti lako reći istinu ljudima jer je Sotonina prljava kampanja vrlo uspešna. Seti se, i na nas je neko vreme delovala. Bog, ipak, može da nas upotrebi da pomognemo ljudima da otkriju istinu o njemu.¹⁴⁴

Sazrevati u odnosu sa Bogom

Već smo videli delić Božije predivne dobrote. Hrišćanski život znači početak putovanja na kome sve više otkrivamo o Bogu.

Odnos sa njim će se produbljivati što ga bolje budemo razumevali.

Predstave mnogih ljudi o Bogu zasnovane su više na njihovim osećanjima nego na objektivnoj istini. Ako želimo da bolje upoznamo Boga, ne treba da se oslanjamo na osećanja. Dobro je da čitamo Sveto pismo, gde objektivno možemo da razumemo više o Bogu dok nam se on otkriva. Dok to radimo, naš odnos sa njim se produbljuje.

Sa Bogom možemo i da razgovaramo. Dok se molimo, Bogu se obraćamo isto onako kako bismo razgovarali sa prijateljem. Ne moramo da koristimo ustaljene reči ili fraze. Možemo mu zahvaljivati za ono što otkrivamo o njemu i tražiti pomoć da živimo po njegovoj volji. Pošto je dobar, Bogu možemo poveriti ono što nas muči, znajući da je njemu stalo.

Nemoj biti sam

Bog je osnovao crkvu, predivnu zajednicu ljudi koji su otkrili njegovu dobrotu i poverovali u njega. Njegova namera je da i ti budeš njen deo. Kao neko ko je ostvario odnos sa Bogom, već si deo njegove globalne zajednice. Najverovatnije se negde u tvojoj blizini sastaje i neka lokalna zajednica. Potraži crkvu čiji su pogledi na Boga oblikovani onime što kaže Sveto pismo i u kojoj se mnogo govori o Isusu.

Uživaj

Hrišćanski život podrazumeva život kakav treba da bude a da je Bog u njegovom središtu. Hrišćanstvo ne znači propustiti život, već otkriti ga u svoj njegovoj punini. To ne znači da će uvek biti lako. Često će to značiti borbu protiv društvenih vrednosti koje te okružuju. Ipak, vredno je truda. Bog je dobar i možemo se pouzdati u njega.

Ako želite da mi postavite neko pitanje, molim vas da ne oklevate da mi pišete. Posetite veb-sajt www.motsy.org.

Beleške

- 1 Izdavačka kuća *Inter-Varsity Press*, prim. prev.
- 2 Ričard Dokins, *Zabluda o Bogu (Heliks, Smederevo, 2007; prevod Aleksandra Stojanović, Katarina Ješić i Ana Ješić)*, str. 49.
- 3 Kristofer Hičens, *Bog nije veliki (Peščanik, Beograd, 2008; prevod Aleksandra Kostić)*, siže sa korica.
- 4 Skroz glup, prim. prev.
- 5 Sa albuma Frenka Zape, *You Are What You Is (Munchkin Music, ©1981)*. Sva prava zadržana. Korišćeno po dozvoli.
- 6 Ričard Dokins, *Zabluda o Bogu (Heliks, Smederevo, 2007; prevod Aleksandra Stojanović, Katarina Ješić i Ana Ješić)*, str. 66.
- 7 Izumitelj usisivača, prim. prev.
- 8 Kristofer Hičens, *Bog nije veliki (Peščanik, Beograd, 2008; prevod Aleksandra Kostić)*, str. 269.
- 9 Sveto pismo, Poslanica Rimljanima, 1,20.
- 10 Džejms Sajer, *Why Should Anyone Believe Anything at All? (Downers Grove, IVP, 1994.)*, str. 171
- 11 Sveto pismo, Evanđelje po Jovanu, 1,1.
- 12 Sveto pismo, Evanđelje po Jovanu, 1,14.
- 13 Ričard Dokins, *Zabluda o Bogu (Heliks, Smederevo, 2007; prevod Aleksandra Stojanović, Katarina Ješić i Ana Ješić)*, str. 108.
- 14 Sveto pismo, Poslanica Jevrejima, 1,1.
- 15 Ako želite da dobijete primerak Evanđelja po Marku (na engleskom jeziku, prim. prev.), molim vas pošaljite mi imejl sa vašim imenom i adresom na Michael@motsy.org, a ja ću vam ga rado poslati.
- 16 Evanđelje po Luki, 4,18-19.
- 17 Evanđelje po Luki, 4,21.
- 18 Evanđelje po Jovanu, 8,53.
- 19 Ili „Ja jesam“, prim. prev.
- 20 Evanđelje po Jovanu, 8,58.
- 21 Evanđelje po Jovanu, 14,6.
- 22 Evanđelje po Jovanu, 14,9.
- 23 Evanđelje po Jovanu, 11,25.
- 24 Evanđelje po Mateju, 28,19-20.
- 25 Evanđelje po Jovanu, 3,14-15.
- 26 K.S. Luis, *God in the Dock*, (Grand Rapids (MI), Eerdmans, 1994).

- 27 Ričard Dokins, *Zabluda o Bogu (Heliks, Smederevo, 2007; prevod Aleksandra Stojanović, Katarina Ješić i Ana Ješić)*, str. 105.
- 28 Srpski prevod u izdanju *Heliks, Smederevo, 2007.* kaže „pogrešno shvaćen“, prim. prev.
- 29 Evanđelje po Jovanu, 3,16-17.
- 30 Uz pretpostavku da je potrebno dvadesetak minuta da se pročita jedno poglavlje i iz trenutnih statistika Svetske zdravstvene organizacije i Ujedinjenih nacija.
- 31 Procenjuje se da je oko dvesta miliona ljudi, ili u proseku 5 479 ljudi dnevno ginulo u toku XX veka u ratovima, sukobima, masakrima i nasilnim konfliktima (<http://users.erols.com/mwhite28/warstat8.htm>). U terorističkom napadu u SAD 11. septembra 2001. poginulo je 2 998 ljudi. (http://en.wikipedia.org/wiki/September_11,_2001_attacks).
- 32 Ričard Dokins, *River out of Eden: A Darwinian View of Life* (London, *Phoenix*, 1995), str. 133.
- 33 Prva knjiga Mojsijeva, 1,31.
- 34 Poznata britanska firma koja se bavi prodajom knjiga, časopisa i novina, prim. prev.
- 35 Prevod D. Čarnića, kao i Vuka Karadžića kaže samo „uzdiše i muči se“, prim. prev.
- 36 Poslanica Rimljanima, 8,20 i 8,22.
- 37 Evanđelje po Marku, 7,21-22.
- 38 Uobičajena je šala u Britaniji na račun ove omražene grupe ljudi da vam se obraćaju samo kad vam pišu kaznu, prim. prev.
- 39 Evanđelje po Luki, 13,2-3.
- 40 Evanđelje po Luki, 13,3b.
- 41 Druga poslanica Petrova, 3,9b.
- 42 Problem bola, knjiga nije prevedena kod nas, prim. prev.
- 43 Razmišljanja o patnji, knjiga nije prevedena kod nas, prim. prev.
- 44 Džon Stot, *The Cross of Christ* (Nottingham, *IVP*, 2006), str. 335-336.
- 45 Džejms Sajer, *Why Should Anyone Believe Anything at All?* (Downers Grove, *IVP*, 1994.), str. 188.
- 46 Poslanica Rimljanima, 8,32.
- 47 Otkrivenje Jovanovo, 2,1-5.
- 48 Poslanica Rimljanima, 8,18.
- 49 <http://news.bbc.co.uk/1/hi/sci/tech/7203313.stm>
- 50 U govoru u emisiji *Start the Week*, na radiju BBC, 21. januara 2007.

- 51 Statistike UN, Biroa za popis stanovništva SAD, WRI i *Programa UN za zaštitu životne sredine*.
- 52 Citirano u knjizi: Ričard Dokins, *Zabluda o Bogu (Heliks, Smederevo, 2007; prevod Aleksandra Stojanović, Katarina Ješić i Ana Ješić), str. 282.*
- 53 Prva knjiga Mojsijeva, 1.
- 54 Poslanica Rimljanima, 8,21.
- 55 Evanđelje po Jovanu, 1,14.
- 56 Prva poslanica Jovanova, 1,1, izmenjen stih, prim. prev.
- 57 Ovaj koncept se javlja u knjizi Džona Stota, *Issues Facing Christians Today* (London, Marshall Pickering, 1990), str.117.
- 58 Psalam 24,1.
- 59 Psalam 115,16.
- 60 Otkrivenje Jovanovo, 14,13.
- 61 Kristofer Hičens, *Bog nije veliki (Peščanik, Beograd, 2008; prevod Aleksandra Kostić), str. 26.*
- 62 U Londonu, 7. jula 2005, muslimanski bombaši samoubice izvršili su seriju napada na taj grad, prim. prev.
- 63 Barutna zavera je neuspeli pokušaj atentata na engleskog kralja Džejmsa I, koji je izvela grupa engleskih katolika vođena Robertom Ketsbijem 1605. godine, prim. prev.
- 64 Ričard Dokins, *Zabluda o Bogu (Heliks, Smederevo, 2007; prevod Aleksandra Stojanović, Katarina Ješić i Ana Ješić), str. 22.*
- 65 Engleski prevodi navode 'religijskog' dok naš prevod navodi samo 'ubedenja', prim. prev.
- 66 Blez Paskal, *Misli (BIGZ, Beograd, 1988, prevod Jelisaveta Ibrovac-Popović i Miodrag Ibrovac), str. 378.*
- 67 Alister I. Megra i Džoana K. Megra, *The Dawkins Delusion?* (London, SPCK, 2007), str. 50.
- 68 Tribjut bendovi sviraju muziku jednog određenog benda, naročito ako se taj bend raspao, prestao da svira ili ako članovi više nisu živi, prim. prev.
- 69 Ime paba, prim. prev.
- 70 Boemska rapsodija, prim. prev.
- 71 Evanđelje po Jovanu, 4,21 i 4,23.
- 72 Vidi Evanđelje po Marku, 8,27-33.
- 73 Vidi Poslanica Efescima, 6,10-18.

- 74 Za neke primere vidi Džon Polok, *A Fistful of Heroes: Great Reformers and Evangelists* (Basingstoke, Marshal Pickering, 1988).
- 75 Evanđelje po Luki, 9,51-56.
- 76 Evanđelje po Mateju, 5,9 i 5,44.
- 77 Evanđelje po Luki, 23,34.
- 78 Vidi Evanđelje po Marku, 7,20-23.
- 79 Knjiga proroka Isaije, 2,4.
- 80 Poslanica Efescima, 3,10.
- 81 Evanđelje po Mateju, 9,9-13.
- 82 Evanđelje po Mateju, 7,21.
- 83 Evanđelje po Mateju, 23.
- 84 Pročitajte o ovome u Evanđelju po Jovanu, 2,13-25.
- 85 Prva poslanica Korinćanima, 15,3.
- 86 Evanđelje po Luki, 18,9-14.
- 87 Prva knjiga Mojsijeva, 1,31.
- 88 Otkrivenje Jovanovo, 21,1.
- 89 Otkrivenje Jovanovo, 21,4.
- 90 Evanđelje po Jovanu, 3,7.
- 91 Adaptirano na osnovu ilustracija Majka Kejna, *Real Life Jesus*.
- 92 Druga poslanica Korinćanima, 5,17 (parafraza).
- 93 Pogledajte http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk_politics/6219626.stm
- 94 Pogledajte <http://news.bbc.co.uk/1/hi/uk/4125229.stm>
- 95 Prva knjiga Mojsijeva, 12,3.
- 96 Parafraza stiha iz Evanđelja po Luki 2,10: „velika radost koja će biti svemu narodu“.
- 97 Evanđelje po Jovanu, 4,42.
- 98 Dela apostolska, 1,8.
- 99 Otkrivenje Jovanovo, 7,9.
- 100 Citirano u Niki Gambl, *Searching Issues* (Istborn, Kingsvej, 2004), str. 39.
- 101 Citirano u Niki Gambl, *Searching Issues*, str. 39.
- 102 Prva knjiga Mojsijeva, 1,31.
- 103 Prva poslanica Korinćanima, 7,5.
- 104 Prva knjiga Mojsijeva, 2,24.
- 105 Evanđelje po Mateju, 19,5.

- 106 Verovatnoća je 60% da će se razvod desiti nakon osam godina braka među parovima koji su pre braka živeli zajedno: statistika citirana u Niki Gambl, *Searching Issues*, str. 44.
- 107 http://health.discovery.com/centers/loverelationships/articles/marriage_myths.html
- 108 Prva poslanica Korinćanima, 6,18.
- 109 Poslanica Rimljanima, 1,25.
- 110 Vidi Poslanica Efescima, 5,22-33.
- 111 Evanđelje po Jovanu, 17,3.
- 112 Prva poslanica Jovanova, 1,9.
- 113 Evanđelje po Jovanu, 10,10.
- 114 Evanđelje po Luki, 16,19-31.
- 115 Evanđelje po Marku, 9,48.
- 116 Evanđelje po Mateju, 8,12.
- 117 Evanđelje po Mateju, 25,41.
- 118 Poslanica Rimljanima, 2,5.
- 119 Dela apostolska, 17,31.
- 120 Ijan Rankin, *Tajms*, 20. novembar, 2002.
- 121 Evanđelje po Marku, 7,20-23.
- 122 Psalmi, 51,4.
- 123 Evanđelje po Luki, 16,19-31.
- 124 Druga poslanica Petrova, 3,9.
- 125 Evanđelje po Jovanu, 3,16.
- 126 Ričard Dokins, *Zabluda o Bogu*, str. 247.
- 127 Evanđelje po Marku, 15,34.
- 128 Knjiga proroka Isaije, 53,5.
- 129 Poslanica Galatima, 6,14.
- 130 Prva poslanica Petrova, 2,24.
- 131 Ričard Dokins, *Zabluda o Bogu*, str. 247.
- 132 Kristofer Hičens, *Bog nije veliki*, str. 199.
- 133 <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2007/04/05/ndean05.xml>
- 134 Evanđelje po Jovanu, 10,18.
- 135 Poslanica Jevrejima, 12,2.
- 136 Evanđelje po Jovanu, 3,16.
- 137 Knjiga proroka Isaije, 53,10.

- 138 Korisna knjiga, ako želite još da istražite o Trojstvu, je knjiga Tima Čestera, *Delighting in the Trinity* (Oxford, *Monarch Books*, 2005).
- 139 Peta knjiga Mojsijeva, 1,27.
- 140 Pogledati Evanđelje po Jovanu, 9.
- 141 Druga poslanica Korinćanima, 4,4.
- 142 Evanđelje po Marku, 1,15.
- 143 Poslanica Rimljanima, 5,8.
- 144 Pomisao da pričamo drugima o Bogu možda nekima zvuči zastrašujuće. Ako želite jedan prizeman i koristan vodič u tome, pročitajte od Džona Čapmana, *Know and Tell the Gospel* (New Malden, *The Good Book Company*, 1998).